

פרשת ויקרא ויקרא אל משה וכו' וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר עוד דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם לכאורה הוא כפל לשון ונ"ל לפרש דהנה כתוב ויקרא אל משה ולא כתיב מי קרא ולכאור' היה א"ל דתיבת ה' שייך אויקרא ג"כ וכן ההמשך ויקרא אל משה וידבר אליו ה' שהש' קרא קרא אל משה ודיבר אליו אך הנגינה מלמדנו כי ויקרא אל משה הוא אתנחת' תחת תיבת משה וידבר ה' אליו הוא מהפך פשטא קטן נמצא משמעות שלא קאי אויקרא ונרא' לפרש באר הטיב בע"ה והנה בפשוט י"ל כך דהכתוב סמך אמה שנכתב בפ' שמות בתחילת הנבואה ויקרא אליו אלקים וכו' ואפשר כוונת רש"י ג"כ בזה שכותב לכל הדברות וכו' היה קריאה מקודם עוד נ"ל ויקרא אל משה ע"ד מאחז"ל אל תאמן בעצמך וכו' והנה מש"ר ג"כ לא היה מחזיק בדעתו שראוי הוא לשמוע הנבואה והי' אצלו כדבר שבא במקרה ובהזדמנות והיה אצלו תמיד כמו הוראת שעה: וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר תיבת לאמר נ"ל ע"ד שפירש"י ע"פ ובבוא משה בסוף פ' נשא ונרא' כך כאן שדיבר הי"ת בינו לבין עצמו והדיבור הי' בא לאוהל מועד ונוכל לומר הכוונה בפסוק וידבר ה' אליו היינו כמלך שמדבר בינו לבין עצמו מאהל מועד לאמר היינו מאהל מועד יתאמר למשה דבר אל ב"י ואמרת אלהם אדם כי יקריב מכם קרבן וכו' נ"ל ע"ד דאיתא מאחז"ל כל המתגא: כאילו בא על כל עריות ר"ל והנה ידוע זבח רשעים תועבה ובכך מי שרוצ' להקריב קרבן נדבה צריך שירא' שלא יהי' זבח רשעים וצריך שיבוא למדרגת ענוה והוא מה שאמר אדם כי יקריב וכו' אדם בגימטרא מה היינו ענוה כמו שמצינו שאמר משה רבינו ונחנו מה והיינו אדם כי יקריב שירא' לבוא למדרגת ענוה ויהי' הקרבן לרצון: והסיר את מראתו בנצתה והשליך וכו' אל מקום הדשן נ"ל ע"ד רמז דהנה איתא מאחז"ל גדולים בעלי תשובה יותר מצדיקים גמורים ובמקום שבע"ת עומדים וכו' ונ"ל דהנה ידוע אל יאמר אדם אי אפשר בבשר חזיר רק אפשרי ומה אעשה שאבי שבשמים גזר עלי והנה יש תשובה מאהבה ותשוב' מיראה מאהב' נעשו עבירות כזכיות ומירא' נעשים כשגגות ונ"ל בעז"ה שמצינו גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה הגם שאחז"ל לעולם יעסוק אדם בתור' ומצות ואפי' שלא לשמה מכ"ע עבירה לשמה יותר גדולה והנה העבירה שעשה שלא לשמה הוא עבירה גדולה ואם היה עושה לשמה הי' מצוה וא"כ הגם שעשה עבירה שלא לשמה עכ"פ כשעושה אח"כ תשובה יהי שם אלקינו מבורך לעולם ולעולמי עולמים ויתרב' כבוד שמו ב"ה הקדים תשוב' קודם שברא העולם נמצא כשעושה אדם תשובה הוי כאילו היה זה המחשבה בשעת עשיית העבירה נמצא נעשית העבירה שעבר עבירה לשמה והיינו כשעושה תשובה מאהבה היינו לגודל אהבת הבורא מתחרט על שעבר רצונו ויותר שהוא מתחרט יותר ניתוסף האהבת הבורא ב"ה ויותר שניתוסף לו אהבת הבורא ב"ה יותר מתחרט על מה שעבר רצונו נמצא אפי' אהבת ענינים המותרים ג"כ אינו נחשב לכלום נגד אהבת הבורא נמצא אינו בגדר זו לומר אפשרי בבשר חזיר כי אפילו דבר המותר אינו נחשב אצלו וזה שעושה כן יוכל להעלות העבירה ונעשה כמצוה וכו"ל ונוכל לומר כוונת הפסוק והסיר את מראתו מה שהמרה נגד הבורא ב"ה וב"ש שעבר על רצונו אזי יסיר המראתו ע"י בנוצתה כפירש"י לשון מאוס היינו שיבוא למדרגה שהעבירה יהי' אצלו מאוס וכו"ל והנה צדיק צריך לומר אפשרי בבשר חזיר ומה אעשה אבי שבשמים גזר עלי וכו' ובע"ח כשנוהג א"ע כנ"ל בא למדרג' שהעבירה אצלו מאוס

וכנ"ל והשליך וכו' נ"ל ע"ד מאחז"ל לא הוי ידעי רבנן מה השלך על ה' יהבך וכו' שמעו לההוא גברא דאמר שקולי יהבך ושדי אגמלאי נ"ל בעזה"ש לפרש המאמר הזה דלכאורה תמוה שלא ידעו לפרש פירוש המילות ונ"ל שמצינו שאמר דוד המלך ע"ה כי ממך הכל ומידך נתנו לך כי האדם יוכל הכל לקשר בשרשו כל ענין לבורא ב"ה ויוכל להעלות כל העובדות הנעשים כהוגן לעלות למעלה ולקשר בשורש ואפילו עובדות הנעשים מעורב בטוב ורע יוכל לעלות הטוב למעלה ולקשר בשורש והנה האיש שאינו יודע לעלות ממדרגה למדרגה יוכל מכל מקום לעלות הכל לשרשו וזה נקרא בלשון השלכה כי מי שעולה ממדרגה למדרגה ומוליך העובדות זה נקרא בלשון הולכה ואפילו זה שהולך ממדרגה למדרגה כשפועל שמעלה העובדות ומע"ט מישראל לשרשו יותר ממה שיוכל בעצמו נקרא השלכה והנה הרבנן היו סוברין הפשט בפסוק השלך על ה' יהבך היו סוברים תיבת יהבך היינו מה שאתה נותן להש"י ב"ה על דרך ומידך נתנו לך אזי השלך דהיינו שתעלה העוברות תורה ומע"ט לשורש למקום גבוה שנקרא בשם השלכה וכששמעו לההיא גברא שקרא למשא יהבך אזי היה מבינים שהפסוק מלמד אותנו שהעבירה המכונה בשם משא ג"כ יראה האדם שיהי מעלה לשורש אפי' למקום גבוה שנקרא בשם השלכה נחזור לענינו לפרש הפסוק והסיר את מראתו היינו העבירה בנוצתה שיהי העבירה מאוס אצלו והשליך אותה אצל המזבח היינו שיעלה למקום גבוה שנקרא השלכה שיעלה אותה למקום גבוה היינו אצל מלשון אצילות מזבח ג"כ מרומז מקום גבוה קדמה היינו מדרגת אהבה ע"ד מי העיר ממזרח וכו' היינו על אברהם אבינו אל מקום הדשן היינו כי אאע"ה לגודל אהבתו לבורא ב"ה נפתחו לו שערי החכמה ע"ד מאחז"ל כליותיו נובעות חכמה והיה מחזיק א"ע כעפר כמו שאמר ואנכי עפר ואפר וזה יוכל בעל תשובה לפעול ויהי עבירות נעשים כזכיות ובכך יה"ר שיטה לבבינו לאהבה ונשוב בתשובה שלימה בחסד ברחמים ויתרבה כבוד שמים לעולם ולעולמי עולמי' אמן סלה: דרוש לשה"ג עבדים היינו וכו' ויוציאנו וכו' ואילו לא הוצי' את אבותינו ממצרי' הרי אנו וכו' משועבדי' וכו' וכל המרבה וכו' ה"ז משובח הנה רבו בכאן הדקדוקים א' כיון שאמר ויוציאנו אמאי קאמר אח"כ ואילו לא הוציא וכו' את אבותינו ב' למה נקט את אבותינו הוה לי' למימר אבותינו ג' הלא איתא בג' אין קורין אבות אלא לשלשה ואמאי קאמ' בכאן אבותינו על אותן שהיו במצרים ד' למה נקט במה שהוציא דהיינו ביד חזקה ובזרוע נטויה יהי' איך שיהי' כמו כן יש דיקדוק דנקט בהגדה לקמן ר' יהוד' היה נותן בהם סימנין דצ"ך וכו' קש' סימנים למה ה' גם נקט ר"ג היה אומר כל שלא אמר שלשה דברים וכו' ואלו הן פסח וכו' מנינא למה לי ו' גם מה ראי' מייתי פסח וכו' שנאמר ואמרתם וכו' וקשה הא כתיב בתורה והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם ואמרתם וכו' א"כ מוכח רק כששואל הבן צריך להשיבו ומנ"ל בלא שאלה שיש לומר ז על מצה ומרור היכי מוכח שיש לומר ח' ידוע מאחז"ל והיה הוא לשון שמחה וזה הפסוק היינו שאלת בן רשע ששואל מה העבודה הזאת לכם ומה שמחה בבן רשע ט' קשה על הילל שהי' כורך פסח מצה ומרור לענין מה היה כורך י' קשה מה קאמר מצה על שום שלא הספיק בצקם וכו' שנאמר ויאפו וכו' אשר הוציאו ממצרים וכו' וקשה לענין מה היה אוכלים במצרים מצה והכתוב מפורש בהדיא בערב תאכלו מצות ולענין מה אכלו במצרים מצות ובע"ה נ"ל כך דאיתא בספרים חמץ מרומז ליצה"ר ומצה מרומז

ליצ"ט גם שאור מרומז לגבהות שעולה למעלה ומצה מרומז להכנעה וענוה ואמרנו רמז לזה מצה אותיות מה צדיק מה היינו ענוה כדאית' ונחנו מה ואיתא בש"ע בשם מהרי"ל ומט"מ ומנהגים דיש להגעיל ג' ימים קודם לפסח עכ"ל וקשה לי למה דוקא ג' ימים ונ"ל כך דרמזו בהגעלה שצריך אדם להגעיל א"ע ג"כ ואיתא כלים כפי תשמישן כך הכשירן תשמישו בחמין מגעילו בחמין תשמישו בצונן די בשטיפה תשמישו על ידי אור צריך ליבון ואיתא בש"מ להשטיף הכלי אחר הגעלה במים קרים עכ"ל ומסתמא הטעם לזה כי ע"י הגעלה פולטת הכלי מה שבלעה ונשאר הפליטה על הכלי לכך צריך שטיפה וי"ל רמז להאדם דהנה יש א' שחוטא ע"י יצה"ר ויש א' שחוטא ע"י מסית שאדם מסיתו ואיתא אין טוענין למסית וי"ל טעם כי זה ענין גדול שהלא בלאו הכי יש לאדם יצה"ר וזה איש מסית ג"כ והשכל נוטה שיש קצת קולא להחוטא מחמת מסית מחמת שיש לו יצה"ר ומסית ומקילין העונש מהעובר ונותנין על המסית וי"ל רמז כל שתשמישו ע"י אור היינו ע"י יצה"ר שבוער כאש לזה צריך ליבון היינו תשובה חמורה ומי שתשמישו ע"י חמין דהיינו שנתחמם ע"י אור ומרומז על חטא מצד המסית די בחמין תשובה קטנה מע"י ליבון ותשמישו ע"י צונן היינו עצלות עי"ז בלע היינו שעבר עבירה כי זריזות ממדות טובות שמביא לידי פרישות וההיפך עצלות והכשירו בצונן היינו תשובה יותר קלה ואיתא בזה"ק שר' אלעזר בר"ש אמ' שאביו לא רצה לשמוע תפיל' מש"ץ אם לא קאים עליו שלשה ימים קודם ר"ה לדכות אותו ולזה י"ל רמז בחז"ל שצריך להגעיל ג' ימים קודם לפסח והיינו לזכור בעצמו להגעיל א"ע ג"כ מבית ומחוץ שיהי' לב טהור ומבחוץ ג"כ היינו הרגילות שהי' רגיל בענין שטותים כי כיון שהלב רוצה עכשיו לנהוג בטוב רק שלפעמים עושה אדם שטות מחמת הרגל זה נקרא מבחוץ אך טוב לפרש על הזה"ק אמאי דוקא היה צריך הש"ץ לעמוד לפניו ג' ימים וי"ל כך כדי לחזור בתשובה שלימה ולקשר א"ע במידות האבות בכל יום בחי' אחת והנה בענין הגעלה ושטיפה הנ"ל יש רמז בתורה ואם בכלי נחושת בשלה ומורק ושוטף במים ואיתא בגמרא מריקה בחמין ושטיפה בצונן לכך יש רמז שאנחנו עושים הגעלה ושטיפה וי"ל רמז במריקה ושטיפה היינו מרומז ליעקב אבינו שהוא חמין וצונן וי"ל ע"ד רמז בפסוק ואם בכלי נחושת בשלה היינו שיעקב מרומז בשם נחושת כדאיתא במדרש והנה כלי מרומז על מחשבה וי"ל כך ואם בכלי היינו במחשבה נחושת בשלה היינו מלשון שול תשולו מלשון שכחה ומורק ושוטף במים והיינו ע"י שני ענינים חמין וצונן כנ"ל היינו שיראה להחזיקבאותן שתי מדרגות וגם במים היינו דמעות היינו תשובה שלימה והנה בחג הקדוש הזה נצטוונו בפסח מצה ומרור וי"ל ג"כ ע"ד הנ"ל ובאזה"ר' על חמץ ושאר וי"ל רמז חמץ היינו יצה"ר ושאר מרומז למסית כמו שאור שמחמץ עיסות אחרות ואנחנו נשליך ענינ' ונאכל מצה והנה פסח מצה ומרור י"ל רמז פסח היינו אברהם כי התרגום הוא זבח פסח דבח חיים והיינו מצד חסד וי"ל עוד רמז כי מ"ק מן פ' הוא ח' וד' גדולה היינו ח' ע"ד דאיתא ב' מבראשית מאתון רברבין והיינו כמו שני בתין וי"ל עוד כי פ' היינו פדות כדאיתא בזה"ק שאות פ' רצתה לברוא בה את העולם כיון שהוא פדות ובמצרים היה פדות ומצה רומז ליצחק אבינו שהוא בזריזות היא ממדת גבורה וגם על דרך איזה גבור הכובש וכו' ומצה היפך היצה"ר היינו מדת יצחק ומרור הוא מדת יעקב כי מרור בלא ואו גי' תם והנה יעקב אילנא דחיי וא"ש מאמר חז"ל כל הרואה יעקב בחלום חיים נתוספו לו ואיתא

בספרים מן תיבת מת ר"ל אזי כשחותכין האות תיו לשנים הוי שני רישין נמצא לפי דרכינו מרומז על חיים היינו יעקב וי"ל רמז שע"י קושי השעבוד יצאו ישראל ממצרים כן הוא מאחז"ל י"ל כך דהי' נגזר הגלות מצרים ת' שנה וידוע שבמצרים הי' חסרי דעת ואיתא אין עני אלא מן התורה ומצות ואיתא עני חשוב כמת והנה נגזר ת' שנים ומס"ק מן ת' עולה מ' והוי מת וכשנחתך ה"ת והוי שני רישין הוי מרור עוד י"ל רמז על רד"ו שנים דהנה אמרנו שמאות ח' עד אות ה' אין חילוק רק נקודה אחת קטנה וע"י תשובה נפתח ח' ונעשה ה' והנה במצרים שהיו ישראל עושין תשובה ע"ד הפסוק וירא אלקים את ב"י וידע אלקי' ותרגום יונתן שבינונים עשו תשובה והרשעים חזרו בתשובה והנה בין תיבת ר' לתיבת ד' אין חילוק ג"כ רק נקודה וע"י תשובה הנ"ל אזי מן ה' נעשה ר"ד ומ"ק מן רד הוי ו' והוי רדו והנה המכות במצרי' הי' עשרה והנה עם ג' כוללות דצך עדש באחב הוי י"ג י"ל מרומז נגד י"ג מדות של רחמים שהי' הש"י מרחם על ישראל ולכך הכה את המצרים כך לכך הי' נותן ר"י סימנים לכוון בזה על י"ג מדות ש"ר עוי"ל דצך מרומז על יעקב ד' פעמים צך היינו תם עד"ש מרומז על יצחק כי עדשים אדומות כאשר אמר הלעיטני מן האדום באחב מרומז על אברהם כי ח' חילוף באות ה' כי אחה"ע מתחלף והיינו באהב כידוע זרע אברהם אוהבי ולכך נתן ר"י סימנים להורות שזה הי' בבחי' זכות אבות וע"י אמירתנו אנחנו מקושרי' באבות ולכך אנחנו צריכים לומר פסח מצה ומרור היינו אבות כנ"ל ואח"כ לפרש פסח וכו' מצה וכו' והיינו כלל ופרט כי האבות הם כלל ואנחנו פרט ותורה ג"כ שבכתב כלל כי ליכא שום ענין דלא רמיזא באורייתא ושבע"פ הוי פרט רק שיש לתת טעם גבי דצך וכו' הוי פרט וכלל וי"ל כי פרט וכלל נעשה כלל מוסיף על הפרט רמז שבכל דור ודור האומות הם עומדים עלינו והקב"ה.

מצילנו מידם ומקוים נתתי כפרך וכו' שמעתי מאמו"ר שע"י שנתתי כבר כפרך מצרים עי"ז כוש ושבא תחתך היינו שאר אומות ג"כ תחתך כן יוכל לפעול מהתנוצ' הראשון והנה יש עוד רמז בהגעלה היינו מי שבפנים הוא רשע בחמין ובצונן היינו תשובה קלח מי שבחוץ הוא רשע והנה י"ל והי' כי יאמרו אליכם בניכם וכו' והי' לשון שמחה שאינו מחזיק רשעות בפנים רק שמוציא לחוץ ושואל מה העבודה הזאת לכם והיינו כך דהנה אנחנו אוכלים פסח צלוי ונוטלי' שכר גדול ושואל איך הוי עבודה מה שהוא לכם היינו היתר הנאה וע"ז בא התשוב' אשר פסח וכו' שחס עלינו ה' אף שלא היינו כדאי והיינו מצד אברהם בנגפו את מצרים היינו מצד הגבורה ואת בתינו הציל היינו אחר שנגף את המצרים והי' מתנהג במדת הדין עם כל זה בתינו הציל היינו ממדת רחמים שהוא יעקב א"כ הי' שני עניני' שמקודם הי' חסד ואחר הגבורה הי' הרחמי' כובשי' את כעס לכך באה עבודה כזו כי הי' חסד כפול מתחילה כשבא הקב"ה במצרים והי' משגיח על ישראל הגם שהיו גוי מקרב גוי הי' חס על בתי ישראל ואח"כ התנהג במדה"ר לכך אנו אוכלים פסח מצה ומרור וכו"ל כי הי' חסדים כפולים וגם מן הת' שנה נעשו רדו וכו"ל והנה ויקוד העם וישתחוו לכאורה הי' לכתוב פסוק מיוחד אך שגם זה הוא תשובה לבן רשע שע"י האמירה וסיפור יתהפך לבו מן הרשעות והראי' ויקוד העם וישתחוו היינו אפי' עם היינו ערב רב באו לידי האמונה ויקדו וישתחוו והיינו שאותם הדיבורים עשו רושם לטובה ויעשו גם עכשיו רושם לטובה והנה מרור ג"כ מרומז בענין ואמרת' שהוא לשון מר ומצה ג"כ רמז הציל בגימ' מצה נמצא ק"ו הוא כיון שזה תשובה לבן רשע לחזור

מרשעתו מכ"ש שיש תועלת לנו בספורנו הקהה את שניו ולא כתיב תכה רק הקהה היינו חלישות תאוה כי שן מרומז על תאוה כי תולדה דשן נתחככה בכותל להנאתו כי זה עיקר ליצה"ר התאוות וע"י הסיפור תקהה את שיניו היינו שיתמעט תאוותו וי"ל ע"ד רמז בגמרא רב אמר מבעה זה אדם ושמואל אמר מבעה זה השן י"ל דלא פליגי רב מרמז שמבעה היינו מדרגה גדולה כי היינו אותיות ע"ב מה והיינו זה אדם כי זה היינו השפעה והנה ע"ב הוא חסד והיינו מבעה ודוק כי אדם גימ' מה ושמואל אמרזה השן כי תלוי במדות התאוות ענין זה והנה במצרים הי' ענין השעבוד הן בגוף והן בנפש והבחי' הקדושה הי' בגלות והנה הש"י ב"ה הוציא ממצרים הקדושה וגם בחי' הגוף והוציא בחי' המרומז בשם אבות הוציא ג"כ ממצרים והנה בעבד הדין שגם בניו ובניו בניו ג"כ הם עבדים כמו בכנען דכתיב עבד עבדים וכו' וגם עדיין הם עבדי' והנה יכול הקב"ה להוציא ישראל ממצרי' בפשוט כדכתיב שלחתי את ידי וכו' בדבר וכו' ואולם בעבור זאת וכו' וי"ל הפשט כך כי את השמים פירש"י לרבות תולדותי' והנה בבחי' חסד יש ז' בחי' וי"ל זאת היינו ז' את שבעה פעמים את היינו מדת החסד ובעבור הראותך את כחו מרומז למדת יצחק ולמען ספר שמי היינו מדת יעקב כי שמעתי מאדמו"ר בוצינא קדישא השם היא לבוש של החיות ויעקב אילנא דחיי והיינו ספר שמי והיינו שאני רוצה להוציא בחי' אותן המדרגות ג"כ ממצרים והי' ע"י י"ג מדות ש"ר כנ"ל ובזה יובן עבדים היינו וכו' היינו כיון שאותן שאנחנו באים מהם הי' עבדים ואזי אנחנו ג"כ היינו עבדים ויוציאנו וכו' ביד חזקה ובזרוע נטויה די"ל רמז דאיתא ברש"י בסדר ואתחנן את ידך החזקה ידך זו ימינך הפשוטה החזקה שאתה כובש ברחמים את מדת הדין החזקה נמצא יד חזקה מרומז לג' אבות כנ"ל וגם י"ל יד חזקה היינו גבורה וזרוע נטויה היינו חסד ורחמים זרוע חסד ששמנתי מהנ"ל מדכתיב לך זרוע עם גבורה הוי זרוע חסד נטויה היינו רחמים ע"ד כותלי בהמד"ר עדיין נטוים ועומדים היינו מדת ממוצע לא נפלו ולא עמדו וגם י"ל נטויה ע"ד ולא יטו לארץ מגלם היינו הגע' מה' להשפיע היינו נטויה נטו י"ה וקאמר ויוציאנו וכו' ביד חזקה היינו עם הבחי' של הנ"ל שהוציא ג"כ הבחי' וקאמר ואלו לא הוציא כו' את אבותינו כו' היינו עם מדרגת האבות ג"כ והיינו שהוציא הבחי' הקדושות ג"כ הרי אנו וכו' משועבדים אעפ"י שהיינו חירות משעבוד הגוף לא היינו חירות משעבוד הנפש לכך מצוה לספר ביצ"מ ואיתא בזה"ק משל למלך שמספרים לפניו גדולתו יש לו תענוג ועושה ג"כ עכשיו חסד לכך קאמר וכל המרבה לספר ביצ"מ הרי זה משובח זה מרומז ג"כ על זה אלי שהש"י יש לו תענוג ועושה מחדש נסים ונפלאות ובא תועלת גדול לאדם המספר ג"כ שהש"י יעשה לנו עוד נסים ונפלאות ויקוים כימי צאתך מארץ מצרים א אראנו נפלאות והיינו התנצלות מציאות הראשון ויעשה הקב"ה עמנו נפלאות ונזכה ובא לציין גואל במהרה בימינו אמן: דרוש שני לשה"ג המפרשים הקשו בפ' בא השי"ת צוה למשה קדש לי כל בכור וכו' ומשה רבינו אמר מקודם פ' חמץ ומצה ואח"כ בפ' והי' כי יביאך צוה על הבכורות גם צריך להבין דבעל הגדה נקט פ' תבוא ודורש שמרמז הכתוב על ענינים רבים בענין יציאת מצרים וצריך טעם לענין מה גבי ביכורים צריך לספר יצ"מ ברמז גם להבין הפסוק ראשית בכורי אדמתך תביא וכו' לא תבשל גדי בחלב אמו ומקשה בזה"ק מה האי לגבי האי גם נבין אמאי אנחנו אין עושים ענין נגד קריעת ים סוף כמו שאנחנו עושים רמז באכילת מצה זכר ליצ"מ ונ"ל בעז"ה כך גם הפסוק ה'

ילחם לכם ואתם תחרישון ומאי איכפת להש"י שישראל יתפללו הלא הש"י חפץ בתפילת ישראל ונ"ל כך דהנה הזה"ק הקשה מאי זאת שאמרו קשה לזווגם כקריעת ים סוף וכן קשה מזונותי וכו' כקי"ס ומה זה קשה אצל הש"י הלא ברא כל העולם בלי שום טורח ותירץ כי מן השמים יורד ענין אחד או חסד או דין ובקי"ס הי' נס לישראל ודין למצרים לכך הי' קשה הענין עיין בזה"ק והנה ידוע באתערותא דלתתא אתער לעילא ובכן לפ"ז אתי שפיר ה' ילחם לכם ואתם תחרישון היינו שאינכ' יכולים לעשות איזה התעוררת פעולה כי צריך שני דברים דבר והפוכו לכך תחרישון לזאת ג"כ היום אנחנו אין עושים שום פעולה נגד קי"ס לזכר כי אי אפשר מחמת שהוא דבר והפוכו כנ"ל והנה בענין קדושת בכור הוא זכר ליצ"מ וכבר אמרנו הטעם על מכות בכורות כי בכור הוא מגודל תאוה ובכורים של מצרים הי' יותר אחוזים בטומאה משאר מצרים לכך כשהי"ת עבר בארץ מצרים בעצמו אזי לגודל טומאת בכורי מצרים לא יכלו לסבול הקדושה ומתו ולזה בא המצוה קדושת בכורי ישראל זכר ליי"מ וגם ענין בכורי משבעת המינים ובזה אנו נבין הפסוק ראשית בכורי אדמתך וכו' והיינו לזכר יצ"מ והנה כל זכר י"מ הוא תועלת שהש"י יעשה עוד ניסים ונפלאות ושמעתי מאמו"ר למען תספר באזני וכו' וידעתם וכו' והיינו שהש"י יעשה עוד ניסים ונפלאות ונדע שהשי"ת הוא ה' ולזאת שפיר הוא גבי בכורים שכתוב פ' תבא שחיוב הוא להזכיר יצ"מ ובאמת התם הוא בקיצור ובפסח הוא באריכות כי הוא הזמן התנוצצות מציאות הראשון כידוע ואתי שפיר ראשית בכורי אדמתך וכו' היינו לזכר יצ"מ לא תבשל גדי בחלב אמו כי הם שני דברים דבר והפוכו חלב הוא חסד ובשר בחי' גבורה הגם שהי' סברא לבשל כדי לעורר ענין קריעת ים סוף אמר הכתוב לא תעשה כן כי אי אפשר לכם לפעול דבר והפוכו ושפיר אמר מש"ר מעיקרא מצות חמץ ומצה והיינו לזכר יצ"מ שהש"י יעשה לנו נס' ונפלאות ואמר ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה היינו זה הוא פעם א' בשנה שיוכל לפעול בענין הזמן עוד אמר אח"כ מצות קידוש בכורי ישראל וכן ענין בכור גם בבהמה שע"ז נוכל לפעול כמה פעמים שהש"י יעשה לנו נסים ונפלאות ובהכי ניחא מאחז"ל בקש נבוכדנצר לגנות כל שירות ותשבחות שאמר דוד בכל תהלים בא מלאך וסטרו על פיו אמר אתוהי כמה רברבין ותמהוהי כמה תקיפין עכ"ל ולכאורה הדבר תמוה ולפי הנ"ל יהי' ניחא וככתוב אצלי באורך ע"ש: לחג הפסח מה נשתנה וכו' הלילה הזה כלו מצה ולכאורה קשה הלא עדיין לא אכלנו מצה ומזה קשה על מרור ג"כ עדיין לא אכלנו וגם קשה על הטבלת שני פעמים הלא רק פעם אחת טבלנו ובפשוט י"ל שכיון שהבן רואה שמוכן על הקערה מצות לאכול וענין חרוסת ומרור ושואל למה זה ואומרים לו שאח"כ נאכל מצה ונשקע המרור בחרוסת לכך שייך שפיר השאלות אך קשה אמאי המצוה דוקא שהבן ישאל וכך אחז"ל הוא עצמו שואל ובשאר מצות לא מצינו כך בענין לולב או שאר מצות אין שם שאלה על מה וגם קשה ענין יחץ לענין מה לוקחים מצה שלימה מתחיל' ואח"כ פורסין אותה לב' הוי ל' תיכף ליקח ב' חתיכות א' למצה וא' לאפיקומן והנראה כך דבאמת זה אין קושיא מל מאי אין אוכלין חמץ כמו שאין קושיא על מה שאין אוכלים חזיר כי כן צוה המלך מהמק"בה ובהכי ניחא שאין שואל על מה בדקו חמץ ועל מה שרפו החמץ וגם על מה שאוכלין בלילה הזה מצה ג"כ אין קושיא אם הי' רשות לאכול מצה ולא חובה כיון שחמץ אין רשאי לאוכלו א"כ לא קשה מ"ט

אוכלין מצה רק כיון שחובה לאכול מצה בלילה זו א"כ ההיפך הוא מקצה ועד קצה והענין כך שחמץ מרומז ליצה"ר ומצה ליצי"ט מצה היא מה צדיק היינו באיזה ענין אפשר שנחשב לצדיק נגד חסדי הבורא וגדולתו וחמץ אותיות חם צדיק שבדעתו שהוא צדיק וגם מצה הוא זריזות כי זה הוא התחל' כמאמרם ז"ל זריזות מביא לידי וכו' ונבין ענין מאמר בעל הגדה מצה שאנו אוכלין על שום שלא הספיק בצקם וגומר עד שנגלה עליהם ממההקב"ה וגאלם וקשה לי תינח החמץ מה שהוא ע"י שיהות הבצק זה שייך לאסור אבל חמץ ע"י מים חמין או שאור שזה ג"כ ממהר להחמיץ א"כ אמאי אסור והנר' כך כי ע"י שנגלה הקב"ה לא היה יוכל להיות חמץ כי הוא מצד א' ובאמת צ"ל הלא איתא בגמרא ברכות שהתחל' הגאולה מבערב וענין גילוי הקב"ה ה' בחצו' הליל' ונבין מאמר ז"ל ואתם לא תצאו איש מפתח וכו' ופירש"י כיון שניתן רשות וכו' וקשה לא היה לי' לאזהורי רק בכורי ישראל ואמאי לא היה שום בר ישראל רשאי לצאת וזה יש לתרץ כיון שהקב"ה קרא בני בכורי ישראל וא"כ כיון שניתן רשות על בכורי מצרים אזי היה ח"ו יוכל גם על ישראל לשלוט לכך צוה אותם ואתם לא תצאו וכו' ונוכל לומר כך דכתיב ופסח ה' על הפתח וי"ל פסח מלשון פוסחים על שתי סעיפים היינו לשון פסיעה והיינו דלכאורה קשה דהמשחית כיון שניתן רשות ליכנס לבתי מצרים אזי יכנס גם לבתי ישראל רק שהקב"ה ה' עומד על הפתח כאיש העומד לשמור את בנו כמבואר בזה"ק בענין מזוזה וענין דם פסח על המשקוף זה היה כמו משכן מקו' שיהי' ראוי שהשי"ת יהי' שם וגם י"ל דהנה טלה בגי' דם ובענין דם פסח נחלש מזל טלה ונבין הענין מה נשתנו הבכורות מכל מצרים ששאר מצרים לא לקו והבכורות לקו וי"ל בפשוט ע"ד ונתתי כפרך מצרים וישראל נקראים בני בכורי לכך הבכורי מצרים היה כפרתם עוי"ל כי טלה ראש להמזלות ונקרא בכור ואיתא יפקוד ה' על צבא מרום וכו' ומאמרם ז"ל אין הקב"ה נפרע מאומה עד שנפרע מאלהיה תחילה עוי"ל לפי שמזל טלה ראש למזלות ועליון וקרוב למעלה יותר משאר מזלות והנה כשהקב"ה ירד משמי מרום למצרים כדי להציל את ישראל נמצא מה שהי' טלה עליון נעשה תחתון נמצא הבכורים שהיה להם יותר אחיזה בהמזל ירדו יותר ולכך לקו הבכורים והיינו שע"י מצות קרבן פסח משכו ישראל הקדושת הש"י למטה ונעשה טלה בתכלית הירידה וכו"ל ולפי גודל הקדושה של הבורא ב"ה שנתגלה אזי מצוה לאכול מצה בלילה הראשונה והכתוב קבעו חובה כי בשבת חובה לאכול פת כי עיקר הסעודה על שם לחם ובעת גילוי קדושת הבורא ב"ה מצוה לאכול ולשתות וי"ל רמז ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו ומה"ט בכל יו"ט חובה לאכול פת רק בלילה הראשונה של פסח לא היה יכולים לאכול פת כדי שלא יתנו מקום לס"א לאחוז לכך חובה לאכול מצה שהוא מרומז לקדושה כנ"ל מה צדיק באשר שס"א ה' צריך לשלוט על מצרים וכדי שלא יאחוז בישראל ה' ישראל צריכים להחזיק עצמם בקדושה עליונה כדי שיהי' ראוי שהש"י ישכון שם ויציל את ישראל ולא דמי לשבת ושאר יו"ט כי בעתים הללו אין שטן ואין פגע רע שולט משא"כ בלילה ראשונה של פסח כנ"ל א"כ ה' בזה שני ענינים לכך קבעו לשאול מה נשתנה ולומר תירוץ דהוה נמי שני ענינים והנהמצה גי' נ"ס כ"ה וכה מלשון נלכה עד כה והנה שאלת מה נשתנה על מצה היינו כי יש שני ענינים שחמץ אסור לאכול ועוד ענין שחובה לאכול מצה וע"ז התירוך כנ"ל כי ה' שני ענינים שהי' סיטרא דקדושה להציל את ישראל והי'

ס"א על בכורי מצרי' וגם י"ל מה נשתנה וכו' היינו שבכל הלילות יש שני בחי' עד חצות הלילה הוא מדרגת חמץ ואחר חצות הוא מדרגת מצה ובלילה זו של פסח כלו מצה היינו נ"ס כ"ה כי א' הי' שמתו בכורי מצרים ועוד נס שישראל ניצולין וגם חצות לילה הראשונה ג"כ הוא קדוש ע"ד מאז"ל ויחלק עליהם לילה וכו' היינו שעד חצות נעשה נס לאברהם ומחצות ואילך נשמר לישראל לעשות להם נס והיינו כלו מצה ואתי שפיר מה שחיוב לאכול מצה קודם חצות כי השיב"ה עשה נס גם בחצות לילה ראשונה וגם י"ל שישראל היו צריכין לעשות מצות אכילת עצה קודם חצות כדי שע"ז הקדושה יהי' אתערותא דלתתא להיות אתערותא לעילא אחר חצות שעשו שני ענינים שלא אכלו חמץ ודייקא אכלו מצה עי"ז הי' שני ענינים נגוף למצרים והצלה לישראל וכנ"ל ובזה אתי סי' יחץ שלוקחים מצה שלימה ופורסין לשנים כי הי' שני ענינים וכנ"ל ומצינו בזה הלילה הכל שני ענינים וגם דם פסח ודם מילה ג"כ שני ענינים וכנ"ל: ברוך שומר הבטחתו לישראל וכו' שהקב"ה חישב את הקץ לעשות כמה שנאמר לאברהם וכו' הקשו המפרשים מה רבותא הוא שקיים הבטחתו ב"ה וגם קשה לי הדיוק שהקב"ה חישב את הקץ וכו' גם לשון שומר שמר הוי' לי' לכתוב וגם את הגוי אשר יעבודו וכו' ונ"ל דאיתא שואלין ודורשין וכו' ל' יום רשב"ג או' ב' שבתות ונרא' דאיתא את שני המאורות הגדולי' וכו' לכו ומיעטי עצמך הביאו עלי כפר' וכו' והיינו י"ל או שהלבנה יהי' גדולה או החמה או לבנה קטנה ועל זה תירץ שקטנית מעלה צדיקים יקראו על שמה עכ"פ יהי' החמה גדולה והלבנה כמעלתה ותהי' ג"כ קטנה נגד החמה אך א"א כי רש"י פי' וירא ויבדל ראה שאין העול' כדאי וכו' ועד"ז פי' ראה והתקין צורת הלבנה והיינו ראה שאין העולם וכו' והתקין צורת הלבנ' ולא החמ' גדול' והנה לפ"ז שפיר הביאו עלי כפרה דהא אם נימא שאין עולם כדאי היינו אומות הי' אפשר ע"ד לבני ישראל הי' אור היינו שהש"י שלח אור גדול והמצרים לא יכלו ליהנות ע"ד עטלף לא יוכל לראות שמש רק שע"י האומות קשה ג"כ לישראל לקבל אור הבהיר כמו במצרי' ועד"ז פירש עבדים היינו לפרעה במצרים היינו שעל ידי פרעה היינו במדרגת עבדים להש"י ולא במדרגת בנים לזאת הביאו כפרה על המעט הירח ואיתא הטעם בי"ד בדיקת חמץ דאז במילוי סיהרא וי"ל לת"ק טוב ל' יום כיון שהוא אחד ולרשב"ג כיון שהוא בחסרון הלבנה טוב יותר להתחיל במילוי הלבנה כדאיתא דבר בעתו מה טוב ועי"ז תועלת להתגברות הקדושה עוי"ל ע"ד אלמלא שמרו ב' שבתות וכו' והיינו לת"ק ב' שבתות עיקר וב' שבתות הכנה לב' שבתות ורשב"ג סובר דר"ח ניסן שגדול שנטל עשר עטרות זהו תועלת לב' שבתות ובביאור הענין דתשובה מיראה הוי' כשגגות ומאהבה הוי' כזכיות ושבת אותיות תשב היינו תשובה לכך הוי' ב' שבתות ובהכי ניחא שבהגדה יש שני פעמים רחיצה ע"ד רחצו והזכו היינו תשובה ולפי זה יתורץ דיקדוק ואילו לא הוציא וכו' את אבותינו ממצרים וקשה הלא אין קורין אבות אלא לג' וגם קשה ידוע תדע כפול וי"ל דעל ידי הזדככות אבותינו הי' נתוסף לאבות הרבה נחת ואהבה ומלשון והאדם ידע כי ידעתיו וכו' והנה בעל הגדה נקט הרי אנו ובנינו ובני בנינו היינו ע"ד למען תספר באזני בנך ובן בנך משועבדים היינו שמחשבה רעה מגוי מצורף למעשה והמצרים חשבו שישראל לא יצאו בשום פעם ממצרים והנה הקץ הי' ע"ד כימי צאתך מארץ מצרים וכו' היינו זכו אחישנה ומשנולדה מרים התחיל קושי השיעבוד היינו שישראל הי' באים במדרגה גדולה שהי'

נחשב הכל לקושי ונכון מה שכתוב את כל עבודתם אשר עבדו בפרך היינו אפי' עבודה קלה וע"י תשובה נגאלו קודם דהוי זכו והנה כשהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו ד' מאות שנה היינו על לא זכו ואעפ"כ יגאל והיינו שיתמלא סאתם של מצרים ולא יוכלו לקבל אור שישפיע השם ויקבלו ישראל וכשעשו ישראל תשובה הי' יכולים מקודם לקבל האור וע"י כן יגאלו ועד"ז יש טעם מה חטאו הבכורי מצרים וי"ל שהם הי' רשעים גמורים יותר מן כל המצרים שהם הי' מטומאה ראשונה של מצרים לכך לא יוכלו לקבל האור ומתו הבכורים ואם ח"ו לא היה זכו הי' ד' מאות שנה ובסוף היו נגאלו הגם שלא היו כדאי והיינו זכות הבטחה לאברהם וכשעשו ישראל תשובה הנה בלא הבטחה היו ראויים לגאול ונשאר ההבטחה שהבטיח למען שמו לעשות גאולה והיינו ברוך שומר הבטחתו היינו מה שהבטיח לאברהם שומר לישראל היינו לנו בכל דור והיינו והיא שעמד' לאבותינו וכו' מה והיא י"ל היינו ההבטחה עמדה היינו שלא היו צריכים וגם לנו אם נעשה תשובה אז נהי' נגאלים בפשוט לא מצד הבטחה ואע"פ שלא זכו בעתה והיינו ברוך שומר וכו' שהקב"ה חישב את הקץ וכו' היינו שמן רדו עד ת' היינו קץ והנה בעת שאמר לאברהם אבינו ד' מאות חישב אותן קץ לעשות אם ישראל יעשו תשובה וגם את הגוי וכו' היינו ע"ד ששאל גביהה את שר שיעבוד ישראל במצרים והיינוא הגוי והיינו עם זה מה יעבודו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול ויהי' קיום שלא יצטרך להחזיר ויקוים ואחר וכו' ברכוש גדול: פרשת שמיני ויקרב את העולה ויעש' כמשפט ונראה לי ע"ד הרמז שעולה הוא המחשבה ע"ד הכתוב העולה על רוחכם הנה הלב היא עיקר וכן מצינו שרבי יוחנן בן זכאי אמר לתלמידיו צאו וראו איזה דרך טובה שידבק בה האדם אמר ר' אלעזר בן ערך לב טוב אמר להם רואה אני את דבריו שבכלל דבריו דבריכם וההיפך לב רע גם כן וידוע שישראל קדושים יש להם לב טוב וזהו שאמרו בישראל הקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה ומחשבה רעה אין מצרף למעשה ובאוה"ע הוא להיפך מחשבה טובה אין מצרף למעשה אבל מחשבה רעה מצרף למעשה והטעם כי ישראל יש להם תמיד מחשבות טובות לעשות רצון הבוית"ש ואם יש לאחד מהם פעם אחת איזה מחשבה רעה ח"ו אינה אלא במקרה ומיד הוא חוזר מן המחשבה הזאת ובשביל כן מחשבה טובה של ישראל הקב"ה מצרף למעשה אבל לא מחשבה רעה כי מיד הוא חוזר ולא נתקיימה מחשבתו ובאוה"ע הוא להיפך כי הם שורש הרע ותמיד יש להם מחשבות רעות למרות להמקום ב"ה ואם יש להם איזה מחשבה טובה אינו אלא במקרה ומיד היא חוזר מן המחשבה הזאת ע"כ אצל אוה"ע אין הקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה ומחשבה רעה מצרף למעשה גם מה שאמרו כופין אותו עד שיאמר רוצה אני יקשה מה מהני כשאומר בפיו ולבו בל עמו ואיתא ברמב"ם ז"ל הטעם שכל או"א מישראל רוצה בכל לבבו ונפשו לעשות רצון הבורא ית"ש מי מעכב שאור שבעיסה מעכב ויצה"ר מסיתו לומר בפיו שאינו רוצה אבל בלבו רוצה לעשות רצון הבורא ית"ש ע"כ כופין אותו עד שיאמר גם בפיו רוצה אני וגם נ"ל מ"ש רש"י ז"ל בפ' בהעלותך ויעש כן אהרן להגיד שבחו של אהרן שלא שינה וקשה מאי רבותי' הוא לאהרן מה שלא שינה ונראה ע"ד שכתוב בזה"ק אני ה' לא שניתי ר"ל מדת החסד לא נשתנה אצלי וכתוב בזהר ה"מ לצדיקייא אבל לרשעים שינה ושינה כי רשעים משנים מרצון הבורא ית"ש ע"כ הקב"ה ג"כ משנה להם ממידת החסד וזה שכתב רש"י ז"ל ויעש כן אהרן

ר"ל שכך עשה מידות טובות שהקב"ה לא שינה ממידת החסד כמ"ש אני ה' לא שניתי ודו"ק הכלל העולה לנו מזה שכ"א ואחד מישראל צריך שיהי' לבו טהור ומחשבות טובות לעבודת הבורא ית"ש גם ספירת העומר שאנו סופרין מ"ט יום בגי' לב טוב שיהי' לנו לב לקבלת התורה הקדושה ואהרן הי' אוהב שלום ורודף שלום ומקרב את הבריות לתורה מחמת שאהב את הבריות כשהי' מקרב א"ע להבורא ב"ה ממילא הי' מקרב גם אותן הנלוים אליו ועוד אנו צריכין להקדים מה שאמרנו בפ' ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני וכו' ר"ל הצדיק מתפלל לפני הקב"ה כי מצינו הגשה לתפלה הוא מתפלל מפני מה אין בירור והפרש בין הטובים והרעים שהטובי' יש להם דחקות גדול ועניות כאילו הם רעים וז"ש כי כמוך רצ"ל אותו שהוא עושה מע"ט ודבוק במדת הקב"ה למה יהי' כפרעה כאותו שעושה מעשי' רעים וקשי עורף כפרעה וכך אמר אברהם אע"ה חלילה לך מעשות כדבר הזה להמית צדיק עם רשע והיה כצדיק כרשע השופט כל הארץ לא יעשה משפט רצ"ל בירור דברים כי משפט משמע ג' לשונות ואחד מהם לשון בירור דברים וזה שרימז לנו הכתוב ויקרב את העולה רצ"ל הצדיק שהוא בבחי' אהרן ויש לו תמיד לב טוב ומחשבות טובות ומקרב למעלה כל המחשבות של כל ישראל ויעשה רצ"ל ויעש ה' אחרונ' שהיא מלכות בחי' דין דינא דמלכותא דינא כמשפט שיהי' משפט ובירור דברים בין הצדיקים לרשעים שהרשעים יהי' להם כל שיפלות ודחקות והצדיקים יהי' להם כל טוב אמן: עין רואה ואוזן שומעת ה' עשה גם שניהם וקשה וכי לא עשה הקב"ה אלא העין ואוזן והלא ברא את כל הגוף וע"ד הזה גם בפסוק וישמע משה וייטב בעיניו וקשה הוה ליה לכתב והוטב בעיניו אבל לשון וייטב הוא לשון ויפעל כידוע ונ"ל ע"ד הזה דאיתא בגמרא דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן בעל פה ודברים שבעל פה אי אתה רשאי לכותבן ונראה לי הטעם כי תורה שבכתב הוא כנגד הוי' ב"ה כי תורה נתנה לעשרים וששה דורות בגי' הוי' ותורה שבע"פ הוא אדני כי רב אשי הוא חתימת התלמוד ואיתא ברמב"ם ז"ל שרב אשי הי' דור ששים וחמשה בגי' אדני ואיתא לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב בהוי' ונקרא באדכי ובשביל כן תורה שבכתב הוא הוי' ב"ה אי אתה רשאי לאמרה על פה רק מצוה לכותבן ותורה שבע"פ הוא אדני מצוה לקרותו בעל פה דווקא ואיתא גדול כח הצדיקי' שמהפכין מדת הדין למדה"ר וזהו שנאמר עין ראה זו תורה שבכתב שנראה לעינים ואוזן שומעת זו תורה שבע"פ שנשמע לאזנים שאין רשאי לכתבן [שם הוי'] נראה לעינים ורימז לנו הכתוב עין ראה זו תורה שבכתב היא הוי' ואוזן שומעת זו תורה שבע"פ הוא אדני ה' עשה גם שניהם רצ"ל שהצדיק מביא גם תורה שבע"פ להוי' למדת חסד וזהו שנאמר וישמע משה וייטב בעיניו וישמע זו תורה שבע"פ משה זה צדיק שבכל דור ודור וייטב בעיניו זו תורה שבכתב שהוא דבר הנראה לעיני' כלומר שהצדיק מטיב וממתיק תור' שבע"פ בתורה שבכתב שיהי' שניהם במדת החסד: או יאמר וישמע משה וייטב בעיניו ע"ד ששמעתי מאדמו"ר בוצינא דנהורא הרב הקדוש בעהמ"ח ספר נועם אלימלך עיני ה' אל צדיקים רצ"ל הקב"ה נתן כח בצדיקים שיכולים בעיניהם לפעול בכל מקו' שהם משגיחי' בעיניה' הם משפיעי' ברכות והצלחו' ורב טוב ונ"ל שזהו רימז לנו הכתוב עיניך ברכות בחשבון רצ"ל עיני הצדיקים הם משפיעים בעוה"ז שנקרא חשבון כי עולם הבא אין סוף והנה ידוע אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא כלומר שאין באפשרות לעשות המצוה

בשלימות כמו שהי' הציווי מאתו ית"ש אעפ"כ צריכין רצוננו וחפצנו כל מה שיש באפשרי לעשות רצון יתברך בשלימות והצדיק יש לו רצון חזק מאד לעשות רצון הבורא בשלימות כמ"ש אשרי האיש ירא ה' במצותיו חפץ מאד ואיתא במדרש הנה שמוע מזבח טוב בראתי לך אזנים שתשמע מצותי הרי אזנים רפואה לכל הגוף וזהו רימז לנו הכתוב וישמע משה רצ"ל הצדיק שהוא בבחי' משה שמע וחפץ לעשות רצון הבורא ב"ה וייטב בעיניו בכל מקום שהצדיק משגיח בעיניו משפיע ברכות והצלחות וכל טוב אמן: פ' תזריע וידבר ה' וכו' אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה תטמא ויום השמיני ימול בשר ערלתו יש לדקדק הלא הכתוב וכל הענין מדבר מדין אשה יולדת ומה שייכות יש כאן וביום השמיני וכו' וכי שייך להזכיר דין מילה שחיוב מוטל על הבעל הלא הענין אינו מדבר אלא מן האש' ונ"ל דאיתא בגמ' ת"ח מותר להיות לו גאות שמיני' שבשמינית וקשה מה זה שמינית האיך אנו יודעים כמה הוא שמיני' שבשמינית הי"ל לכתוב ת"ח מותר להיות לו מעט גיאות מעט מזער וכתב מהרש"א ז"ל בחדושי אגדות גיאות היא ג"ס גימ' ס"ג ושמיני' שבשמינית הוא חלק מס"ד נמצא שאסור להיות לו גיאות כלום ולי נראה ע"ז הענין זאת הוא ידוע מתחילה כשאדם מתחיל לחנך א"ע לעבודת הבורא ילמוד ויתפלל ואל ישגיח על עצמו כלום בין שיש לו גאות ממעשיו או ענוו' אלא יעשה כל מה שיש בידו לעשות כדאמרינן לעולם ילמוד אדם שלא לשמה שמתוך וכו' כשבא בימים וכבר הרגיל א"ע בעבודת הבורא אז ישגיח על עצמו בעינא פקיאח שלא יהי' לו שום גיאות ממעשיו הטובים או מתורתו שילמוד אלא אדרבה שימצא בעצמו תמיד כמו חסרונות שלא עשה כראוי לעשות באמת עד שיהי' שפל בעיניו אבל כשצריך לעשות עבודת הבורא ית"ש אזי ישכח כל החסרוכו' והשפלות כדי שיוכל להתפלל ולעשות העבדו' בשמחה ומותר להיות לו מעט גבהות כמ"ש ויגבה לבו בדרכי ה' וכו' כמו שאיתא בס' נועם אלימלך של אדומו"ר בפסוק הרגני נא הרוג ואל אראה ברעתי רצ"ל דדוד אמר ולבי חלל בקרבי ודחז"ל שהרג היצה"ר ולכאורה היצה"ר הוא מלאך ואיך אפשר שהרגו אלא פי' שהעבירו מאומנתו שהי' מסית אותו וכן כל צדיק וצדיק הורג היצה"ר היינו שמעביר מאומנתו שלא להסיתו ודרך היצה"ר כיון שרואה שאינו יכול להתגבר על האדם באיזה דבר שמסיתו וירא כי לא יכול לו אז הוא מתהפך לאומנת אחרת ונעשה מוכיח להצדיק ומראה לו תמיד חסרונות איך שמעשיו אינו עולה כהוגן וכוונתו בזה למען יבוש הצדיק וירא מלהתפלל וזה שהתפלל משה הרגני נא הרוג היינו היצה"ר שנקרא הרג שהרגו כבר כנ"ל רק שנתהפך עליו למוכיח ומראה בו חסרונות ורעות כדי שיבוש ויירא מלהתפלל לכן הרגהו גם אתה בזה שלא יראני שאני מקלקל ואהי' מתפלל לפניך בכל לב ובכל נפש וזו ואל אראה ברעתי שלא אמצא בי חסרונות ע"כ ולהבין שספירת הוד הוא שמיני' מכתר ועיקר הספירה שאסור בתספורת הוא עד ל"ג יום כמו שאיתא בש"ע מי שנוהג באיסור עד ר"ח מותר אחר ל"ג בעומר וכל מי שנוהג וכו' וכל הספירה בגימ' לב טוב שהוא בגי' מ"ט היינו שיהיה לנו לב טוב לקבלת התורה ובל"ג בעומר הסוד של ספירה הוד שבהוד והוא הלולא דרשב"י כי איתא בזהר רשב"י הוה לי' אותו אור שהי' למשה רבינו ע"ה בלוחות אחרונו' היינו הוד שבהוד ונתת מהודך עליו אבל למשרע"ה הי' עוד אור בלוחות ראשונות תפארת שבתפארת והוד ותפארת הם לשון יפה ונאה וזה

שאיֵתא בזה"ק משה מלגיו יעקב מלבר רצ"ל כי יעקב הי' לו גם בחי' תפארת אבל למשה הי' לו בחי' תפארת שבתפארת היינו מלגיו וזהו כליל תפארת בראשו נתת לו בעמדו על הר סיני רצ"ל כל התפארת ובשבעה עשר בספיר' הוא תפארת שבתפארת האור שהי' למשה במ"ת וזהו ותרא אותו כי טוב ודוק ולהבין הוד הוא לשון שבח והודאה היוצא לנו מזה כ' אדם צריך כל היום להיות שפל בעיניו אבל כשבא להתפלל מותר להיות לו מעט גבהות להודות לה' בשמחה באמת ולא להתפאר ח"ו וזה הוד שבהוד היינו הודאה באמת לש"ש וזהו רימז לנו בגמרא ת"ח מותר להיות לושמיני שבשמינית גיאות רצ"ל בכל המצות ומדות טובות צריך להיות שפל בעיניו אבל במדה שמיני שבשמינית היינו הוד שבהוד כשצריך להודות לה' באמת מותר להיות לו מעט גבהות כנ"ל וזהו רמז לנו התורה הקדושה אשה כי תזריע וילדה זכר פ' כשאדם מתחיל לעבוד את הבורא ב"ה ע"י אתערות' דלתתא וילדה זכר רצ"ל שיהי' קיים במעשיו בחי' זכורא כדאמרינן אשה מזרעת תחילה היינו אתערות' דלתתא ע"י תורה ומע"ט וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כלומר בכל השבע מידות מחויב להיות שפל וטמא בעיניו כימי נדת דותה תטמא פ' כאילו עשה איזה דברים ההיפך מרצון הבורא ית"ש כ' אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא כי כשאד' משגיח באמת על עצמו יראה שכמעט בכל רגע ורגע הוא עובר על רצון הבורא ית"ש או במעשה או בדיבור או בהרהור ואם אדם משגיח על עצמו כשירא' שהי' לו איזה דבר שלא כרצון הבורא ב"ה ישוב מיד בחרטה גדולה ויקבל מיד שלא לעשות עוד ואין לך דבר שעומד בפני התשובה בפרט מיד שישוב בכל רגע שזו תשובה מעולה אבל ביום השמיני פ' במדה שמינית היינו הוד שבהוד כשצריך להודות לשם ב"ה ימול בשר ערלתו רצ"ל ישליך מעליו כל הדאגות שיש לו מה שלא עשה רצון הבורא ית"ש כראוי כדי שיוכל להתפלל ולהודות ולהתפאר להשי"ת בשמחה רבה ועצומה אמן ודוק: פרשת מצורע זאת תהי' תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן ויצא הכהן אל מחוץ למחנה והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע מתחילה יש לדקדק למה הכתוב קורא אותו מצורע ואח"כ קורא אותו צרוע והנה נרפא וכו' מן הצרוע ועוד הלא כתיב מתחיל' והובא אל הכהן ואח"כ כתיב ויצא הכהן אל מחוץ וגו' לכן נרא' לתרץ ע"ד שאיֵתא בגמרא צדיק מעצמו ורשע מחביריו ונ"ל לפרש צדיק מעצמו ר"ל אם לא הי' להאדם התחברות עם אנשים בקל הי' יכול להיו' צדיק ולא יחטא אך מחמת התחברות מתוך זה בא להתחבר עם אנשים שאינם מהוגכי' עי"ז בא לידי קלקול וזהו הפירוש ורשע מחביריו כנ"ל והנה זה שמתקלקל ע"י התחברות כנ"ל לזה קורא מצורע לשון מצרוע כלומר שנתקלקל ע"י אחר לזה קל לתקן א"ע ולזה שמעצמו נתקלקל לזה קורא צרוע ועד"ז י"ל הכתוב זאת תהי' תורת המצורע תיקון לזה שנתקלקל ע"י אחר ביום טהרתו לשון טיהרא דיומא ר"ל שיבוא יום טהור צלול וברור שהכל יהי' נתעלה להבורא ית"ש וזהו והובא אל הכהן ר"ל להשי"ת ב"ה ע"ד שאיֵתא אלהיהם כהן הוא ויצא הכהן אל מחוץ למחנה ופירש"י ז"ל חוץ לג' ר"ל שכביכול ית"ש ב"ה יצא משלש העולמות אצילות בריאה יצירה אל עולם העשי' ואז והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע ר"ל אז יהי' תיקון אפילו לזה שנקרא צרוע ודוק: פרשת קדושים.

במדרש קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם וקשה וכי סלקא דעתך להיות קדוש כה' ומאי יכול כמוני ונ"ל ע"ד דאיֵתא בגמרא כששמעו

אוה"ע כשאמר הקב"ה בשעת מ"ת אנכי ולא יהיה לך אמרו לכבוד עצמו הוא דורש כיון ששמעו כבד את אביך ראו כולם שלא היה לכבוד עצמו וקשה המאמר הזה שאמרו לכבוד עצמו הוא דורש למה לא לכבוד עצמו למי ראוי כל הכבוד אם לא לו כי הוא אין סוף ב"ה וכל מה שברא הקב"ה לא ברא אלא לכבודו לכך נ"ל כי לעבוד את הבורא ב"ה לפי כבודו וגדלותו ורוממותו יתברך אין באפשרי בשום נברא כי אין להשיג את הבורא ית"ש אפילו כל הנביאים לא יכלו להשיג אלא לבושיו ומ"ש ישעיהו וארא' את ה' יושב על כסא רם ונשא יכולים לרמז בזה הכתוב כי התורה סובל כל הרמזים ע"ד מ"ש בגמרא את ה' אלקיך תירא לרבות ת"ח למה נקראים ת"ח את שמקיימים התורה מאלף ועד תיו ונאמר תורת ה' תמימה רצ"ל כל התורה הוא שמותיו של הקב"ה וזאת אמר ישעיהו הנביא וארא' את ה' רצ"ל התורה שהיא כ"ה אותיות מא' ועד תיו שם הוי' מתלבש בתוך כל התור' והבנתי מזה גדולת התור' וקדוש' וגדלות הבורא ית"ש ונפל עלי יראת הרוממת ואראה את ה' יושב על כסא רם ונשא יושב לשון הוה תמיד על כסא זה פחד יצחק כנודע וכן משרע"ה אמר הראני נא את כבודך היינו לבושך כמו ר' יוחנן קרא למאני' מכבודתא כי משרע"ה רצה לעבוד את הבורא לפי גדולתו יתברך אמר לו הקב"ה לא תוכל לראות את פני כי לא יראני האדם וחי רצ"ל לא תוכל לעבוד [אותי לפי גדלותי וראי' את אחורי כבוד' לפני לא יראו והיינו דאמרי' כיון ששמעו אוה"ע לא יהי' אמרו לכבוד עצמו הוא דורש כלומר לעבוד את הבורא לפי גדולתו ורוממותו וזה אי אפשר כיון ששמעו כבד את אביך וכו' שהשוה כבודם לכבודו רצ"ל שכבוד אב הוא בעשר הדברו' [כמו] אנכי ה' אלקי' וכמו שאנו מחויבי' לכבד אב ואם בכל מה דאפשר בכל כחנו כן אנו מחויבים לעבוד את הבורא ית"ש בכל כחנו ובכל נפשנו לפי השגת שכלנו וזאת רומז המדרש קדושים תהיו יכול כמוני ר"ל שתאמרו בלבבכ' אותי [כמוני ואין זה באפשרי ואל תעשו כלום ת"ל כי קדוש אני ה' קדושתי למעל' מוקדושתכם אלא עשו מה שיש בהשגת שכלכם וכפי יכולתכם: או יאמר קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל וכו' ע"ד ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה דאי' בגמ' הקב"ה מחי' מתים אליהו מחי' מתים הקב"ה מוריד גשמים אליהו מוריד גשמים מצינו שהצדיקים יכולים לפעול בצדקתם וקדושתם ותפילתם ניסים ונפלאות וז"ש ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל וכו' רצ"ל מה שהוא [יכול] שואל מעמך גם את תוכל לפעול בצדקתך ותפלתך אלא שלא תתגאה מזה שכן נאמר כי אם לירא' את ה' אלהיך זאת רומז לנו המדרש קדושי' תהיו יכול כמוני ר"ל יכולי' אתם לפעול בצדקתכ' כמוני ובכל זאת לא תתגאו ת"ל כי קדוש אני רצ"ל שתלמוד עצמך לומר תמיד שקדושת הבורא למעל' מקדושתכם כלומר כל הנפלאות שתפעלו הכל מאתו ומכוחו ב"ה: לא תעשוך את רעך ולא תגזול ולא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר איתא בגמרא מ"מ בניהם של ת"ח אינם ת"ח מפני שאינם מברכים ברכת התור' וקשה וכי ס"ד שאינם מברכים ברכת התורה ובס' גור ארי' עמד בזה ותירץ שאינם מברכים בשמחה וכל מצוה שלא נעשית בשמחה אינה נחשבת לכלום כי העיק' השמחה של מצוה וזהו שכתוב ערוב עבדך לטוב אל יעשקוני זדים רצ"ל כמו שאנו מתפללים הערב לנו ה' אלקינו את תורתך ערוב לשון מתוק כלומר שתמתיק לנו את הטוב היינו התורה והמצות שנעשה בשמחה ואל יעשקוני זדים רצ"ל שלא יהי' לס"א חלק במצותינו כי כל מצוה שלא נעשה בשמחה נותנים כח

בס"א ר"ל ולהבין שהקב"ה נקרא רעך כמ"ש ריעך ורע אביך אל תעזוב וזאת רומז לנו הכתוב לא תעשוק את רעך רצ"ל שלא תעשה המצוה שלא בשמחה ח"ו ותעשוק את ריעך זה הקב"ה פי' שתתן כח בס"א וא"ת כשלא תוכל לעשות המצוה בשמחה לא תעשה שום מצוה ולא תאמר שום ברכה ותפילה ותאמר בלבבך עתה אין שמחה לעשות המצוה כראוי לכשאפנה ואוכל לעשות בשמחה אז אעשה לכן נאמר לא תגזול כדאיתא כל הנהנה מעוה"ז בלא ברכה כאילו גזול וכו' אלא מחויב אתה בכל עת שאתה צריך לעשות איזה מצוה או להתפלל או ללמוד תורה מחויב אתה בכל יכולתך לעשות בשמחה רבה ועוד אנו צריכים להקדים שכר מצוה בהאי עלמא ליכא אלא היום לעשות' ולמחר לקבל שכרם אבל שכר שמחה של מצוה איכא בהאי עלמא זה רימז לנו הכתוב כשיעשה המצוה בשמחה לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר רצ"ל אין אתה צריך להמתין עד בוקר לעוה"ב לקבל השכר כי שכר שמחה של מצוה איכא בהאי עלמא ודו"ק: פרשת אמור ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו נ"ל הרמז בזה כי ידוע בחי' נפש הוא הדיבור כאשר מובא בתרגום ויהי האדם לנפש חיה לרוח ממללא הוא נפש המדברת מעלת ויתרון האדם מן הבהמה וגם בענין הדיבור יש בחי' שונות כי הצדיק העובד בצדקו דבוק למעל' במחשבות קדושות אין שכחה מעבדות ה' לפניו עליו נאמר והחיות רצוא ושוב כל דבריו קדושים זה פרי מחשבתו עושה פרי למעל' ושורש למטה הגם בדברו עם אנשים המונים פועל אמת בכל ענינים הנצרכים לפי דרכו בקודש כי גבהו דרכיו בל ישיגם שכל איש המוני אשר לא נסה בזה והוא כסולם מוצב ארצה בעיני האדם מדבר דברים גשמים וראשו מגיע השמימה דבוק במחשבתו בדברים רוחניים איש אלה לו הרשות נתונה לדבר עם אנשים שונים ועניני עולם כל הצורך וממעלת קדושתו לא יזח ולא ימיש מעשות פרי הטוב הן זאת מעלת צדקת הצדיק אשר עוצם צדקתו באה אליו מיגיע כפו רובץ וסובל עבודת הקודש בכסף ישא ותשוקה ובהתלהבות האמיתי מצד עצמו גורמת זה אך הצדיק אשר עדיין לא הגיע למעלה זו רק שזכות אבותיו מסייעת אותו את צדקתם וקדושתם מתהלך לפני אלקים הגם כי כהן עובד הוא לא יהרס ממצבו ועם אנשי' שונים בל יתערב פן יהרוס כו' וזה הנרצה בדברנו אמור אל הכהנים המה העובדים את ה' בני אהרן דייקא לא מידם ועוצם קדושתם להם זאת כי אם מצד שהם בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו היינו לדיבור לא יתערבו עם אנשים המונים פן ינתקו ממקום חיבורם במחשבותיהם הקדושים ולא יוכלו לעלות בהחזרה למדרגתם הראשונה עד אשר יופיע עליהם רוח ממרום ויזכו למעלת הצדיק ואז יעלו למדרגה הנ"ל ודו"ק: ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו ע"ד המשנה במס' אבות דע מה למעלה ממך עין רואה ואזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים הנה התורה והמצוות נתחלקו לשלשה חלקים כמו שרימז לנו הכתוב כי קרוב אליך הדבר מאוד בפידך ובלבבך לעשותו כי יש מהמצוות התלוים במחשבה כגון ואהבת את ה' אלקיך ואהבת לרעך לא תשנא אחיך וכדומה להם ויש מהמצוות התלוים בדיבור כגון ק"ש ותפילה וכדומה ויש מהמצוות התלוים במעשה כגון וזה רימז הכתוב בפידך היינו המצוות התלוים בדיבור ובלבבך היינו המצוות התלוים במחשב' לעשותו היינו המצוות התלוים במעשה ע"כ צריך האד' לזרז א"ע מאד מאד להתפלל בכוונה עצומה כי התפלה היא

הכוללת כל שלשה חלקים הנ"ל כי הש"ע כנגד החלק המצות התלויים במחשבה כי כשעושים מצוה אחת כראוי הוא כוללת כל תרי"ג מצות כדאיתא בגמרא עשה מצוה אחת מטיבין לו וק"ש הוא כנגד חלק המצוה תלויים בדיבור ולבישת טלית ותפילין הם נגד חלק המצוה התלויים במעשה והשלשה חלקים הנ"ל הם כנגד נפש רוח ונשמה חלק המצו' במחשבה הם נגד נשמה כי נשמה הוא לשון נשימה כמו שאי אפשר להאריך בנשימה כמו כן אי אפשר להאריך במחשבה אחת וחלק המצות במעשה הם כנגד נפש לשון וינפש לשון מנוחה שם הדיבור נח כי מעשה הוא הסוף וחלק המצות בדיבור הם כנגד רוח כמו ויהי האדם לנפש חי' תרגומו לרוח ממללא וזה עין רואה אם יש לך מחשבה שאינה נראית לאדם אבל למעלה יש עינא פקחא הרואה כל מחשבותיך ואוזן שומעת מה שאתה עושה בדיבור וכל מעשיך בספר נכתבים וזה אמור אל הכהנים המה הצדיקים העובדים את ה' כי כהן לשון עובד כנודע בני אהרן הם האנשים המתחברים להצדיקים הם נקראים בני אהרן ואמרת אליהם אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים ר"ל הצדיקים מחויבים להזהיר לקטנים היינו האנשים הנלוים אליה' לנפש לא יטמא בעמיו פי' נפש הוא מעשה כנ"ל בעמיו הוא לשון גחלים עוממות כלומר שלא יטמאו עצמן בשום מעשה ולא תאמרו במעשה עבירות החמורות היינו גזל וגנבה וניאוף ח"ו אטו בשופטני עסקינן בפושעי' ח"ו אלא שלא יטמאו עצמם בשום מעשה בטילה שאינם עושים בה מצות הבורא ב"ה ועקימ' שפתים הוה מעשה שלא ידבר דברים בטלים וכדומה להם: או יאמר לנפש לא יטמא בעמיו כמו שאיתא אנכי נוטריקון אנא נפשאי כתבית יהבית כלו' שהתוה"ק הי' בחי' נפש חלק אלקים ממעל וצריך ללמדה בדחילו ורחימו ובהתלהבות גדול לחבר ולדבק את התורה בשורש העליון רמז והרוח תשוב אל האלהים וזה לנפש זו התורה לא יטמא בעמיו שלא ילמוד בשפלות בלא דחילו ורחימו ח"ו ולא פרחת לעילא אלא ילמוד כראוי ובהתלהבות כדי לחבר התורה לשורש העליון: או יאמר לנפש לא יטמא בעמיו ע"ד הפסוק דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדישים לי אני ה' ופירש"י ז"ל סרס המקרא וינזרו מקדשי ב"י אשר הם מקדישים לי ע"ש ולי נראה לפרש כפשוטו כי רומז לנו הכתוב וינזרו מקדשי בני ישראל רצ"ל הרוצה לעבוד את הבורא ב"ה באמת צריך לפרוש עצמו שלא יתחבר עם אנשים מקדשי ב"י פי' שלא לעשות המצוה בכוונה מועטת כמו רוב האנשי' כמו שאמרנו על הפסוק ויקחו לי תרומה וכו' פירוש כשתקחו עצמכם לעבודתו תרומה מאת כל איש פי' תפרשו עצמכם מאת כל האנשים הגשמיים ותחברו בהש"י ובתורתו ומצותיו ואעפ"כ ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדישים לי פי' שלא יאמרו על המצות ועבדות שפשוטי בני אדם עושים שאינם ראוים לכלום כי אני ה' בכל מקום שב"י עושים מצות אע"פ שהוא בכוונה מועטת שם אני אלא שהעובד ה' באמת אינו צריך להתחבר להם שהוא מחויב לעשות המצות והטבדות בכוונה גדולה ולהרבות כבוד שמים וזה לנפש לא יטמא בעמיו רצ"ל שלא יטמא בעמיו שלא יאמר על שום נפש שהוא טמא ח"ו בעמך פי' כשעושה מעשה עמך אפילו שלא בכוונה גדולה כנ"ל: פרשת בהר סיני וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר ומביא רש"י ז"ל הת"כ מה ענין שמיטה אצל הר סיני והלא כל המצות נאמרו בסיני וכו' ולהבין למה מביא רש"י ז"ל הת"כ להשיענו שכל המצות נאמרו כללותיהן ופרטותיהן בהר סיני ונ"ל ע"ד הפ'

וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלקינו כאשר ציונו ויש לדקדק למה תחשב המצוה הזאת שאנו מקיימים לצדקה הלא אנו מחויבים לעשות המצוה בגזירת המלך הקב"ה ונ"ל כי כל המצות צריך לעשות בדחילו ורחימו כמ"ש בזוה"ק כל שנעשה בלא דחילו ורחימו לא סלקת לעילא ואיתא כשקיבלו ישראל התורה בהר סיני כפה עליהן ההר כגיגית והקשו בתוספות למה הוצרך לכפות עליהם את ההר הלא ישראל מאליהם אמרו נעשה ונשמע אלא ידוע שכ"א מישראל יש לו אור פנימי רמז לאהבה ואור מקיף המצמצם רמז ליראה הרוממת וזה סוד טלית ותפילין תפילין רמז לאור פנימי הוא אהבה וטלית רומז ליראה אור מקיף וישראל כשיצאו ממצרים וראו האותות והמופתים אשר עשה להם ה' וקרע להם את הים וראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא ובאו לאהבה עזה ועצומה ואמרו שירה באהבה ובשמחה רבה אבל יראה לא ה' להם אעפ"י שנאמר ויראוהעם את ה' ר"ל ויראו העם (ע"ר) [ע"ד] את ה' לרבות ת"ח ר"ל שהיה להם יראה בפני משה מחמת שראו את המופתים שעשה ה' על ידו אבל יראה הרוממת לא ה' עדיין לישראל ורצון הבורא ית"ש שגם יהי' לישר' ירא' [הרוממ'] כמ"ש לבעבו' תהי' יראתו על פניכ' לכך כפה עליהם הר כגיגית להביאם אל היראה לקבל התורה הקדושה באהבה וביראה וזה מה שאנו מתפללים בכל יום וקרבתכו מלכנו לעבודתך באמת ובאהבה צריכין לזכור מעמד הר סיני שהי' ביראה ובאהבה וה' פתח לנו כל הרקיעים וראינו שה' אחד ואיתא בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה שעיקר הוא האמונה באמת כי כל ישראל יש להם אמונה אלא העיקר שיהיה אמונה באמת והכתוב מעיד על אאע"ה והאמין בה' שהי' אמונת אמת ע"כ ויחשבה לו צדקה והיוצא לנו מזה שכל מצות ועבדות ועשי' שאנו צריכין לעשות לה' צריך להיות באהבה וביראה כי כל ישראל עושין מצות ולומדין תורה כמו שאיתא כפלה הרמון אפילו פושעי ישראל מלאין מצות כרמון אלא המצות לא נעשו באהבה וביראה ולא פרחת לעילא והעיקר לעשות המצות והתורה באהבה וביראה לעלות אל שורש העליון כמו שנאמר לאהבה את ה' ולדבקה בו וזהו שנאמר אם בחקותי תלכו היינו החוקים שאין שום טעם להם שאנו עושין אותה רק מחמת אהבה שאנו אוהבים את הבורא יתברך אנו מקיימים אפילו החוקים שאין בהם שום טעם ואת מצותי תשמרו שתקבלו עול מלכותי ועול מצותי רמז ליראה פי' כשיהיה להם אהבה ויראה הפנימיות אז ועשיתם אותם פי' תעשו את המצות בשלימות וזה שנאמר וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את המצוה הזאת לפני ה' אלהינו פי' שכל המצות יהיו לפני ה' באהבה וביראת ופרכת לעילא כאשר צונו במעמד הר סיני וזאת תחשב לנו לצדקה וזה רמז לנו הכתוב וידבר ה' אל משה פי' הקב"ה צוה למשה בהר סיני לאמור פי' כל המצות שיעשה וכל התורה שילמוד שיהי' באהבה וביראה כמו מעמד הר סיני וזהו שמביא רש"י ז"ל הת"כ מה שמיט' נאמרו כללותיהן ופרטותיהן וכו' כי שמיטה מצוה חמורה לקיימה כי כל מצוה שתלוי בשכל כגון גנבה וגזילה וכדומה המה קל לקיים ומצוה שמיטה הוא חוקה בלא שום טעם וגם הוא דבר שבממון וחסרון כיס לשמוט כספים ולהפקיר פירות וביובל להחזיר השדות ולשחרר את העבדים והא ראי' שלא קיימו בארץ ישראל לא שמיטה ולא יובל ובשביל שכבד על בני אדם לקיים מצות שמיטה ע"כ נאמרה כללותי ופרטותי בהר סיני כדי שנוכל לקיימם באהבה וביראה כמו

שניתנ' בהר סיני וכן בכל המצות שאינם חוקים אעפ"י שיש בהם טעם הכל צריכין לעשותן רק בגזירת המלך באהב' ובירא' כמו שניתנ' בהר סיני וזהו שמביא רש"י ז"ל הת"כ מה שמיטה שהוא חוק' בלא טעם ושכל וגם דבר שבממון וחסרון כיס נאמרו כללותיהן וכו' פ"י שצריך אתה לעשות' באהב' ובירא' כמו שניתנה בהר סיני וכנ"ל אף כל המצות אף שיש להם טעם ושכל מחויב אתה לעשותן בשלימות באהבה ובירא' פנימיות כמו שניתנה בהר סיני ודו"ק: וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמור דבר אל ב"י וכו' כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה' הקשה רש"י מה ענין שמיט' אצל הר סיני וכו' עי"ש עוד יש דקדוק תיבת לאמר הוא כמיותר עוד יש דקדוק דבפסוק מתחיל תיכף בשמיטה והי' לי' לכתוב קודם שש שנים תזרע את ארצך וכו' עוד יש דיקדוק דבר אל בני ישראל ואמרת דתיבת ואמרת הוא כמיותר ונ"ל כך דיש אמת ואמונה והיינו דמתוך האמת בא לידי אמונה והנה מצינו בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחי' וכל ישראל יש להם אמת ואמונה כ"א לפי מדרגתו יש לו יותר ונפרש הפסוק וירם את אדרת אלי' ויאמר אלי' ה' אלקי אלי' אף הוא וכו' והפסוק טוב לפרש אותו כי רבו בו הדיקדוקים גם בהפטרה הממני יפלא כל דבר ונראה לי כך דהנה משה רבינו בתחילה שהראה אליו ה' בסנה כתיב ויסתר משה פניו וגם מצינו שאמר מי אנכי וכו' וראינו שהחזיק א"ע קטן ונוכל לומר דהפסוק מרמז דאף אח"כ שזכה שדיבר עמו ה' תמיד היה גם כן מחזיק א"ע אותו קטנות שהי' לו בתחילת נביאתו בהר סיני או י"ל כוונת הפסוק דלאמר מרומז על מוח היינו רצון ומדיבור של הקב"ה בא הרצון למשה וזאת ג"כ כוונת הפסוק השני דבר אל ב"י ואמרת אליהם היינו דבר עמם ותעשה להם רצון ומוח וענין בהר סיני לשון שראה כדדרשינן בגמרא שירדה שראה לאו"ה א"כ נוכל לפרש דהנה כתיב ראשית חכמה יראת ה' וכתוב עקב ענוה יראת ה' וידוע מאחז"ל מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לסנדלה ומצינו במשה שכתוב בו והאיש משה עניו מאד וכו' ומצינו הר סיני היה נמוך משאר הרים ומצינו לומר פ"י הפסוק דמרמז שזכה שדיבר עמו ה' מחמת הר סיני שהי' שונא א"ע שהי' מחזיק א"ע למקצר בעבודת ה' כי מחמת יראה נפתח שערי חכמה ומשיג רוממה אל ואזי האדם בא אל הענו' ומי לנו גדול כמשה מבחר האנושי שעפ"י רוב השגתועד אין שיעור בא למדרגה ואנחנו מה דהיה מחזיק כלא וביותר שאדם מחזיק א"ע כאין אזי הבורא עמו כידוע אשכון את דכא ומשיג רוממת אל יותר השגה והנה נפרש הפסוק אלי' ה' אלקי אלי' אף הוא וכו' דהנה אלי' הנביא שזכה לעשות נס לבקע הירדן היינו עפ"י העולם שהיא למעל' מדרך הטבע ששם למעל' מן הזמן ולמעל' מן הטבע לזאת י"ל דאי' היינו ענין שהוא נעלם שאנו שואלין עליו אי' הוא וקאמר הפסוק שאמר אלישע שרצה שיעשה ה' נס ואמר אי' ה' אלקים אלי' היינו שהמשיך מאותו עולם הנעלם שיוכל לפעול הנס ובזה מרמז גם בתיבות אף הוא וכו' וגם פ"י הפסוק הממני יפלא כל דבר כי מה שאמר הנביא על שצוה לו לקנות השדה לזאת הי' התשובה הממני וכו' והיינו כפי ששמעתי דאות ה' עם פתח מרומז על חכמה לזאת נראה לומר דאות ה' היינו מן התמ' המתקיימת והיינו האמני יפלא כל דבר שהדבר בא לידי פלא ויוכל להיות נסים ונפלאות והנה אמרנו פ"י הפסוק ויהי נועם ה' אלקינו עלינו וכו' היינו שיהי' עלינו נועם מה שהי' הוא אלקינו שזה יהי' לנו לתענוג ומעשה ידינו כוננה עלינו כוננה מלשון הוא עשך ויכוננך לשון

יסוד וכתוב או יחזיק במעוזה יעשה שלום לי שלום יעשה לי היינו מתתא לעילא וטעילא לתתא ובזה שיהי נועם כנ"ל אז מעשה ידינו יהי כוננה (חסר תשלום המאמר): וידבר ה' אל משה בהר סיני וכו' אשר אני נותן וכו' ושבתה הארץ וכו' יל"ד א' בת"כ מה ענין שמיטה וכו' ובתירוץ של רש"י ז"ל עיין במזרחי עוד דבר ואמרת ב' מה אשר אני נותן ג' מה ושבתה וכי שיח ושיג לה כקושית האלשיך ד' הלא התורה היא נצחיות עוד שבעה שבועות תספר לך וכו' עד מסת נדבת ידך אשר נתן יל"ד א' מה מהחל חרמש וכי זה סימן מובהק הלא טוב מה שאמרה התורה בפירוש וספרתם ממחרת וכו' ב' מה בקמה ג' לשון מסת ואם על עולת ראי' ושלמי חגיגה מה זה ענין לשבועות דווקא יותר משאר יו"ט ואשר שמעתי מפה רבינו זצ"ל מלובלין אשר לשון מסת שהיצה"ר מפתה כענין מסית קשה ג"כ מה ענין לשבועות דווקא עוד במשנה בי' מאמרות וכו' עד סוף המשנה יל"ד א' קושית התוי"ט ומה שתי' בשם ס' דרך חיים מי שיש לו מוח בקדקדו יראה שהדרא קושיא לדוכתא ב' למה לא תנא ליתן עונש כמו שתנא גבי הצדיקי' ג' היה להם לומר וגם ליתן שכר וכו' ועתה משמעוהו להפרע בכדי ליתן וצריך להבין על מה ולמה בזה האופן לתרץ זה דהנה איתא שהקב"ה ברא את עולמו בהתורה כנאמר ה' קנני ראשית דרכו וכו' כדאיתא בבר"ר אמון אומן וכו' וא"כ מסתבר אשר היו"ד דברות שהמה תמצית התורה כנאמר אין בארון רק וכו' או שהמה היו"ד המאמרים או שיש להם שייכות גדול עמהם ונבין בהיוד הדברות כי בוודאי הנה נכבדים ונוראים כדאי בב"ע אשר אין השכל נותן לעשות כלים בעד י' אלפים כ"כ בכדי לעשות בהם מחטין כמו כן כאן ואתא מרבבות בקולות ולפידים ללמד לעמו וכנ"ל ואיתא בויקרא ר' אשר כ"ו דורות קדמה ד"א וכו' שנאמר לשמור את דרך וכו' מזה למדין שא"א לקבל אנכי זולת הד"א ובזה נוכל לתרץ הילקוט בשם מכילתא ויאמינו בה' וכו' אם במשה ק"ו בשם א"כ ל"נ במשה אלא כל המאמין ברועה ישראל וכו' פי' כי א"א לאדם להאמין בה' אם לא יאמין בתחיל' במשה היינו בת"ח שבכל דו"ד והיינו דא וא"כ במשה מיותר אלא כן המאמין במשה יצא מאחר דא"א באופן אחר כתי' המלאכים וזה אשר הוצאתיך וכו' אשר קיבלו הטובה כבר והלואי שיועיל כמשל מכן כפר אשר א"א להעריך בלבו ערך מלך כ"א בענין קבלת טובה ממנו אבל לא כשיתישב בדעתו בד"א מעט מעט למען תהי' יראתו על פניכ' וכו' זהו הבושה וזה כל שיראת חטאו קדמה כי ע"פ לגיהנם ובושת פ' לג"ע דיבור ב' לא יהי' לך וכו' וכי יעלה על הדעת לעבוד א"א ונוכל לפרש כי מסתמא כשאדם עובר על התור' או מחמת ממון או מחמת היצה"ר ואיזה אל זר שבגופו של אדם הוי אומר זה היצה"ר ע"א בענין לפניהם ולא לפני ארמים שהמביא דיני ישראל ל"א מחלל השם ומיקר שם העכו"ם להשביחם ומכ"ש שמשתחוה לפניהם ועובדם שעומד בגלוי הראש ע"א לא יהיה לך ולא תעשה לך פסל ע"ד השמרו לכם פן תשכח את וכו' לכם פסל תמונת כל אשר צוץ ופירש"י דחוק גם הסמיכות כי תוליד בנים והשחתם וכו' פסל תמונת כל ויל"ד א' תמונת כל ולא נאמר דבר ב' לעיל לא נאמר והשחתם גם מה כי אבוד תאבדון כפול עכנ"ל כי המתגאה כאילו עובד ע"ז וזה ועשיתם לכם א"ע וזה פן תשכחו את ברית ה' באמרו לא תעשה לך דייקא ומה הוא הקנאה כי תוליד בנים וכו' והשחתם ועשיתם ואז יהי' הרע בעיני ה' להכעיסו כי עבירה גוררת וכו' וזה העדות וכו' כי אבד וכו' כי תמות רשע רע מאמר ג' לא תשא קשה ג"כ וכי יעלה עה"ד דבר

שהאומות מקפידים נוכל לפרש א' בהלוך בערכאות עובר בלא תשא כי עולה לתורה מברך לבטלה גם ג"פ ביום ברכת השיבה שופטנו וכו' ועוד יותר דק מכש"כ באם בשוא אזי עובר על לא תשא ג"כ דיבור ד' זכור את וכו' רמז כי חידש עולמויש מאין ע"כ ביכלתו לחדש ניסים טובים עבור יראיו ולהיפך לעוברי רצונו וגם מרומז לעולם שכולו שבת עולם הגמול הנצחי ע"כ מסתבר שצריך לפשפש במעשיו ולהשליך החומרית מאתו כדרך התקן בפרוודו' כדי וכו' וזה א"א כ"א בקדש עצמך במותר לך וכפירוש הוי זהירין ברשות וכו' ולדעת כי רצה הקב"ה לזכות וכו' נתן העצה לענג השבת כי עפ"י פ"ה הר"ן מצוה לאו להנות שאין קיום המצוה חשיב הנאה אבל אי מתהני גופה בהדי דקיים המצוה הנאה מקרייא: בנדרים בפ"ב בתו"יט בד"ה קונם והוא עץ הדעת טוב ורע הממוצע בין המצו' ועבירה לפיכך צריכין להזהר ולהמתין עד השבת כמבואר בשם האר"י ז"ל ובהרמב"ם הובא בנדרים פ"ח גבי הנודר מן השום וז"ל כבר ידעת וכו' מוסף עם חיות שמחייב בו העונג מכל צידי צדדי הנאה וכו' ובזה נוכל לפרש הפסוק אם תשיב משבת וכו' עד כי פי ה' והיינו אם תשיב משבת רגלך הרגילות התיקון עשות חפצך וכו' כיצד וקראת עד מכובד וכבדתו מן עשות דרכך דרך הוא אשה כמבואר בריש קדושין מחמת ודבר דבר אז תתענג וכו' ומכ"ש שלא לנהוג בשבת כמאמר רב אוי' הובא בב"ע והרכבתיך על דווקא והאכלתיך נחלת כמבואר דיבר ה' כבד למען וכו' קשה תלי תניא בדלא תניא וכו' אך כאשר יקוים המצו' הזאת בכל דו"ד יבא מזה התיקון אפ"ל למתים שמקוין התיקון מימות עולם עד ביאת ינון ו' לא תרצח קשה עשו לא רצה לקבל לכאורה נוהג בו אך בכללו גזל ש"פ כובש ש"ש הלכנת פנים יש בוטה וכו' ערכאות של עכום ז לא תנאף ישמעאל לא רצה לקבל כי בכלל זה המסתכל ואפילו בבגדי צבעונין ואל תרבה שיחה והנשים הלוך וטפוף וברגליהם וכו' אך הכל באנשים כי והוא ימשול כך זכה עזר וכו' וכד פתח ר"ש בסוטה אין מזווגין וכו' וזיווג ראשון ושני כמאמר ב"ע ראשון הוא הגוף ב' האשה גם עפ"י דברי המגיד מראקוב שהאנשים נותנים הח' לנשים וזה אל תתן לנשים חילך כי עץ חיים למחזיקים ח' לא תגנוב בכ"ז משקולת ואחד בפה ואחד בלב ט' לא תענה רכילות ולה"ר יו"ד ל"ת כנגד כולם כי מזה הקנאה והתאוה והכבוד וכו' וכמש"ל ברשמי שאלה איש הכפרי עם הפשתן והשלשה הנ"ל גורמין לעבור על כל ע"י המחלוקת וכל העם רואים את וכו' ויעמדו מרחוק ובעשרה דברות הנ"ל יש שלש רוחנים אשר לכאורה ראוי למלא כל כמאמר אשר תנה הודך והשבעה גשמי' כי חכמות בנתה ביתה וכו' ולמה זה אך ויחלום והנה סולם כמאמר בעה"ט בגי' סמל הקנאה ובגימ' סיני ומלאכי וכו' עולים היינו שלש הנ"ל על השבעה בהפוך החומר אל הצורה או יורדים בהיפך וזה יששכר חמור גרם וכו' וירא מנוחה ואת הארץ מה טוב ומה נעי' שבת אחי' גם יחד ויהי למס עובד את ה' כי נתהפך אל סיני כר' יוסף וזה והנה ה' נצב עליו: (חסר כאן) ויאמר אנכי בקבלת התורה שיש בה תר"ך אותיות הארץ אשר אתה שוכב עליה דייקא ואצ"ל קיפל כ"א כפשוטו כי (הרשעים) הארץ שוכב עליה לך אתננה ולזרעך וזה והאכלתיך נחלת וכו' כי פי ה' והיכן דיבר אתננה ולזרעך והודו ואמרו מה אדיר שמך בכל הארץ וזה בעשרה מא' והלא במאמר א' והיינו בסיגנון א' או מעליוני' או אלא להפרע כי יש שכר ועונש עי"ז וזכה נוטל חלקו וחלק חבירו וזה כוונת ספירת העומר כמאמר רבינו מלובלין אשר אני נותן וקצרתם את קצירה והאר"י פי' ושער כשי' כעמר

נקי לזה העומר מן השעורים מעשה בהמה ומותרות בהר שעיר עד ליל שבועות נעשה מן שעורים כתר וזה בימי שפוט וכו' לגור בשדי מואב בגי' מ"ט וזה שבעה שבועות וכו' לך מהחל חרמש בקמה ר"ת ב' לחם תחל לספור שבעה ר"ת תיקון ליל שבועות כי הנה את גורן השעורים וזה כי המלך מסת מו למס (חסר כאן) נדבת ידך אשר (חסר כאן) וזהו ושבתה הארץ שבת וכו' והענין שמיטה היינו ז' ימי הבנין והלא כל הדיברות י' נאמרו מה"ס אלא וכו' וזה צאנה וראנה במלך שלמה וכו' ביום חתונתו וביום ש"ל זה בנין ב"ה בבא"ס: פרשת בחקותי ונפלו אויביכם לפניכם לחרב האי לחרב הוא מיותר דמאי נפקותא היא באיזה אופן שיפלו ונראה דהנה שורש כל הענינים הוא דלא לקרי נס וחידוש אלא בפעם ראשון ובזה תבין מה דמצינו בפקידת עקרות מה דהתורה כתבה וה' פקד את שרה והי' פלא גדול ואח"כ מצינו כמה עקרות שנפקדו ולא חשבם התורה שוב לנס דמצינו אח"כ שרבקה היתה עקרה ונפקדה ע"י תפילת יצחק וכן רחל היתה עקרה ונפקדה וכן חנה היתה עקרה ונפקדה וכמו כן מצינו בקי"ס שאנו אומרים שירה על נס גדול כזה ואח"כ מצינו ביהושע שהעביר כל ישראל בתוך הירדן וכן ר' פנחס בן יאיר גבי נהר גינאי אך דשורש הדבר הוא דכל זמן שלא נפתח השער של זה הדבר כמו פקידת העקרות וכדומה אז לאו כל אדם זוכה שיפתחו לו זה השער אך אברהם אבינו בגודל צדקתו ובגודל אהבת הש"י זכה לנס שפתחו לו הקב"ה השער ונפקדה אשתו וכיון שפעל אברהם פ"א פתיחת השער וצנור הלזה אז בקל יוכלודורות הבאים אחריו להתעורר עוד פעם אותו נס וכמו כן מצינו בקי"ס שהוא נגד הטבע אך משה (וב"ד) וישראל פעלו זה הדבר שוב אין נס מה שיכול יהושע אחר כך לפעול אלו הפלאים נמצא דכשהצדיק עושה פעולה כמו על מפלת שונאיו וכיון שהקב"ה שומ' תפלתו ועוש' נקמ' בשונאיו לא די שפעול' זאת מועיל בשעת מעשה רק שהנפילה נעשה כחרב לדורי דורות כשאדם מעורר הנפילה ישינ' ממילא פועל הדבר שגם עתה מגיע להם נפילה גדולה וא"כ הנפילה ראשונה פועל שתי פעולות בשעת מעשה ולאחר זה וז"ש דהע"ה וחרב פיפיות בידם ר"ל שיש לחרב שני פיות שהורגת שני פעמים וז"ש שיפלו אויביכם לפניכם ר"ל אותו הנפילה שיפלו השונאים יהי' אצלכם לחרב שתמיד כשיצרו לכם שונאיכם תעוררו הנפילה ראשונה ואז יהי' הנפילה הראשונה כחרב ויהרוג אותם ודוק: וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור לשאול הטעם למה לא זכר אותם הכתוב כסדר אברהם ויצחק ויעקב אלא אברהם בסוף ונ"ל ע"ד שאיתא ואעשך לגוי גדול זו שאומרים אלקי אברהם ואברכך זו שאומרים אלקי יצחק ואגדלה שמך זו שאומרים אלקי יעקב יכול יהי' חותמים בכולם ת"ל והי' ברכה בך חותמין ולא בכול' וקשה מאי טיבותא לגבי אברהם שלא יהי' חותמין בהם הא איתא בכל אדם איש מתקנא חוץ מבנו ותלמידו ונ"ל לכך הבטיח לו והי' ברכה בך חותמין ולא בהם כי יצחק הוא בחי' גבורה ויעקב כלול משניהם גבו"ת ואברהם הוא מדת חסד והבטיח לו הקב"ה בך חותמין והכל הולך אחר החתום ורצ"ל שיתנהג במדת החסד ולהבין שהס"א אינו יונק אלא משמאל וכשהשמאל נכלל בימין אז נמתק וז"ש ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' פי' שגם השמאל נעשה ונכלל בימין אז ממילא תרעץ אויב כיון שאין להם יניקה כי יניקתם אינו אלא מהשמאל וכשהשמאל נכלל בימין ממיל' הם בטלים ומבוטלים וזה פי' ובחסדך תצמית אויבי פי' כשיתגבר החסר ממילא נכרתים

האויבים וז"ש וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור לכך נאמר אברהם לבסוף כי הארץ הוא מלכו' כנודע ורצ"ל ואף את בריתי אברהם והארץ אזכור פי' שהארץ מדת מלכות לא יהי' לה יניקה אלא בימין מדת החסד בחי' אברהם כי מדת מלכות יונק מימין ושמאל כנודע וכשלא יהי' למדת מלכות יניקה אלא מהימין ממילא נמתק הדין ודוק: חסלת ספר ויקרא ספר במדבר והלויים למטה אבותם לא התפקדו בתוכם נ"ל ע"ד מה שאיתא בזה"ק נודע בשערי' בעלה לפום שיעורין דילי' ע"ש פי' האיך האדם משער עצמו את העבדות ונ"ל לפרש סיפ' דקרא בשבתו עם זקני ארץ ר"ל שהאדם יכול לשער בשכלו ההפוך ח"ו לכך נאמר בשבתו עם זקני ארץ פי' האבות נקראו זקנים כמו ואברהם זקן בא בימים ויהי כי זקן יצחק ועיני ישראל כבדו מזקן ואיתא שהאבות קיימו את התורה עד שלא ניתנה גם מחויבי אנו לילך בדרכי אבותינו עפ"י התורה וזה נודע בשערים בעלה לפום שיעורין דילי' הנ"מ בשבתו עם זקני ארץ פי' כשמשער עצמו מהלך בדרך אבות עפ"י התורה ולהבין הפסוק וה' אמר לאברהם אחרי הפרד לוט מעמו ופירש"י ז"ל כל זמן שהרשע עמו הי' הדיבור פורש ממנו ולעיל שהי' לוט עמו כתיב וירא ה' אל אברהם אותו שעה כשר הי' ונ"ל כך כל המחובר לטהור טהור פי' כל זמן שלוט לא הי' נחשב בעיניו לכלום והי' טפל לאברהם הצדיק אז הי' לוט ג"כ נחשב כמו צדיק כי המחובר לטהור טהור ולא הי' הדיבור פורש ממנו אבל מיד כשלוט לא הי' מחבר עצמו לאברהם הצדיק כי הי' נחשב בעיניו לאדם כשר ובאמת הי' רשע אז הי' הדיבור פורש מאברהם הצדיק מחמת שאותו רשע הי' שרוי עמו ולוט לא הי' מחבר את עצמו לאברהם אבינו להיות טפל לו כנ"ל לכך נאמר אחרי הפרד לוט מעמו אז וה' אמר לאברהם נמצא כ"א מישראל צריך לחבר עצמו לצדיקים באמת כדי שגם הוא יהי' נחשב כמו הצדיק כי המחובר לטהור טהור וז"ש והלויים למטה אבותם פי' הלויים הצדיקים שדבקי' תמיד בה' נקרא לויים ורצ"ל הלויים למטה אבותם הצדיקים שהולכים בדרכי ה' עפ"י התה"ק בדרכי אבותם לא התפקדו בתוכם פי' התפקדו לשון ויפקד מקום דוד ור"ל שלא נחסר להם שום דבר טוב לאותן האנשים שהם בתוכם פי' שהם מתחברים לצדיקים באמת ובלב שלם אמן כן יהי רצון: והלויים למטה אבותם לא התפקדו בתוכם נ"ל עפ"י הפשוט רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם והקשה בגמרא השתא שהקב"ה עושה רצון של יראים כ"ש ואת שועתם ישמע ויושיע' ושמעתי מאדמו"ר הק' מ' אלימלך זצק"ל כשצריך לאדם על איזה דבר יתפלל במחשבה ולא בדיבור שלא ישמעו המקטרגים ולא יקטרגו עליו והמשל כשאדם הולך בפני כלב.

ויש לו מקל בידו צריך להטמין המקל תחת בגדו שאם יראה הכלב את המקל בידו יתגרה עליו וינשכנו והנמשל מובן כשאדם מתפלל בדיבור יכול להביא ח"ו קטרוג ע"ע אלא יתפלל במחשבה שלא יבינו המקטרגים וה' יודע מחשבותיו והשתא ניחא רצון יראיו יעשה רצ"ל רצון יראיו בודאי יעשה שאין שום קטרוג עליו אלא ואת שועתם היינו שמתפללים בדיבור ויכול להיות ח"ו קטרוג אעפ"כ אין הקב"ה שומע להמקטרגים על תפלת הצדיק אלא ישמע ויושיעם ונ"ל ע"ד הפשט שנאמר צדיק מושל ביראת אלקים הקב"ה אומר אני מושל בעולמי מי מושל בי צדיק הקב"ה גוזר גזרה וצדיק מבטלה וקשה וכי יש צדיק שיוכל לבטל הגזירה הא כתיב אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא

יחטא אלא שידוע שהצדיק יש לו רצון חזק וחפץ מאד בכל לבבו ונפשו לעשות רצון הבורא ב"ה באמת כמ"ש אשרי האיש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד במצותיו ולא בשכר מצותיו ואיתא בגמרא חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשה הרי הוא כאילו עשה וזהו שנאמר באברהם עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי ותורתי וקשה האיך ה' אאע"ה יכול לקיים כל התורה הרי לא היה מקדש ומשכן לקיים מצות קרבנות ושאר מצות התלוי' בארץ ועוד יש לדקדק בקרא למה נאמר וישמור לשון עתיד שמר ה' לו לכתוב כמ"ש שמע אברהם לכך נ"ל שאאע"ה ה' חפץ מאד בכל לבבו לקיים כל המצות אלא שלא ה' בידו לקיימם הרי חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשה כאילו עשה וזה נאמר עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי רצ"ל שה' כל חפצו ורצונו לשמור משמרתי חקותי ותורתי מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו וזהו שנאמר רצון יראיו יעשה ר"ל הקב"ה עושה מרצון של צדיקים עש"י כי יש להם רצון חזק לעשותו מצותיו כנ"ל מיד הרי הוא כצדיק הרי הוא צדיק מושל ביראת אלקים כנ"ל ואת שועתם ישמע ויושיעם וזהו שנאמר והלוי' לשון הפעם ילוה אישי לשון התחברות ודביקות פ"ל והלוי' הם הצדיקים שיש להם דביקות בהקב"ה למטה אבות' והולכין בדרך אבותם עפ"י התורה לא התפקדו בתוכם התפקדו לשון ולא נפקד ממנו איש ורצ"ל לא התפקדו בתוכם בפנימיות שלהם אין להם שום חסרון שהם רוצין בכל לבבם לעשות רצון הבורא ב"ה ולפי"ז ניחא מדוע יכול הצדיק לבטל הגזירה של הקב"ה מפני שהצדיק רוצה באמת להיות נקי מהעבירות רק רצונו תמיד לעשות מצות וזה אין אדם צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא פ"ל יחטא מלשון חסרון כידוע ע"כ: אך את מטה לוי לא תפקוד וכו' נ"ל כי כתיב נסעה ונלכה ואלכה לנגדך והכלל כשיש זה לעומת זה התנגדות כשזה קם זה נופל לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים רק הצדיק צריך להיות בחי' יעקב ממוצע מחסד וגבורה שיכול להשפיע חסד על ישראל וגבורה ופחד על אוה"ע כמ"ש אדומ"ו בעהמ"ח נועם אלימלך חסד ומשפט אשריה לשון פירות הנושרים שצריך הצדיק להשפיע חסד על ישראל ומשפט על אוה"ע וזה אחד המרבה ואחד הממעט דהיינו בצד אחד צריך להרבות חסדי' על ישראל ומצד אחד צריך שתמעט החסדים דהיינו על האומות ובלבד שיכוון לבו לשמים שמים הוא יעקב כמ"ש"ה כנשר השמים וכו' כי צריך להיות בחי' יעקב כלול מחסד וגבור' וזהו בחוד' השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני השלישי הוא יעקב שהוא שלישי לאבות הקדושים ואיתא בזה"ק החודש הזה סיון מזל תאומים ונראה מחמת שהוא יעקב שהוא כתאימים מאברהם ומיצחק הוא כלול ביום הזה באו מדבר סיני ואיתא בגמרא סיני סימן טוב לישראל וסימן רע לאוה"ע וזהו כנ"ל חסד לישראל וגבורה על אוה"ע וזהו אך את וכו' אך הוא מיעוט ואת הוא ריבוי בצד אחד תמעט ובצד א' תרבה לא תפקוד זה לא תחסר רק הצדיק צריך לעשות שניהם ואם תחשוב מי הוא צדיק הא אין צדיק בארץ וכו' ע"ז אמר את ראשם לא תשא המחשבה שלהם ומוחין שלהם לא תחשוב בתוך בני ישראל שהוא כשאר עם ודו"ק: אך את מטת לוי לא תפקוד ואת ראשם לא תשא בתוך ב"י וי"ל הפסוק נראה כמיותר הרי כבר נאמר והלויים למטה אבותם לא התפקדו בתוך ב"י ועוד למה נאמר אך את מטה לוי היה לו לומר ומטה לוי לא תפקוד ונ"ל ע"ד הרמז בפסוק שעשו אמר ליעקב נסע' ונלכה ואלכה לנגדך בשוה ויעקב לא רצה כי אין זה

באפשרי להיות יעקב ועשו שניהם שווים אלא כשזה קם זה נופל כמ"ש ולאום מלאום
יאמץ לא השוו בגדול' לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים תב"ב וזה רומז לנו
הכתוב ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשבר לכל ע"ה ע"ד הפלוגתא של ב"ש וב"ה
בנרחנוכה בש"א פוחת והולך ובה"א מוסיף והולך פי' ב"ש היא בחי' גבורה בחי' שמאל
ע"כ היו אומרים פוחת והולך בס"א וב"ה היא בחי' ימין הי' אומרים מוסיף והולך
בקדושה וממילא בטל הס"א ואנו עושים כב"ה בנ"ח וזה שאנו אומרים הנרות הללו
קודש הם פי' שאנו מוסיפין בקדושה הרי ממלא אין לנו רשות להשתמש פי' לנו גי'
אלקים פ"ו ורצ"ל כשקדושה מתגברת נמחק הדין ואין רשות לס"א להשתמש ולהבין
שליט בלא י' בגימ' נר חנוכה כי היוד הוא נקודה רצ"ל ויוסף הוא השליט פי' שמה שאנו
מוסיפין בנ"ח היינו שמוסיפין בקדושה הוא המשביר לכל ע"ה ממילא הס"א בטל וזה
שנאמר ה' איש מלחמה פי' שה' נלחם בס"א הם האויבים אז ה' שמו פי' אז שם הוי'
שלם שורה על ישראל וזה שנאמר אך את מטה לוי כי אך הוא מועט ואת הוא ריבוי
כמובן ומטה לוי הם הצדיקים שיש להם דביקות בה' ורצ"ל אך הוא המיעוט שהצדיק
הוא הממעט בס"א ואת מטה לוי היינו הריבוי של הצדיק שמרבה בקדוש' לא תפקוד
לשון ולא נפקד ממנו איש פי' זאת לא יפקוד אלא יהי' כמו שהצדיק עושה ממעט בס"א
ומרב' בקדושה ואם אמור יאמר האיש האיך הוא ביכולת של הצדיקים לעשות דבר כזה
לכך נאמר ואת ראשם לא תשא בתוך ב"י פי' לא תמנה מוחין שלהם בתוך שאר ישראל
כי אין ביכולתינו להשיג את הצדיקים: ויספרו לו ויאמרו באנו אל הארץ אשר שלחתנו
וגם זבת חלב ודבש הוא וזה פריה הדקדוקים רבו כמו רבו א' מלת וגם אין לו התקשרות
למעל' אחרי שהוא התחלת דיבור' לא נופל עליו מלת וגם ב' מה ראו על ככה לתאר
ארצנו הקדוש' דיקא בשבח זבת חלב ודבש הגם כ' רב לאמור אמת בתחילתו היה להם
לתאר ולצייר באיזה שבח אחר נוסף לזה כי לא השבח הזה יעשה רושם אחרי היותם
קוראים כל הארצות בשבח זה הלא ראה גם ראה דתן ואבירם בהתרעמם על משה רבינו
ע"ה אמרו ג"כ המעט כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש קראו למצרים בשבח זה ג' תמי'
עצומה בפסוק אם חפץ ה' בנו כי התמימים האלו יהושע וכלב רוצים להכחיש את
המרגלים ובמה הכחישו אחרי אשר גם המה אומרים ג"כ ארץ זבת חלב ודבש היה להם
להוכיחם על פניהם בדברי הפוך מדברי המרגלים ונ"ל לתרץ הכל בהקדים לבאר פסוק
לענינינו וזאת הוא ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית
השנה ועד אחרית השנה והנה ידוע דברי רז"ל כי השגחה השי"ת העיקרי הוא בארץ
הקדוש' ומתמציתה שותים כל הארצות השפעה היורדת מלמעל' לארצנו הקדוש'
מתפשטת בכל העולם מחמת כי הוא כלילת יופי ברוב התפארת ותחילת בריא' ולכך
נקראת שתי' שממנה הושתת כל העולם כך השפעתה האציל ה' עלי' מקודם וממנה
מתחלק בכל העולם א"כ מזה תבין שהעיקר שבה זבת חלב ודבש המור' על רוב
השפעתה נאמר רק על ארץ ישראל להיות' טבור הארץ צבי לכל הארצות וכל הארצות
יחשבו לה לבנות טפילות לארצנו הקדוש' להיותם שותים מתמציתה ועתה בא נבוא
לבאר הכל על נכון כי הנה המרגלים בדבתם ודתן ואבירם ברשעתם נתכוונן לדבר אחד
ובהיותם להוטים אחר ארץ מצרים כאמרם נתנה ראש כו' עשו את העיקר לטפל ארץ
מצרים קראו זבת חלב ודבש וארצנו הקדושה גם היא זבת חלב ודבש לזאת דתן ואבירם

צווחו המעט כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש והמרגלים גם המה נבזה ניבם ומפתח שפתותיהם ברשע על ארצנו הקדוש' גם הוא זבת חלב ודבש הטמינו רשת לרגלי עם הקודש לאמור ארץ מצרים הוא העיקר המעלה הזאת וא"י לטפל לה למען הגדיל התרעומת על משרע"ה ומביני מדע המה יהושע וכלב הכו אותם בשבט פיהם לאמור אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו ארץ אשר הוא זבת חלב ודבש להורות נתנו בלבם הזך במילת הוא מורה להיפך כי א"י הוא עיקר המעל" לה נאה תהלת שבח הזה ומצרים לטפל לה בזה החזירו העטרה לקדמות' והלהיבו את לבבי בני ישראל בתשוק' לארצנו הקדוש' והנרצ' בדברינו הנ"ל מבואר היטב יתרון מעלת החכמים יהושע וכלב: פרשת נשא נשא את ראש בני גרשון גם הם ונ"ל ע"ד הפסוק לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך והקשה הרמב"ם הלא כשאדם הולך אל ארץ אחרת מתחיל' הולך מבית אביו ואח"כ ממולדתו ואח"כ ממשפחתו ואח"כ מארצו והול"ל לך לך מבית אביך וממולדתך ומארצך לכן נ"ל כשאדם מתחיל להרגיל א"ע בעבודת הבורא ב"ה אז צריך לפרוש א"ע מדרכי ע"ה שלא לעשות כמעשיהם וכמעשה משפחתו ובית אביו העוסקים בהבלי עולם כמ"ש האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע כי שמרו אמרתך ובריתך ינצורו וכשעובד ס' פורש מדרכי ע"ה מיד בני ארצו שונאים אותו כי הוא בעיניהם כמשוגע אלא שבני משפחתו מליצים בעדו ומחפים עליו מחמת קרבות ואח"כ כשמתגבר בעבודת הבורא גם בני משפחתו שונאים אותו אלא שבית אביו מקרבים אותו ואח"כ גם בית אביו שונאים אותו כי הוא בעיניהם כשוטה אמנם כשעובד ה' באמת ואינו משגיח על בניו ומשפחתו ובית אביו שונאים אותו ה' לו בעוזרו שאויביו נהפכים לאוהבים וזהו שנאמר ברצות ה' דרכי איש פי' כשאדם מתחיל לעבוד את הבורא ב"ה באמת גם אויביו פי' גם לרבות נתרב' עליו אויבים וסוף שישלימו עמו כמו שמצינו בא"א ע"ה כשהתחיל להכיר את הבורא מתחיל' נמרוד וסייעתו מריבין עליו ותרצו ומשפחתו מחפין עליו ואח"כ גם תרצו עם משפחתו היו מסכימין עם נמרוד וסוף היו משלימים עמו והא ראי' תרצו עשה תשוב' לבסוף והשתא ניחא סדר הכתוב מתחיל' מארצך כי מתחיל' בני ארצו נעשו לו שונאים כנ"ל וזהו שנאמר ויאמר ה' אל אברם פי' לכ"א הרוצה להכיר את בוראו לעבוד אותו לך מארצך שלא תלך בדרכיהם אע"פ ששונאים אותך אל תפנה לזה אלא עשה.

דברים לפיעלם וסוף הכבוד לבוא שהכל נהפכים עליך לאוהבים ואח"כ תפרוש גם ממולדתך ומבית אביך שלא תעשה כמעשיהם אם גם הם עוסקים בהבלי עולם כ"ש ושכחי עמך ובית אביך ויתאו המלך יפוך וסוף יהי' שהכל ישלימו אתך וזהו שנאמר נשא את ראש בני גרשון גם הם וגם הוא מיותר כי אצל בני מררי לא נאמר גם לכך נ"ל ע"ד הפשוט בני גרשון נקראים אותם בני אדם העובדים את ה' באמת מפני שבני משפחתו מגרשין אותם וזהו שנאמר נשא את ראש בני גרשון פי' אע"פ שהם בני גרשון שבני אדם מגרשין ושונאים אותו סוף שיתרוממו ויתנשאו גם הם לבית אבותם למשפחותם פי' שיהי' להם נשיאות חן בעיני משפחתם ובית אבותם ודו"ק: זאת עבודת משפחות הגרשוני לעבוד ולמשא ונ"ל בני הגרשוני נקראים הצדיקים היודעים ומכירים את גלות השכינה ע"ד שנא' כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' ואיתא כל הדר בא"י דומה כמי שיש לו אלהי וכל הדר בח"ל דומה כמי שאין לו אלהי ופשוטי עם אינם

מכירים זאת אבל הצדיקים יודעים ומכירים את הגרות והגלות השכינ' כי אין באפשרות לעשות את העבודות כמו בא"י כי בח"ל אנו משועבדים תחת השרים אבל א"י אינה תחת שר כביכול הקב"ה [הוא השר] לכך נקראים הצדיקים בני הגרשוני כמובן וזהו שנאמר זאת עבודת משפחות הגרשוני פי' זאת עבודת הצדיקים לעבוד ולמשא פי' לעבוד את הבורא ב"ה יומם ולילה כמ"ש ובתורתו יהגה יומם ולילה בלי שום הפסק כי אם תעזבני יום יומים אעזבך ולמשא פי' גם זאת מוטל על הצדיק לשאת ולרומם קרן ומזל של ישראל ועוד פי' לשון משיאין משואות פי' שמוטל על הצדיקים להאיר כל דבר ודו"ק: ואיש את קדשיו לו יהי' איש אשר יתן לכהן לו יהי' ויש לדקדק בתחילת הכתוב כתיב ואיש ובאמצע הכתוב נאמר איש הלא מתחילה היה צריך לכתוב איש ואח"כ שיידך לומר ואיש לכך נ"ל ע"ד שאיתא הו' כעבדים המשמשים את הרב שלא ע"מ לקבל פרס פי' שאינו ראוי לעבוד את הבוב"ה לשום תקות פרס אפילו לעבוד את ה' כדי לקדש עצמו ולתקן את נשמתו גם זה חשוב פרס ודעו כי פרס לשון פרוסה פי' שיש לעבודות כזה סוף ותכלית שמקדש עצמו ומתקן את נשמתו ותו לא אבל עיקר ושורש העבודות הוא שלא לעשות שום דבר גדול או קטן להנאתו אלא כוונתו יהיה לעבוד את הבורא כדי לחבר נשמתו שהוא חלק אלוה ממעל אל מקום שנחצבה משם שלא תפול ולא יחסר שום ניצוץ מן הקדושה זאת תהי' כוונתו ולא להנאת עצמו וגם בכל שיעשה יכוון כדי להגיע תענוג להבורא ב"ה וזה הוא עיקר העבודות כי כל מצוה אי אפשר לעשות בעצמו כי אם עם ה' כשמתפלל השכינ' מתלבש בו כמו שנאמר כי רוח אלהים דבר בו וכן כל מצוה שאדם עושה כביכול השכינ' מתלבשת בו בשעת עשיית המצוה נמצא שהקב"ה עושה המצו' ולהבין מה שאיתא מי הקרוי איש זה משה שנאמר והאיש משה נמצא משה הוא קרוי איש וכן כל צדיק שבדור הוא בחי' משה וקרוי איש כדאמרינן משה שפיר קאמרת ומי שאינו מתוקן כ"כ במעשיו הוא קרוי ואיש כי תיבת ואיש הוא מדריגה קטנה ממדרגת איש (אות יתירה מורה על מדרגה קטנה ממדרגת איש כמו שאיתא בזהר שתי עשר עשתי עשר אות יתירה ומנינה פחות משתי עשר ודו"ק) והשתא ניחא מה שנאמר בתחיל' הכתוב ואיש פי' מי שהוא בבחי' ואיש שאין עובד שלא ע"מ לקבל פרס ומכוון במעשיו לקדש א"ע את קדשיו לו יהי' הקדשים פי' זאת יפעל בעבודתו שיקדש א"ע ותו לא ויש לזה תכלית אבל עיקר לעבוד את ה' ע"מ שלא לקבל פרס כדי להגיע תענוג להבורא ב"ה וזהו שנאמר אשר יתן לכהן פי' שהוא בבחי' איש ממדרגת משה והקב"ה נקרא כהן כמו שאיתא אלהיכם כהן הוא וזהו שנאמר איש אשר יתן לכהן פי' שמכוון בכל מעשיו שיגיע תענוג להבורא ב"ה ולא לתקות שום דבר לו יהי' ממון הרבה כמו שפירש"י ז"ל שהרבה מתקן במעשיו כהנה כי הוא מכוון במעשיו שיגיע תענוג להבורא ב"ה שהוא אין סוף גם הוא מתקן במעשיו הרבה עד שאין סוף למעשיו ועבודתו ודו"ק פרשת בהעלותך וירץ הנער ויגד למשה ויאמר אלדד ומידד מתנבאים במחנה ופירש"י שהיו מתנבאים משה מת יהושע מכניס הנה לכאורה יפלא מאיזה הוכחה מפרש רש"י כן ונראה דהנה כתיב בפרשת שמות ותקר' את שמו משה ותאמר כי מן המים משיתהו והנה צריך להבין על יתור הלשון הלא כמה גופי תורה נאמרו ברמיזה וכאן היה יכול לכתוב ממים והאריך הכתוב לכתוב מן המים ולא יזהר כוונה האריך הכתוב אך נראה דבת פרעה כשהוציאה את משה מן המים השיגה קצת רוח"ק וראתה כי משה לא יכניס את ישראל

לארץ כ"א יהושע יכניסם והנה תיבת ממים ירמוז משה מת יהושע מכניס ולזה לא רצתה לומר ממים כי כונה לבטל הדבר ההוא ולכך אמרה מן המים לחלק האותיות שלא ירמוז לזה וזה נרא' כוונת הכתוב באמרו אלדד ומידד מתנבאים במחנה ר"ל במח נ"ה שמחו אותיות נ"ה מן תיבות מן המים ונשאר ממים לרמז משה מת יהושע מכניס וזה כיון רש"י בצחות לשונו הקדוש ודו"ק: שלח לך ועתה יגדל נא כח ה' י' דיגדל הוא רבתי מורה על קידוש שמו יתברך ויתעל' וזאת הית' עוצם תשוקת משה רבינו ע"ה בעמדו לרצות את קדוש מלכנו יהי' נא כבוד שמים בדבר גלוי בעליל לעין כל עת יהפך ממדת הדין למדת רחמים וידוע כי דיבור הוא קשה ואמיר' רכה והוא הנרצה באמרו ועתה יגדל כו' יתרומם ויתנשא כבוד קדושת שמו יתברך בפי כל כאשר דברת הוא דבר מלך שלטון דינא קשיא לאמור ימתקו הדינים ויהפכו לרחמים מיד להשפיע עלינו כל טוב סלה והבן: פ' קרח בוקר וידוע ה' וכו' נ"ל מכאן הוא רמז למה שאיתא בס' חסידים לא' שציו' לבנו לסבול הכעס לילה אחת ופשוט הוא כי כעס הוא מס"א ומחלוקת ג"כ הוא מס"א וע"י פקדון הרוחני בלילה בא חדשים לבקרים רבה וידוע שהוא ר"ת רחל והיינו בחי' קדושה וידוע כשזה קם וכו': וישלח משה לקרא לדתן ולאבירם בני אליאב ויאמרו לא נעלה י"ל שמשה רבינו ע"ה כיון לשנות את שמם שע"י יחזרו ממחלוקת עוד י"ל שכיון לקשר אותם באביהם שע"י יתעלו מרעה לטובה והשיבו לא נעלה שאצלם אין זה עלי' כי אדרבא הם במעל' יותר מאביהם: ויאמר משה בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה וכו' נ"ל כך כי זאת מרומז על יראה וע"י הירא' בא אהב' ותשובה וחכמה ודביקות ברצון הבורא וזוכה לידע מה הוא רצון הבורא לכך קיימו האבות התור' עד שלא ניתנה כי זכו כנ"ל לידע רצון הבורא וידוע בחי' שבת בעת רעווא דרעווין העלי' של העולמות והבחי' של רעווא דרעווין היינו רצון נתגל' כידוע ונ"ל ג"כ שיש לומר עוד שזוכה האדם שיהי' דבוק ברצון הבורא ב"ה וב"ש לעולמים וזוכה לידע מה הוא רצון הבורא והנה הפירוש כך בזאת ע"י יראה שתתלבשו א"ע בירא' תבואו למדרגת הללו שתדעון כי ה' שלחני וכו' היינו שרצון הבור' ב"ה וב"ש הוא כך וי"ל בביאור יותר בזאת מרומז אות ב' מרומז לחכמ' כידוע בס' הקנה על וות בראשית אות ז מרומז לזעיר אות א' מרומז לאריך ת' מרומז למלכות והיינו הך והבן וי"ל רמז שיהי' נוהג בכל עת כי משה נקרא צדיק ע"ד משה שפיר קאמרת שידוע בשם האר"י שהיינו ניצוץ משה וכשהי"ת מגביה לאיזה איש שיופעל ע"י פעולות נוראות אזי לבל יתקוטטו עמו וידעו שהוא רצון הבורא ב"ה וב"ש והיינו שיחלבש היטב בבחי' יראה וכו' וכנ"ל והיינו בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה י"ל תיבת האלה היינו להמתיק הדינים בשרשן כי אלה עם הנקודות גי' פ"ו כמנין אלקים ואות ה' עם הקמץ מרומז להשורש כי ה' היינו בחי' תשובה וחכמה כלול בה ואות קמץ ידוע והבן כי לא מלבי י"ל שאתה עושה זאת רק מחמת שאני משער שהוא רצון הבורא ב"ה וב"ש שאעשה כך עוד י"ל כי לא מלבי כי הוא לשון אלא כידוע מד' לשונות והנה אם נקח ל"א מן לבי נשאר י"א וגי' ו"ה גם יוד מרומז לחכמה ואל מרומז לאריך והבן היטב עוי"ל כי לא מלבי כי נודע בס' עמק המלך בחי' אלב"ם עם צירוף לא היא בחי' פנים והצירוף לא היא בחי' אחרית' והנה כשאדם משעבד דיבורו ומדותיו לה' זוכה לרצון הבורא וכנ"ל וידוע ר"א בן ערך אמר לב טוב והנה טוב הוא בחי' פנים ופנים הוא לשון רצון כידוע והיינו כי אלא לא מלבי

שהעברתי בחי' לא מלבי לכך אני עושה את כל וכו' והבן: דבר אל ב"י וקח מאתם מטה וכו' הקשה בס' אה"ק קח הל"ל עיי"ש ונרא' לו דהנה תורה נוהג בכל עת והנה יש לפרש שבין תיבת אל לתיבת בני יש מקיף גם להבין בין תיבת דבר לתיבת אל יש פסיק ובפסוק שאח"כ ויתנו אליו כל נשיאיהם ישפסיק בין תיבת אליו לתיבת כל ונ"ל כך שידוע שרצון הבורא ב"ה וב"ש הוא להטיב לישראל ומשרע"ה היה דבוק ברצון הבורא ב"ה וב"ש לכך משה גי' רצון ובכל דבר שהי' מצוה מהקב"ה לדבר עם ישראל המשיך להם השפעות טובות הן רוחניות והן גשמיות וי"ל כך דבר בגי' עם הנקודות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן והיינו דבר אל ב"י שימשוך להם בחי' ע"ב, ס"ג מ"ה ב"ן אך ע"י מחלוקת היה אפשר צריך לקשר אותם מחדש בבחי' אברהם יצחק ויעקב ובבחי' הוי' אדני ובבחי' הוי' אלקים והוי' אקי' שג' יחוד' גי' נר וי"ל לכך הוא פסיק בין תיבת דבר לתיבת אל כי פסיק גי' נר והיינו שנפסקו משרשם וצריך לחזור ולקשר ובאמת פסיק יש שני פרושים נפסק משורש ר"ל וגם דבוק בשרשם ע"ד פסיק לשון אזור כידוע שאיתא במשנה ולא בפסיקי'.

והנה אזור מרומז לדביקות ע"ד כאשר ידבק האזור וכו' והיינו דבר אל וכו' להמשיך בבחי' דיבור בחי' ע"ב ס"ג וכו' אך לקשר אותם מתחיל' בבחי' הגי' נר הנ"ל לכך יש פסיק בין תיבת אליו לתיבת כל כי ע"י הנתינה של המטות נתקשרו בשורש הנ"ל וגם י"ל רמז המקיף בין תיבת אל לתיבת בני כי בני עם הנקודות ועם המקיף גי' ק"ח ומרומז חיי בני ומזוני כי בעולם הוא ו' קצוות ו' פעמים ח"י הוא קח וגם חק לשון מזוני כידוע וגם שני פעמים בן עם האותיות גי' ק"ח וי"ל דבר אל ב"י דבר מלשון ידבר עמים וגו' לשון הנהגה להנהיג ולהמשיך לישראל בחי' בני עם מקיף גי' חק והיינו חיי בני ומזוני וקח מאתם מטה הנה בעת הזאת הוא כמשמעה ולכל עת י"ל כך כי אדם אין צדיק בארץ וגו' רק על הכל מהני תשוב' וידוע בע"ת צריך להיות נכנע והיינו וקח מאתם מטה ל' הכנעה ע"ד דאיתא בס' נ"א של אמו"ר על פסוק מה זה בידך ויאמר מטה ופי' לשון הכנע' עיי"ש והנה כפל לשון מטה מטה י"ל דיש שני מיני הכנעה א' אם באמת עדיין אינו כראוי ואף כשמכשיר מעשיו צ"ל הכנעה מחמת רוממת גדלות אל ב"ה וב"ש כמ"ש משרע"ה ונחנו מה לבית אב נ"ל כך דאי' בס' נ"א של אדמ"ו שצריך לקשר א"ע באבו' ע"ש ונ"ל מסבר' שצריך לקשר א"ע מתחל' בי"ב שבטים משני טעמים א' כי א"י מאיזה שבט הוא ב' כי השבטים כ"א כלול מחבירו ואח"כ יש לקשר א"ע באבות נמצא כשאדם מקושר בי"ב שבטים ואח"כ באבות ואח"כ בשורש האבות ואח"כ מקושר ברצון הבורא ב"ה וב"ש והיינו הפי' לבית אב מאת כל נשיאיהם לבית אבותם י"ב מטות ע"ד הנ"ל איש את שמו שמו בגי' רצון כידוע תכתוב על מטהו היינו בשביל הכנעה תזכו להיות מקושר ברצון הבורא ב"ה וב"ש וכתובה על התקשרות וגם י"ל תכתוב לבחי' הרל"א שערים מן האלפא ביתות כידוע: וידבר משה אל ב"י ויתנו וכו' הנה על וידבר משה נקוד קדמא ואזלא ובין תיבת אליו לבין תיבת כל יש פסיק נ"ל כי משרע"ה רצה לקשר אותם באבות וכן"ל והנה קדמא ואזלא עם ב' תיבות גי' יעקב עם ד' אותיות ובנתינתם למשרע"ה נעשה יחודים הנ"ל שגי' נר לכך נקוד פסיק בין אליו ובין כל כי פסיק גי' נר וכן"ל: פ' חקת זאת חקת התורה ופירש"י לפי שאו"ה מונין את ישראל מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לכך נאמר חקה גזירה הוא מלפני ואין לך רשות להרהר וכו' הנה

הקושיא מפורסמת הלא תיכף ומיד מביא רש"י בשם ר' משה הדרשן טעם על כל מעשה הפרה מקטן עד גדול ואיך יקוים אין לך רשות להרהר ונרא' כך כ' מה שאו"ה מונין את ישראל אין כוונתם להגיד להם טעם אך כוונתם להזכיר עון העגל כי כאשר ישיבו להם הטעם תבוא פרה ותכפר על עון העגל ממילא יהי' נזכר עון העגל ח"ו וכוונתם לעורר דינים על עם בני ישראל ח"ו ולזה צוה השי"ת אם ישאלו לכם או"ה טעם על הפרה תשיבו להם גזירה הוא ואין רשות להרהר ותופר עצתם אבל לעם ב"י ידוע היטב הטעם כאשר יבואר בדברי רמ"ה וזה כוונת הכתוב בתהלים ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי כו' אם ראית גנב ותרץ עמו ועם מנאפים חלקך פיך שלחת ברעה ושלש עבירות האלו ר"ת עג"ל עריות גניבה לה"ר היינו מי שיש בו שלש עבירות הללו הוא מזכיר עון עגל וזה כוונת הכתוב באמרו מה לך לספר חקי ר"ל מה לך להעלים הטעם של הפרה ולומר חקה הלא ברוב עונך ממילא יזכר עון העגל אם לא תשוב עליהם זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו וכו' הנה יש פסיק בין תיבת דבר לתיבת אל וכו' ונ"ל כך כי עיין באוה"ח הק' שהקשה כמה דיקדוקים בזה ע"ש ונ"ל לפרש כך דמצינו בפסו' כמה פעמי' ה' אל משה לאמור הנה הוא כפל וידבר לאמור ומפרש בגמ' לאמור שרשות לו לאמר מכאן ראי' לאומר דבר לחבירו שהוא בכל יאמר עד שיאמר לך אמור עיין בגמרא יומא ול"נ עוד ע"ד מאמרם כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל לנשים לומר בלשון רכה ולאנשים בלשון קשה כגידין ולפ"ז שפיר כתיב בכל מצוה וידבר ה' אל משה לאמר שני לשונות דיבור לשון קשה ואמירה לשון רכה ונראה לי לפרש דהנה הסברא נותנת שמי שידוע טעם המצוה אף אם לומר בלשון קשה ישמע משא"כ מי שאינו מבין הטעם צריך שיאמרו לו בלשון רכה כדי לקבל ויש לומר כך דהנה במצוה זו של פרה אדומה אזי גם לאנשים צריך לומר בלשון רכה ונ"ל כך זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר ויש פסיק לרמז כך שבמצוה זו של פרה שאין שום אדם מישראל זולת משה רבינו יודע טעם פרה אדומה א"כ הוא חקה לאמר דבר מה שהוא כפל לשון שאין שייך תירוץ כנ"ל: עוד נ"ל כך דהנה רש"י פירש פ' ויקרא י"ג פעמים נאמר וידבר ה' אל משה ואל אהרן וכנגדן י"ג מיעוטים ללמדך שנאמרו למשה שיאמר לאהרן עיי"ש ולכאורה צריך להבין לכתוב רק למשה ולמה צריך רבויים ומיעוטים ונ"ל כך דאיתא בספרים כתר הוא בחי' רצון והנה בכל מצות אזי הוא כך רצון הבורא הגם שנודע הטעם של המצוה מ"מ כל המצות כלול כ"א מכל תרי"ג נמצא כל מצוה כלול ג"כ ממצוה שהיא בבחי' חקה והיינו רק שהוא רצון הבורא ב"ה וב"ש כך והנה אל משה ואל אהרן י"ל שרמז בזה כי תיבת משה ותיבת אהרן עם הנקודות והתיבות והכולל גי' כתר כי נקודת מן משה היא ד' ומן אהרן הוא ה' וי"ל הפירוש וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר היינו בחי' משה ואהרן הוא בחי' כתר והיינו לאמר שהוא בחי' רצון כדאיתא בזוה"ק אמיר' רעותא הוא ואפשר לזה רומז י"ג פעמים נאמר משה ואהרן לרמז לי"ג מדות של רחמים שהוא ג"כ בחי' רצון: פרשת בלק חטאתי כי לא ידעתי כי אתה עומד לנגדי הנה ידוע אשר חטאתי הוא מדרגה עליונה שבתשובה ומאין זכה זה הרשע לבוא למדרגה הזאת וגם אם הגיע לזאת המדרגה' למה עלתה לו כך אך נראה אשר מעול' לא עלת' על דעתו של אותו רשע לעשו' תשובה ובדבר הזה עוד הרבה לפשוע והראה גסות רוחו וזה הי' כוונתו חטאתי ר"ל מן הסתם עשיתי איזה חטא אשר

לא ידעתי כי אתה עומד לנגדי כי מאין לאדם כמוני שלא אראה את המלאך נצב לקראתי ונמצא שלא הי' כוונתו לתשובה: מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם ה' הנה הדיקדוק מבואר מה זה כפל לשון ונראה דהנה ידוע שאברהם מדתו חסד הוא בחי' אל ויצחק מדתו גבורה בחי' אלקים ויעקב מדתו תפארת בחי' הוי' ב"ה והנה אותו רשע רצה לעורר דינים על ב"י מבחי' גבורה אשר שם התעוררת הדינים אך כאשר הסתכל אשר גדר מזה וגדר מזה היינו החסד והתפארת מקיפים את בחי' גבורה מכל צד אז הבין אשר רצונו של הש"י להיטב לעם קדשו שלא יצאו הדינים משרשם וזהו כוונת הכתוב שכך אמר מה אקוב היינו מאיזה צד אתחיל לעורר הדינים אם מצד זה לא קבה אל ר"ל לא יתננו אברהם שמדתו חסד ומה אזעום היינו אם אתחיל מצד השני לעורר דינים עליהם לא זעם ה' ר"ל לא יתננו יעקב שמדתו תפארת בחי' הוי' ב"ה וזהו הפי' כי מראש צורים אראנו ר"ל כשאני רוצה לקללם אז מראין לי הראש היינו אברהם או יעקב ולא מראין לי באמצע בחי' יצחק ובזה יובן הפ' בתהלים לא לנו ה' לא לנו מה זה כפל הלשון ולפי דרכנו יבואר כי לנו גימטריא אלקים בחי' גבורה וזהו לא לנו ר"ל לא יוכלו לצאת הדינים משרשם לחול עלינו ח"ו לא מצד זה ולא מצד זה והיינו כפל הלשון על חסדך היינו מצד אברהם שהוא בחי' חסד ועל אמיתך היינו מצד יעקב שהוא בחי' תפארת בחי' אמת אשר הם מקיפים את בחי' גבורה מכל צד שלא יתעוררו על בנ"י ח"ו רק יומתקו במקומם: מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל ע"ד הפסוק לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו ויש לדקדק וכי יש משא פנים לפניו ח"ו מה שלא הביט און ביעקב וכו' ונ"ל דאיתא בגמרא ואתם הדבקים בה' אלהיכם וכו' וכי אפשר לדבק בהקב"ה כי הלא ה' אש אוכלה אלא הדבק בחכמים ובתלמידיהם ויש לדקדק מה שמקשה וכ"א לדבק וכו' הלא אש אוכל' ואי' קושיא שאי אפשר לדבק בה' אלא משום שה' אש אוכלה הוא הלא יש כמה וכמה דברים שאין אפשר לדבק בה' ולמה אין מזכיר רק זה הטעם שה' אש אוכלה אלא נ"ל פי' הגמרא כי האדם שעדיין אינו מתוקן במעשיו חוטא בכל שעה או שמדבר בדבר שקר או ל"ה ורכילות רח"ל כ"ש לא איש אל ויכזב כי ה' אמת ועוד לא איש אל פי' איש לא אל אלא איש ויכזב לפעמים ובזה נראה לי לתרץ מה שיש לדקדק שאיתא ויקרא לו אל אלקי ישראל שהקב"ה קרא ליעקב אל ויש לדקדק הלא אל הוא מדת אברהם בחי' חסד ומדת יעקב הוא הוי' ב"ה לכך נ"ל שיעקב הוא מדת אמת והוא בריח התיכון מברייח מן הקצה אל קצה כי אמת הוא ראש ותוך וסוף ע"כ קראו ליעקב אל ע"ד כי לא איש אל ויכזב ויעקב הוא מדת אמת וזהו פירוש הגמרא וכי אפשר לדבק בה' הלא אש אוכל' הוא ואדם חוטא בכל שעה והקב"ה אינו מוותר כי כל האומר הקב"ה וותרן וכו' אלא הדבק בחכמים ובתלמידיהם באם שהם מעלים ומתקנים הכל וזהו שנאמר לאהביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ורצה לומר לא הביט און ביעקב פי' ה' לא הביט און ביעקב כי יעקב נקראים בני אדם שהם במדרגה קטנה כנודע ולא ראה עמל בישראל ומחשבה נקראת עמל כמו והרה עאמ כי ידוע כשישראל חוטאים איזה חטא ח"ו אזי אותו החטא בעצמו בא במחשבת הצדיק שבדור מיד הצדיק (עושה ו) מתחרט ועושה תשובה מאהבה ומעלה ומתקן מה שפגמו בני דורו וזה לא ראה עמל בישראל אפילו מה שנתפס הצדיק בחטא במחשבה לא ראה ה' כי הצדיק מיד מתחרט ולמה לא הביט און ביעקב מפני ותרועת מלך בו פ' ותרועת

מלשון ריעות והתחברות שיש בהם צדיקים שדבקין בה' המלך הקב"ה והם מתקנים ומעלים הכל ולהבין שאהל נקרא דירת עראי ומשכן הוא דירת קבוע ואיתא ושכנתי בתוכי לא נאמר אלא בתוכם מכאן שהקב"ה משרה שכינתו בתוך כל אחד ואחד מישראל הרי ישראל נקראו משכן ומי שהוא במדרגה קטנה אינו אלא אהל כי אינו דבוק תמיד בה' וזה"ש מה טובו אוהלך יעקב פ"א אותם שהם במדרגה קטנה בחי' יעקב והם אינם אלא בחי' אהל גם הם טובים בעיני ה' בשביל משכנותיך יך ישראל שיש בתוכם פ"א שיש בתוכם צדיקים שדבקין תמיד בה' והם נקראים משכן ובני אדם שהם במדרגה קטנה בחי' אהל מתחברים ומאמינים בהצדיק באמת גם הם נחשבים בחי' משכן כי הצדיק מעלה ומתקן הכל על נכון: עתה כו' איעצך אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים והנה המקרא הזה כבר נתלבטו כל מפרשי התורה ורש"י ז"ל מפרש אשר התרגום מפרש קיצור העברי וגם זה דחוק אשר כל העצה סתומה ונראה לפרש אשר כל העצה מפורשת בהמקרא דהנה בלעם הרשע ידע היטיב אשר כל זמן שלא יהי' להם איזה התחברות עם ישראל לא יוכלו להם וחשב איזה תחבולה רעה שיהי' להם איזה התחברות וראה אשר אין באפשרות שיהי' להם התחברות עם ישראל רק כאשר יפגמו עם בני ישראל בהברית והנה ידוע דהברית נקרא אחרית הימים כידוע ל"ח וזה נראה כוונת הכתוב עתה איעצך את אשר יעשה העם הזה לעמך היינו העצה היעוצה שתראה שיהי' העם שוה לעמך ויהי' להם התחברות עמכם ואז תוכלו להם ובמה באחרית הימים ר"ל שתראה שיפגמו בברית הנקרא אחרית הימים כנ"ל: פרשת פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי וכו' מאור עינינו רש"י ז"ל הביא המדרש לפי שהשבטים מבזים אותו הראיתם בן פוטי זה וכו' בא הכתוב ויחסו אחר אהרן הנה זאת קשת ההבנה מה תיקנו בזה היחוס אחר אהרן לסתום פי השבטים המגנים את פנחס הלא ידעו בטוב יחוסו ואעפ"כ גנו אותו גם זאת מהתימא למה יחסו דוקא אחר אהרן אבי אביו הלא גם אביו אלעזר מיחוסו כהונה הוא אך נ"ל לפרש עד"ז בהיות הש"י רצה לפרוס סוכת שלומו על פנחס המקנא לה' צבאות לקפוץ העולה את פי לבל יוציאו שום גנות ודופי על הצדיק הזה הופיע חכמתו העליונה ליחסו דוקא אחר אהרן לפי שהובא בזה"ק בשעה שקינא פנחס לאלהיו בבואו להרוג את זמרי הי' לו מסירת הנפש גדול כידוע ומחמת הפחד כי ערב לבו לגשת אל עסק הזה ומגור לו מסביב ממשפחת שמעון אשר סבבוהו יצאה נפשו ונשמתו ונתחלף נשמתו בכשמת נדב ואביהוא בחמלת ה' עליו להחיותו ולעשותו ברי' חדשה וכמה נסים נפלאים נעשו לו כידוע לכן נקרא מהיום והלאה בן אהרן דייקא ולא בנו של אלעזר כי נשמתו אשר הי' לו נסתלק אל מקור מחצבתה ונכנס במקומו נשמת נדב ואביהוא ולדעתי ירמוז אל זה טעמי הפסוק הזה מורים על סודות עליונים שגם הם נתנו מסיני כדרשתם ז"ל כי על פנחס בן אליעזר נקוד הטעם קדמא ואזלא ועל תיבת בן אהרן נקוד מונח רביעי להפריד בין התיבות פסוק הזה מורה על ענין זה בהיות המגנים אותו ומבקשיו לדבר על הצדיק עתק בגאווה ובבוז לא היה מועיל שום יחוס הן מצד אלעזר והן מצד אהרן ועוד יפרצו בלהג פיהם הראיתם בן פוטי זה כו' לכן בא להשקיטם לאמר כי הוא נחלף לאיש אחר ואינו כמקדם הגם לפי ראות עיני האנשים הוא בצלם דמות תבניתו הקודמת מכל מקום איש אחר הוא מצד נשמתו נשמת נד"ו ונקרא בשם אחר הוא כעת בן אהרן לבדו לא כשהם סבורין כי הוא בן אלעזר ונכד

אהרן לא כי אם בן אהרן והוא ביאור דברינו בפסוק הנ"ל פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ולפי שהשבטים מבזים אותו כו' לאמר כי הוא פנחס בן אלעזר אשר לקח מבנות פוטיאל לכן בא הכתוב ויחסו אחר אהרן דייקא כי הוא בנו באשר שנשמתו קדמא ואזלא ועתה הוא יקרא בן אהרן מצד נשמת נד"ו הנחלף בתוכו ובזה סרה תלונתם מעליו: ובני קרח לא מתו ע"ד הרמז כי יש ג' חלקים מצוה וחובה ורשות ורשות היינו כמו אכילה ושת' וכיוצא בהם ואם עושין את הדברים של רשות דהיינו אכילה ושת' וכיוצא בהם לשם עבדות הבורא הם טוב ונעשה בהם מצוה והם בחי' עץ הדעת טוב ורע פירוש כשעושין את הרשות דהיינו או"ת ומו"מ רק כדי חייו ואינו מבקש שום מותרות אלא עושה אותן כאילו כפאו שד אזי הם בבחינת טוב כמו עץ החיים ואם ח"ו מבקש ועושה מותרות אזי הם להיפך ר"ל והמותר מביאו לשפלות יותר מן העברות ח"ו כי על עבירות עושין תשובה מיד כי אדם יודע שעבר עבירה אזי מתחרט ומתעורר לבבו לעשות תשובה אבל אם עושה מותרות בדבר הרשות מביאים לשפלות ואינו יודע אם עבר עבירה לעשות תשובה כי היצה"ר מפתה אותו שלא עבר כלום ולהבין שלשון קרח הוא לשון קרחת כמו שאיתא בזה"ק שרצה הקב"ה להביא לקרח למדרגה גדולה רומז קרח הוא טהור הוא ונצטוו לגלח הלויים רימז שלא יהי' להם שום מותרות כי השערות הם כמותרות וזה רימז לנו הכתוב ובני קרח פירוש אותן בני אדם שעשגיחין על עצמם בדברי הרשות שלא לעשות שום מותרות ועושין דבר רשות כאילו כפאו שד לא מתו פי' שהם לא מתים ולא מגיע להם שום בחי' מיתה דהיינו שלא יגיע להם צער ודוחק ועוני לא להם ולא לכל הנלווים אליהם ועוד י"ל ובני קרח לא מתו עד"ש והצנע לכת עם ה' אלקיך שהצדיק צריך לילך מאוד במאוד בהצנע בכל מעשיו שלא יהי' נראה לעולם שום מעשה מעבדות שלו כי אין לך יפה מן הצניעות כמו שאיתא אצל לוחות אחרונות שנתנו בהצנע והראשונות הי' בקולי קולות וכו' ואיתא חשמל עתים חשים עתים ממללות ואיתא בכוונות שאנו חותמין הש"ע המברך את עמו ישראל בשלום בשלום הם אותיות מלבוש ור"ל במצות שאנו מקיימין דהיינו טלית ותפילין מלבישנו ומקיפנו ושומר אותנו מכל צרה וזהו שנאמר את ה' האמרת היום פי' האמרת הלבשת לשון בצע אמרתו לשון לבוש וה' האמירך מקיף ומלביש אותך לשמור מכל תקלה ועוד יש כוונה בשלום בגי' חשמל ורצ"ל עתים חשים ועתים ממללות כי ק"ש אנו אומרים בקיר ותפלה בלחש כמו וחנה מדברת על לבה חנה גימ' שם ס"ג זהו עולם הבריאה בינה לב מבין וכן הצדיק צריך לילך בכל מעשיו בלחש ובהצנע ולהבין קרח בגימטריא ח"ש רימז לאותן צדיקים שעושין כל מעשיהם בהצנע ועוד קרח ע"ד וארא וכו' עד קרח הנורא זהו בחי' יעקב כי מים הרמז לחסד גמור הוא התפשטות וקרח הוא צימצום ויעקב הוא כלול משניהם חסד וגבורה שהוא צמצום וכן קרח הוא בחי' יעקב ויעקב הוא יו"ד עקב יוד על שם המחשבה נקראת וזה רימז לנו הכתוב ובני קרח פירוש צדיקים שהולכין במעשיהם בהצנע מאד לא מתו הם וכל הנלווים אליהם פי' שלא יגיע להם אפי' שום בחי' מיתה לא שום צער ודוחק ויהי' לנו כל טוב אמן: ותקרבנה בנות צלפחד כו' ותעמודנה לפני משה כו' אבינו מת במדבר למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן תנה לנו אחוזה בתוך אחי, אבינו ויקרב משה את משפטן לפני ה' ויאמר ה' כו' כן בנות צלפחד דוברות נתן לתן להם אחוזת נחלה בתוך אחי אביהם והעברת את נחלת אביהם להם

ואל בני ישראל וכו' והעברתם את נחלתו לבתו ע"כ בפרש"י למה יגרע שם אבינו אנו במקום בן עומדות ויקרב משה את משפטן נתעלמה ממנו הלכה כו' כן בנות צלפחד דוברות כתרגומו יאות כך כתיבה פרשה זו לפני במרום עכ"ל יש לתמוה בפרשה זו טובא א' מדוע לא תבעו רק חלק אביהם בנכסי חפר וחלק אביהם שהי' מיוצאי מצרים לא תבעו כלל ב' שרש"י פי' נתעלמה ממנו הלכה וראתה עיניהם מה שלא ראו עיניו של משה אם כפשוטו רחוק מאוד לומר שהי' להם ידיעה וראי' יותר ממשרע"ה שלא קם נביא כמותו עוד קשה הלא גם הסברא מחייב זאת באם אין לו בן שבתו תהא עומדת במקום בן וכי יש קרוב יותר ממנה עו"ק בפ' מסעי כתיב ויקרבו ראשי האבות למשפחות וכו' ויצו משה את בני ישראל עפ"י ה' לאמר כן מטה בני יוסף דוברי' ולא פי' כלום שכך כתיבה פרשה זו לפני במרום וראתה עיניהם מה שלא ראו עיניו של משה: ונראה ליישב כל הדיקדוקי' בחדא מחתא דהנה רש"י פי' ע"פ והעברת' את נחלתו לבתו וז"ל והעברתם לשון עברה היא במי שאינו מניח בן ליורשו ד"א ע"ש שהבת מעברת נחלה משבט לשבט כו' שלא תסוב נחלה לא נצטוו אלא לאותו דור בלבד והכ"מ בין ב' הפירושים כאן בדין בנות צלפחד אם מטעם עברה וזעם לא שייך רק בחלק צלפחד עצמו אבל לא בחלק בכורה בנכסי חפר כי לחפר בוודאי הי' לו בנים אבל לפי' השני שייך ג"כ בחלק חפה לשון עברה ע"ש שהבת מעברת כו' ולפ"ז שלאותו הדור נצטוו שלא יסוב נחלה לא שייך לשון עברה רק בחלק צלפחד עצמו מטעם עברה וזעם אבל בחלק בכורה שבנכסי חפר לא שייך כלל לשון עברה דהא הי' לחפר בנים וגם נצטוו שלא יסוב נחלה משבט לשבט ולפ"ז ניחא דבנות צלפחד ראו מה ששייך לאותו הדור בלבד היינו שלא יסוב נחלה ומשה רבינו ראה דין תמידי היינו שהותר להם להסב נחלה ולפ"ז הן בחכמתן לא תבעו רק חלק בכורה בנכסי חפר דלא שייך בו לשון עברה כלל אבל בחלק אביהם שייךבו עברה וזעם כי ראו עיניהן מה שייך לאותו הדור שאסור להסב נחלה אבל משרע"ה ראה מה שנוגע לדבר תמידי שמותר להסב נחלה משבט הי' קשה לו מדוע לא תבעו רק חלק נחלה בתוך אחי אביהם והא גם בחלק הזה שייך עברה ע"ש שהבת מעברת נחלה משבט לשבט ע"כ ויקרב משה את טענותיהן שמשפט משמע ג' דברים כידוע ע"כ היה מסופק בכוונתם והשיב אותו הש"י כן בנות צלפחד דוברות נתן נתן להם אחוזת נחלה בתוך אחי אביה' היינו ב' חלקים בנכסי חפר וזה נתן נתן ב' נתינות והעברת את נחלת אביהם להם היינו חלק צלפחד שהיה מיוצאי מצרים דשייך בו עברה כפי' ראשון משא"כ בחלק חפר לא שייך כלל לשון עברה דהא לאותו הדור נצטוו שלא יסוב נחלה משבט לשבט ולהכי אמר נתן נתן לשון נתינה ולא לשון עברה דלא שייך בו כלל והש"י רימז לו כאן זה הדין שלאותו הדור לא יסוב נחלה משבט לשבט ולפ"ז ניחא שנת עלמ' ממנו הלכה היינו דין הסבת נחלה שנוגע לאותו הדור זאת לא ראה והן ראו זאת יותר ממנו וזהו כן בנות כך כתיבה פרשה זו לפני במרום היינו הפרשה שלא יסוב נחלה משבט לשבט ולפ"ז בפ' מסעי נאמר ויצו משה כו' עפ"י ה' כן מטה בני יוסף דוברים ולא פירש"י שראו עניהם יותר ממנו וכך כתיבה פרשה זו וכו' כי כבר גילה לו הש"י דין זה במשפט בנות צלפחד שלא יסוב נחלה משבט כנ"ל ע"כ כשבאו ראשי האבות בני יוסף עם משפטם תיכף אמר להם דין זה עפ"י ה' שלא יסוב נחלה משבט לשבט ולא הוצרך לשאול עתה מאת ה' כי כבר אמר לו הש"י זה הדין ומתורץ

היטיב בטוב טעם ודעת: פרשת מטות נחננו נעבור חלוצים לפני ה' ארץ כנען ואתנו אחוזת נחלתינו מעבר לירדן ופסוק זה אחד מן הפסוקים המתחילין בנון ומסיימין בנון ולהבין הטעם מה שמתחיל בנון ומסיים בנון ע"ד שנאמר אצל משפט בנות צלפחד ותקרבה בנות צלפחד וכו' ותעמודנה לפני משה וכו' למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן תנה לנו אחוזה בתוך אחי אבינו אנו במקום בן עומדות כיון שאין לאבינו בן ויקרב משה את משפטן לפני ה' משפטן בנון רבתי רמז ויקרב משה את משפט של נו"ן ע"ד שנאמר נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל למה תהי' כנס"י כ"כ נפולה אנו במקום בן עומדו' (עדה"ר) כשיצאנו ממצרים היינו בחי' נוקבא ע"י אתערותא דלעילא בלא אתערותא דלתתא כמו ונאמר לפניו שירה חדשה ולעתיד נהי' בחי' דכורא ונאמר לפניו שיר חדש וזה שאנו אומרים לפני ה' הרי אנו במקום בן עומדות כיון שאין שום אומה ולשון שתעשה מצותיך שיהי' בחי' בן כמו ששמעתי מאדמו"ר הקדוש ר' אלימלך מלזעכצק זצ"ל ונתתי מצרים כפרך כוש וסבא תחתך פי' שהאומות פודין אותך מחמת שאני רואה את מעשיהן נגד מעשיך אני רואה שפושע ישראל הוא טוב מן כשר שבאו"ה וזהו ויקרב משה את משפטן פי' משפט של נון כפופה רמז לגלות פי' נון היינו חסדים מכוסים ומצומצמים נון פשוטה רמז לגאולה שהם חסדים מגול' בהתפשטו' וזה סוד מהפסוקים שמתחילין בנון כפופה ומסיימין בנון פשוטה כמובן: ולהבין הפסוק רפאני ה' וארפא הושיעני ואושע כי תהלתי אתה ורצ"ל בשעת בריאת העולם ברא הקב"ה את האדם שיהיה שם הוי' שורה בכל אבר מאבריו וכשאדם פוגם באיזה אבר ומיד הס"א שורה על אותו אבר וזה שנאמר רפאני ה' רפאני את הוי' שיחזיר לאותו האבר וממילא הקליפה בורחת מהקדושה וארפא ואיתא כל השומר שבת נותנין לו נחלה בלי מצרים פי' בלי מצרים שלא יהי' שולטת שום ס"א כי בשבת אין שליטת שום ס"א ואיתא בששת ימי המעשה בשעת בריאת העולם כשבא שבת נשתיירו רוחות בלא גופים והם נקראו חלוצים פי' שנחלצו מן הגוף ואותה הקליפה מיצר לנו תמיד ביותר אבל בשבת גם להם אין שום שליטה כדאיתא בזהר הקדוש כדעייל שבתא איהו וכו' וזהו רימז לנו הכתוב נחננו פי' לשון מנוחה ורצ"ל נחננו נעבור חלוצים בזה שאנו שומרין את השבת אנו מעבירין את הקליפות הנקראים חלוצים לפני ה' פי' כדי שישרה עלינו שם הוי' ב"ה ואתנו אחוזת נחלתנו שיהי' לנו נחלה בלי מצרים מעבר לירדן פי' לירדן רמז לדין לשון ירד דין פי' אנו נעבור ונמתיק את הדין שיהי' הכל חסד ורחמים אכיה"ר: פרשת מסעי אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרי' לצבאותם ביד משה ואהרן ולכאורה יש לדקדק כ"מ שנאמר אלה פוסל את הראשוני' ומה פוסל כאן ואיתא באוה"ח שמסעי זאת פוסל כל המסעות ונ"ל שאיתא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים נמצא שאין אנו צריכין לעשות שום דבר קטן או גדול כיון שאין בידינו שום דבר אלא הדברהזה מוטל עלינו לעסוק בעבודת הבורא באהבה וביראה שזאת הוא בידינו ולהבין שעבודת הבורא ב"ה נקרא בשם נסיעה כמו ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה רימז על העבודת שהלך ונסע הנגבה אל הימין כנודע וזהו שנאמר אלה מסעי ב"י אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם פי' אלה מסעי רימז על העבודת הבורא ב"ה שיצאו מארץ מצרים פי' מן הקליפה כמובן שזה המסע פוסל כל המסעות שאין מוטל עלינו שום דבר אלא זה המסעי שנסע הנגבה כיון שאין יכולת בידנו לעשות שום דבר כנ"ל הכל בידי

שמים חוץ מיראת שמים וכשאנו עושין מה שעלינו מוטל לעשות בוודאי יעשה הקב"ה מה שמוטל עליו ולא יחסר לנו כל טוב ואם אמור יאמר האדם שהוא בעצמו יודע איך יעשה לנסוע בעבודת הבור"ה ואינו צריך לשמש ת"ח לכך נאמר אלה מסעי בני ישראל וכו' ביד משה ואהרן ורצ"ל שזאת המסעי פוסל כל המסעות כשהעבדות הוא עפ"י שמוש ת"ח שהם בחי' משה ואהרן שהם יודעים איך לעבוד הבור"ה וכשנתדבק בהם ילמדו אותך ועוד נ"ל ביד משה ואהרן ע"ד שאיתא בזה"ק שמשה הוא שושבינא דמלכא ואהרן שושבינא דמטרוניתא ופ' לזה שמשה הי' יכול להמשיך כביכול השכינה על הארץ מה שלא היה כח זה לשום נביא כי כל נביא הי' צריך לעלות במחשבתו למעלה אבל משה הי' בבחי' זאת שהי' כח בידו להמשיך השכינה למטה ע"ד שאי' ע"י שבעה דורות עלה הקב"ה לרקיע השביעי ועל ידי שבעה דורות צדיקים ירד למטה והם אברהם יצחק ויעקב לוי קהת עמרם משה לזה רימז משה היה שושבינא דמלכא ואהרן שושבינ' דמטרינותא שהי' מעלה ומקרב כנסת ישראל למעלה לשכינה כמו שאיתא אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה כדי שיהי' לבם לשמים נמצא על ידיהם הי' היחוד שמשה הי' ממשיך השכינה מעילא לתתא ואהרן הי' מקרב את ישראל לה' וזהו לכה דודי לקראת כלה וזה רימז לנו הכתוב אלה מסעי ב"י פי' כנז"ל ביד משה ואהרן שיודעים איך להמשיך השכינה למטה ולקרב ישראל למעלה כי יש צדיק שיודע איך להמשיך השכינה למטה אבל אינו יודע איך לקרב כנס"י למעלה ויש צדיק שיודע איך לקרב ולהעלות כנס"י.

למעלה אבל אינו יודע איך להמשיך השכינה למטה ע"כ ידבק א"ע בצדיק כזה שיש לו אלו שני בחי' לעשות יחוד גמור ודוק: חסלת ספר במדבר ספר דברים פרשת דברים (חסר תחילת המאמר) ואיתא כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו והיינו כי האומות והשרים אחיזתם מן הצד ואתי שפיר תי' בדרך בדרך וכו' והיינו ע"י דרך היינו תמימות אזי בדרך אלך היינו אעשה עניני' שלי לא אסור ימין ושמאל היינו לא מצד אהבה לחוד ולא מצד היראה לחוד רק מטעם תמימות וזה ענין של ישראל א"כ לא יזיק לך ואפשר לומר לא אסור ימין ושמאל היינו שלא אסור אהבה ויראה שלך היינו של סיחון ודוק והנה סיחון לא רצה לתת אותם לעבור ולא מבעיא שלא הלך לבקש אותם שיעברו דרך ארצו ברוב חשיקה כראוי למש"ר ולישראל אלא אפי' אחר בקשת משה רבינו לא רצה סיחון ובאמת כופין על מדת סדום כי הי' זה נהנה וזה לא חסר והנה יתרון האור מן החושך ולגודל רשעת סיחון ועמו אזי האיר זכות ישראל עד אין שיעור כי ישראל הן בג' מדות טובות הא' גומלי חסדים ונמצא מתגלה ממעלה מקור החסד ובא השפעה למטה מצד החסד ומה שבאו לאומות מתמצית הנ"ל ועי"ז נעשו סיחון ועוג יותר רשעים כי אהבו יותר לעשות רשעות ועבירות ר"ל וגם בפשוט הסברא נותנת כיון שנזכר סיחון למעלה נגד מש"ר וישראל ע"ד שאמרה הצרפית לאליהו באת אלי להזכיר את עוני ונמצא ע"יז י"ל שנתמלא סאתם של סיחון ועוג והגם אם היו נוהגין כשורה לא הי' נדחים סיחון ועוג ואפשר שלא הי' ארצו בכלל למה שהקב"ה בהוב"ש הבטיח לאברהם אבינו וארץ עוג מצינו בקרא שהוא נקרא ארץ רפאים עיין בפרש"י ונוכל לומר עכ"פ הי' מחזיק כמה שנים עוד רק ע"י רשעתו ר"ל וכנ"ל והנה ידוע ששירה היינו מצד השמאל א"כ לא קשה אמאי לא אמרו ישראל שירה ושפיר קאמר הילקוט דדוד המלך אמר כי לעולם

חסדו והיינו כנ"ל כי סיחון ועוג מפלתם הי' ע"י שנתעורר מקור החסד וכנ"ל והנה התוכחות משה רבינו היה אחרי הכותו את סיחון כמבואר וא"כ היו ישראל בגודל אהבת הבורא והיו מקושרים בחסד הבורא וכנ"ל ולכך הזכיר להם ברמז המקומות שהכעיסו כדי להתחרט ויהי' עושי' תשובה יותר מאהבה הגם שגם מקודם עשו מ"מ עכשיו היו במעלה עליונה עד אין שיעור וא"כ התשובה יהי' יותר במעלה כידוע בעושים מאהבה זדונות כזכיות ויהי' הזדונות כזכיות ע"י חסד ורחמים: פרשת ואתחנן ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר דהנה אמז"ל לא כעוה"ז עוה"ב עוה"ז נקרא באדני ונכתב בי"ה ועוה"ב נכתב ונקר' בי"ה וענינו כי בעוה"ז אף כל הטובות הם באים בהשתלשלות הדינין וזה לשון אדני דינא דמלכותא אבל בעצם הם טובות גמורות וזה נכתב בי"ה ונקרא באדני היינו שהטובו' הם בהסתר כמו שאמרו גם זו לטובה כי גם מה שנראה שהוא רע טוב הוא בעצם אך הוא בהסתר אבל בעוה"ב שהוא עולם התקון יהי' כל החסדים והטובות מגולין והנה אמרז"ל וכי משה לאכול מפרי' כו' אך רצה לקיים המצות התלויות בארץ היינו שרצה לתקן שיעור קומה כדי שיבואו כל החסדים והטובות עין בעין לא בהסתר וזה פי' הכתוב ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמור שרצה שגם יהיה נקרא בה' וזה אל ה' בעת ההוא לאמור שהשם י"ה יהי' אמור כמו שנכ' והטובות יהי' באין בגילוי פנים והיינו ע"י שרצה לתקן כל הענינים הוא שיעור קומה: ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמור אד' אלקים אתה החילות וכו' את גדלך ואת ירך וכו' אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתיך אעברה נא ואראה וכו' הנה דיקדוקים רבו א' תיבת לאמור מיותר גם תיבת בעת ההוא אין אנו יודעים באיזה עת ורש"י ז"ל פי' לאחר שכבש סיחון ועוג דמיתי שמא הותר הנדר ולכאורה צריך ביאור דמאי ראי' הוא זו גם נבין משה אמת ותורתו אמת ובודאי גם מה שהי' דומה בדעתו הקדוש אמת ואם היה דומה בדעתו שהותר הנדר מסתמא הותר וגם נבין כיון שהי' סבר שהותר הנדר א"כ מה היה צריך לתפלה שיעבור את הירדן לבוא אל א"י דהא מסתמא יהי' כן גם מה אומר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכו' הלא לית רשות כלל לא בשמים ולא בארץ לעשות מבלתי אלקינו אפי' תנועה קלה עוד דיקדוק אעברה נא וארא' הנה נא היינו לשון בקשה והוי לי' למיכתב נא אעבר' וכו' עוד דיקדוק דמתחיל' ביקש לראות את הארץ היינו ארץ ישראל ואח"כ הנה הטוב הזה והלבנון היינו ביהמ"ק והנה סדר בקשה היה לכאור' צריך כך לבקש על העיקר היינו בית המקדש ועל כל פנים הארץ ישראל כמו שפירש"י ז"ל ע"פ תשב הנער' אתנו ימים וכו' והנרא' בעזר הצור דהנה כבר פירשתי בענין סיחון ועוג שלא רצה מש"ר מסיחון רק שיתן לו רשות לעבור דרך ארצו בלי שום היזק אדרבא היה להם ריוח במכירת מאכל ומשתה כמבואר וסיחון לא רצה א"כ זה היפך גמילות חסד והנה ישראל הם ביישנים רחמנים גומלי חסדים היינו זרעו של אברהם וא"כ יתרון האור מן החושך והיה נתגל' מהבורא ב"ה מקור הרצון והחסד על ישראל ועי"ז נעשו סיחון ועמו יותר רשעים עד שנתמלא סאתם תיכף לכך כבש לסיחון ועמו וכן היה בעוג שלגודל רשעתו המבואר בהכתוב שיצא לקראת ישראל למלחמה והי' ג"כ ע"ד הנ"ל והנה הטעם שלא יבא משה בעת הזאת לארץ ישראל היינו על ענין עבירת מי מריבה והי' ע"ז שבוע' והנה לפי הנ"ל שנתגל' בעת הזאת מקור החסד ממילא הותר הנדר והנה איתא בזה"ק שגוי שאל את ר' אליעזר על פסוק כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם

מאין כמוך ושאל ע"ד דכתיב לא קם נביא עוד בישראל כמשה ודרשינן אבל באומות קם ומנו בלעם אי הכי גם בענין זה וכו' ואי הכי אלקא דאית בישראל וכו' ע"ש והשיב לו כך הקב"ה מוריד גשמים אתי אליהו ומנע הקב"ה מחי' מתים אתו אליהו ואלישע וחזו ג"כ עיי"ש באריכות ועוד איתא בזוה"ק על פסוק אם עונות תשמור וכו' מי יעמוד היינו דרגא דאיקרי מי ואיתא בגמרא ויקרא לו אל וכו' הקב"ה קרא ליעקב אל ע"ש ועתה נבאר הפסוקים דהנה רש"י פי' על פסוק לכן לא תביאו את הקהל וכו' קפץ ונשבע שלא ירבה בתפילה והנה משה רבינו היה מתירא להתפלל הרבה ע"ז ומי יודע מה הוא הרבה לכך התפלל בעת רצון ותיבת ההוא מורה על צירוף חודש אלול שהוא עת רצון ובעת רצון מה שאתפלל לא יהי' הרבה וקאמר ואתחנן אל וכו' בעת ההוא לאמור תיבת לאמר היינו כדי שאהי' אוכל לומר היינו להתפלל ולא יהי' הרבה לפי ערך עת רצון עוד נ"ל רמז והפשט כך לאמור א"ד י"ה והיינו שבמקדש היו קוראין את ה' ככתבו ובמדינה בכינוי והנה בימי משה כשהי' במדבר לא נודע האיך הי' ואם נימא שהי' מזכירין את ה' בכינוי אזי הפשט לאמר היינו כדי שיתאמר השם הנקרא באד' יהי' נקרא כמו שנכתב ואם נימא שהיו מזכירין ככתבו מ"מ היה כוונת משה שיבוא לא"י ויתקן הכל ויתאמר בכל העולם השם כך ודו"ק ונבוא לפרש הכתובים אר' וכו' להראות את עבדך את גדלך היינו מקור החסד ואפשר לפרש ע"ד כי מאתך הוא מנוחתם תיבת מאתך נדרש מאתך כנודע ואפשר לומר ג"כ ע"ד את גדלך ואת ידך החזקה פירש"י שאתה כובש ברחמים את מדת הדין החזק' ונ"ל שהוציא רש"י זאת כדי לתרץ כי מצינו אלקי יצחק ואלקי יעקב ובאלקי יצחק לא נכתב ואו לכך פירש"י ז"ל שאתה כובש ברחמים את מידה הדין החזק' אשר מי היינו ע"י הדרגה דאיקרי מי כנ"ל אזי יוכל לפעול אדם כמעשיך וכגבורתיך היינו כמו שמצינו באליהו הנביא ובאלישע וכו"ל וידוע שהקב"ה קראו ליעקב אל והנה כיון שע"י זה המדרג' יוכל צדיק לפעול פעולות נוראות כשממשיך זה העולם ובכך עתה כשנתגל' מקור החסד שכבשתי סיחון ועוג וכו"ל אעבר' נא היינו אעבור למדרג' גדולה שהוא יותר גבוה ממקום התפיל' הגם שהתפל' עומד ברומו של עולם הלא יש יותר מקום גבוה ואעברה נא נא היינו לשון תפל' וארא' את הארץ הטוב' וכו' והיינו שמשה רבינו עיקר חשקו הי' לבוא לבית המקדש והנה הי' חושב לפי מדת ענוה שהי' יותר מכל האדם לא הי' מחזיק א"ע שכדאי ואמר כך שיבוא לארץ ישראל וזכות ארץ ישראל יהני לי' היינו יהי' לו תועלת שירא' הבית מקדש והיינו וארא' את הארץ הטוב' תיבת את היינו פי' עם דעם הארץ הטוב' דזכות ארץ ישראל יהני שארא ההר הטוב הזה והלבנון היינו בית המקדש: עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפונ' וכו' ורא' בעיניך וכו' הנה רבו דקדוקים א' דהול"ל ימה ותימנה ומזרחה וצפונה או יאמר כך ימה וצפונה ומזרחה ותימנה ואמאי נקט כך עוד דקדוק בתיבת וראה בעניך הלא למעל' אומר ושא עניך וכו' ומה קאמר תו וראה בעניך וגם אם הוי קאמר וראה מסתמא הוא בעינים ונרא' כך דהנה מש"ר הי' חושב שהכל הוא בשביל מי מריב' מה שלא דיבר אל הסלע ובאמת הי' עוד טעמים כמבואר בספרים היינו בשביל דור המדבר שיזכו עמו ע"ש והנה ימה וצפונה ותיענה ומזרחה מרומז על צירוף אלול והנה עינים מרומז על שכל וחכמ' כמו שמצינו עיני העדה אלו סנהדרין ומעלתם הי' בשביל השכל והחכמ' ואמר הכתוב כך עלה ראש הפסגה היינו מקום גבוה ועוד היינו מדרג' גדול' ושא עניך ימה

וצפונה וכו' היינו הגשמיות ארץ ישראל וגם שא עניך היינו עיני שכליות וימה וצפונה היינו בבחי' אלול היינו עת רצון וראה בעניך היינו שתבין מעצמך כי לא תעבור את הירדן הזה שתבין בעצמך שכך הוא טובה גדול' וטעמים המבוארים הנ"ל ואת הירדן הזה היינו רק גשמיות הירדן לא תעבור לבוא לארץ ישראל: הפטרה נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם ע"ד הפסוק שוש אשיש בה' תגל נפשי באלהי פי' כמו כשאד' רוא' איז' כלי נאה אז יש לו שמח' ותענוג מן הדבר אעפ"י שהכלי אינו שלו ואם הכלי שלו בודאי יש לו שמחה יותר כך פי' הפסוק שוש אשיש בה' כשאני רואה שיש אלקים אמת בעולם יש לי שמחה תגל נפשי באלהי וכ"ש שה' הוא אלהי אזי יש לי שמח' יותר ויותר וזהו פי' הפסוק נחמו נחמו עמי פי' כשאתם תתנחמו בזה שאתם עמי יאמר אלהיכם פי' אז יתפאר הקב"ה שהוא אלהיכם ע"ד את ה' האמרת וה' האמירך: פ' עקב והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ע"ד הפסוק והי' העטופים ללבן והקשורים ליעקב הנה ידוע שזאת התור' שאנו רואין אינו אלא כמו לבוש כי לא היה באפשרות לירד התור' לעוה"ז אלא בתוך לבוש ופנימיות ורוחניות התור' המקושר בתוך הלבוש הם סודות נעלמים שאין לשער וכן האדם לא זה האדם שאנו רואין את הגוף העיקר של אדם הוא פנימיות המקושר בתוכו חלק אלקי ממעל המתאוו' לעשות רצון הבורא ב"ה זאת הוא תורת האדם ואיתא שחורה אני ונאווה זהו ת"ח שמשחירים את פניהם בהלכ' בעוה"ז הם נאווה לעוה"ב ואותם ב"א שאין משחירים פניהם בהלכ' נקראים בחי' לבן וזאת רימז לנו הכתוב העטופים ללבן העטופים הוא לשון לבוש פי' אותן ב"א שאין משחירים את פניהם בהלכ' למסור נפשם על עבודת הבורא ב"ה הם אינם משיגים ומבינים רק הלבוש של התור' והקשורים ליעקב פי' הפנימיות והרוחניות של התור' ליעקב פי' לצדיקים שהם בחי' יעקב יוד עקב יו"ד ע"ש המחשב' נקראת פי' הם רואים מה שיהי' סוף ותכלית הדבר ע"ד איז' חכם הרוא' את הנולד כי עוה"ב נקרא נולד כדאיתא למה נקרא עוה"ב שנולד ובא בכל שעה ורגע מה שעושה יותר מצות ומע"ט בא לו שכר יותר לכך נקרא עוה"ב ונקרא נולד כי עוה"ז נקרא בחי' מיתה כדאיתא ויום המות מיום הולדו מיום שנולד מוכן למות ודבר שמוכן בוודאי להיות הרי הוא כמו שכבר הי' לכך עוה"ז בחי' מיתה והא ראי' שה' אמר לאדה"ר ביום אכלך ממנו מות תמות אעפ"י שלא מת ביום ההוא אלא שמוכן למות והרי הוא כאילו היה מיד וזה רימז לנו הכתוב והי' עקב פי' שעיקרהשגתך יהי' על סוף ותכלית תשמעון לשון הבנה כמו לא תשמע לשונו ורצ"ל תבין את המצות ורוחניות שלהן על תכלית': והיה עקב תשמעון וכו' ושמר וכו' לך וכו' יש לדקדק שלעיל קאמר תשמעון היינו לשון רבים ובכאן לשון יחיד ושמר ה' כו' לך וכו' ויובן עפ"י דאיתא ובאזניו ישמע ובלבבו יבין ורפא לו והנה ע"י השמיעה ממילא מקושר בשורש השמיעה ויוכל להתמשך כח התשובה ונתעורר בלב אהבת הבורא ויראתו ונמצא מקושר האדם בהבורא ע"י לימוד התורה לעשות רצון בוראו ומה שציווה שלא לעשות אינו עושה ונמצא כיון שמקושר האדם בהבורא ב"ה הוא דבוק באחדות ע"ד כי אחד קראתיו ואברכהו הנאמר באברהם אבינו לגודל אהבתו לבוראו ב"ה וב"ש לפי זה יובן הפסוק והי' עקב תשמעון את המשפטים וכו' והיינו ע"י שמיע' זוכה ושמרתם זו משנה ועשיתם אותם ואזי באים ישראל לידי מדרגת האחדות ושייך שפיר ושמר ה' אלקיך לך וכו' ומ"ש משפטים היינו לא מבעי'

כשחשמעון את החוקים דהיינו המצות שאין טעמם גלויים כל כך, ואפשר לומר ג"כ שמרומז על סודות התור' מלשון חקיקה וגם שצריך האדם להלביש סודות התור' כמו חוקה שלא יאמר בפרהסיא כל כך וא"כ כשאדם שומע אף שלכאור' כיון שאינו ידוע הטעם כ"כ עם כל זה שומע מחמת ניצוץ הקדוש אשר בתוכו בוודאי זוכים ושמרתם ועשיתם אותם ולכל הברכות המבוארים ואפי' אם תשמעון המשפטים היינו מצות שכליות שהשכל נותן לעשות כן (כמו שמצינו בא"א שקיים כל התורה עד שלא ניתנה שלגודל אהבת הבורא השיג רצון הבורא מה שרצונו לעשות והיינו אפי' חוקה) א"כ לכאורה היה אפשר לומר שאין שכר כל כך, עם כל זה נזכה לשמור ולעשות ולכל הברכות המבוארים עוד נרא' לומר והי' עקב וגו' דאיתא ועתה ישראל וכו' כי אם לירא' ואיתא בגמר' אטו יראה מילתא זוטרתא היא אין לגבי משה מילתא זוטרתא הוא והקושי' מפורסמת דהאיך שייך כיון שלגבי משה היא מילתא זוטרתא לכך אמר בזה הענין לישראל ונ"ל כך דאיתא בזה"ק לית פולחנא קמי קב"ה כמו רחימו א"כ אהבה הוא עיקר עם כל זה גם יראה הוא העיקר ע"ד וה' בהיכל קדשו כי מן הירא' שלא לעבור על מצות בוראו בא האדם לידי אהבת הבורא ב"ה ובלא יראה ח"ו א"א לבוא לידי אהבה וכשאדם מקושר באהבת הבורא ב"ה אזי עושה רצון הבורא ב"ה באהבה רבה והבורא ב"ה מתפאר בזה האדם ע"ד ישראל אשר בכך אתפאר והנה איתא בזה"ק משה ויעקב אבינו בחד דרגא זה מלגו וזה מלבר נמצא לפי מדרגת משה רבינו שהבורא ב"ה וב"ש התפאר בו שהי' עושה רצון הבורא א"כ היה זה מדרגת הירא' מילתא זוטרתא וכו"ל וכן בכל איש ישראל לפי ערכו וקאמר הגמר' שפיר לגבי משה שמרומז על מדת התפארת וכו' היינו מילתא זוטרתא הירא' עם כל זה גם היראה העיקר וכו"ל וכן בכל איש ישראל ולא קשה מידי ולזאת קאמר והי' עקב היינו הירא' ע"ד עקב ענוה יראת ה' עי"ז זוכים ישראל לשמור המשפטים ולשמור ולעשות ויקיים בנו כל הברכות המבוארים: עוד נראה לומר והי' עקב וכו' ע"ד דאיתא בגמר' חז אמר בניסן עתידין ליגאל וחד אמר בניסן נגאלו ותשרי עתידין וי"ל הפשט מה שאמר בניסן נגאלו ובתשרי עתידין ליגאל ולא קאמר בפשוט בתשרי עתידין ליגאל וי"ל שמרמז שיהי' הגאולה בחד ובתשרי ליגאל כי ניסן מרומז על החסד ובית שלישי בזכות יעקב שהוא מדת הרחמים א"כ הגם שתשרי מרומז לכאורה באותיות תשר ולכאור' על דין ר"ל אך זה אינו כיון דהדינים נמתקין הוא יותר טוב והיינו דקאמ' בניסן נגאלו והיינו ברוב חסד וא"כ זה החסד מתנוצץ בוודאי כידוע הרואה מקום שנעשה בו נס אומר ברוך וכו' כי הנס מתנוצץ עוד כמו ששמעתי וכידוע ובכן אמר בתשרי עתידין ליגאל היינו ברוב חסד כמו שהי' בניסן ונראה לי שמרומז בזה לדעת בתשרי יהי' הגאולה מרומז והי' זה הצירוף הקדוש הוא בתשרי והיה עקב היינו הסוף מן הגליות ויהיה הגאולה ברחמים: הן לה' אלקיך השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה רק באבותיך חשק ה' לאהבה את' וכו' ונ"ל ע"ד הפי' שאיתא נודע בשערים בעלה לפום שיעורין דילי' פי' לכל אדם לפי שמשער עצמו בשכלות את אלהות י"ת ונ"ל פי' סיפ' דקרא בשבתו עם זקני ארץ רצ"ל כשמשער עצמו לילך בדרכי אבותיו היינו עפ"י התו' הק' כי האבות נקראו זקנים כמ"ש ואברהם זקן ויהי כי זקן יצחק ועיני ישראל כבדו מזוקן וכן פי' זה הפסוק הן לה' אלהיך הן בל' יון אחת זת כשתהי' לך כל עשיותך וכוונתך אחת רק לה' אלקי' פי' שלא תעבוד את הבורא ב"ה ע"מ לקבל פרס

ולא לתקות שום דבר אלא כוונתך לעשות רצונו באמת ע"ד בא חבקוק והעמידן על אחת צדיק באמונתו יחי' וזהו הן לה' אלקי' וכשתעשה כן אז יהי' לך הכל השמים היינו רחמים ושמי השמים היינו רחמים גמורים הארץ וכל אשר בה אפי' הגשמיות הצריך לך רק באבותיך חשק שתלך בדרכי האבות עפ"י התורה ולא תלך בדרכים לפי שכלך ח"ו וראי' לדברי שאיתא במדרש מעשה באישואשה שלא הי' להם בנים ובאו לפני ר' שמעון וצוה להם שיגרשו אותם ונתרצו שניהם ברצון טוב ועשו סעודה ובשעת סעודה כטוב לב הבעל אמר לאשתו מה בקשתך אני נותן לך במתנה שתקח לך משלי איזה חפץ האהוב אך מה עשתה כטוב לב הבעל ביין צותה לעבדה ללקחו לנשאו לביתה והי' כאשר פג היין ממנו ואתער משנתו וירא כי הוא בבית אשתו הגרושה ויאמר לה מה זאת הלא ידעת כי גרשתיך ואמרה לו הלא אתה אמרת לי שאתה נותן לי במתנה איזה חפץ האהוב לביתי ואמרתי בלבי כשאקח לי איזה חפץ לא יהי' לי אלא חפץ הזאת ולא יותר וכשאקח אהובי לביתי יהי' הכל והנמשל כשעובדין את ה' לתקות איזה דבר ח"ו לא יהי' אלא זה הדבר שרוצה אמנם כשעובדין את הקב"ה באמת לא לתקות שום דבר אלא לכבודו ולקילוסו אזי יש לו כל טוב ואסיים יהי' לנו ולכל ישראל כ"ט עד ביאת הגואל אמן: פרשת ראה ראה אנכי נותן לפניכם היום וכו' ויש לדקדק מתחיל בלשון יחיד ראה ואח"כ אמר לפניכם היינו לשון רבים עיין במפרשים עוד דיקדוק דבשלמא אצל הברכה שייך שפיר נותן דידוע מתנה הוא בעין יפה והאיך שייך על קללה ר"ל לשון נותן ואפשר לתרץ דגדולה תשובה מאהבה שזדונות נעשו כזכיות א"כ שייך שפיר נותן ועוד מבואר ע"ד דאיתא ישב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה א"כ שייך שפיר נותן ואפשר לפי זה לומר הפשט בכתוב דהנה תיבת אנכי מרומז למדרגה דיציאת מצרים ע"ד אנכי וכו' אשר הוצאתיך מארץ מצרים ויציאת מצרים הי' מצד התשובה כידוע לפי זה הפשט אנכי היינו מדרגת תשובה נותן ברכה וקללה דע"י תשובה אזי הקללה ר"ל ג"כ נתינה טובה והיינו דנעשו עבירות כזכיות וכנ"ל ונעשה מן הקלל' ברכה ואפשר לומר בדרך רמז מה שאמר ראה דלכאור' מיותר והוה לי' לומר אנכי נותן וכו' אך עפ"י הידוע נובלת חכמ' שלמעלה תורה והנה ראה מרומז על חכמה כדכתיב לבי ראה הרבה חכמה ואתי שפיר על מה אינו אומר ואת הקללה וכו' כמו שאומר את הברכה כי יש לומר כדי שלא יזיק מטעם קללה על תנאי לזאת יש צירוף לטוב מן ידות ולצלע המשכן וכו' כי ראה על זה התיבה ג"כ קאי וידוע דאין הקב"ה מיחד שמו על הרעה ר"ל א"כ בודאי אין כאן שום רעה כלל אדרבא גם זאת ברכה וכנ"ל: ואפשר עוד לומר דהסדר' עקב מסיים לא ותייצב איש בפניכם וכו' והנה זה מביא לידי אהבה גדולה להבורא ומתוך אהבה מפשפש במעשיו וחוזר בתשובה וזוכה לחכמה ומבין יותר שהנהגה שהנהיג עד עכשיו לא הי' טוב כ"כ והיינו רצוא ושוב לכך אמר שפיר ראה היינו לשון יחיד כי זה המדרגה הוא אחדות אח"כ אומר לפניכם לשון רבים כי מזה המדרגה אזי בא אדם שנראה בעיניו שעובדות שלו והנהגתו הי' לא כך כראוי וחוזר בתשובה: ראה אנכי כו' עיקר הקושיא תיבת היום אל איזה היום הוא מורה אחרי אשר הוא סתום ומה הוא הברכה וכו' ומה הענין הר גריזים וכו' ה"ה בעבר הירדן עם כל הסימנים מה תורה לנו עכשיו בזמן הזה אופן א' כי מרגלא בפומא דאינשי לצפות לרגליו וכו' ונעיין בזה תוחלת

התקן' למה הלא מצינו בזכרון ימות עולם שנות דור ודור אברהם וכו' משה בלו ימיהם ברוב טירוד ואנחה ולא נהנו מן עוה"ז וכל התנאים ובכללם רבינו הקדוש.

וידעו בחכמתם אשר העולם הזה הוא רק בכדי להשיג שלימות והכנה בפרוזדור בכדי לכנוס לטרקלין והוא מ"ש בס' יע"ד זקני ת"ח כל זמן וכו' וזקני ע"ה נמצא דרך הישר שלא ליהנות כ' ההכרח ולא יתאוה לשמוח אל גיל כעמים וכש"כ לילך בדרכיהם ויותר ביותר נמצאים עתה בדורות האחרונים כל יום ויום קללתו מרובה וניטל כבוד התורה ונתרחקים בתכלית הריחוק עד שאינם רוצים להתחתן עמם והיא עני' סוערה וכו' כי אינה מקבלת תנחומין מן אשר קדמו להם הקדושים אשר בארץ המה כי מר ורע להם יותר ויותר מהם כדאי' בס' הנ"ל נמצא לכת זו ראוי וראוי לצפות לישועה כי יקל מעליהם הרוח סערה ויקנו שלימות באופן הי"מ ולא כן כת אחרת אשר מאסו בתורה ועבודה ובג"ח לקללה תחשב להם מתהפך להם מעונג לנגע כי יצטרכו להיות להם עול הגלו' הק' ויעלה עליו רוח המושל להחזיק הדת בכל תוקף וכ"כ בתפילה ומכש"כ בג"ח תרומה ומעשר וחלה וכל המתנות לההוגים בתורת ה' ויחשב כמו עבד ואפי' במלבושים לא יהי' רשאי למלאות תאותו כמו עתה תמיד חשקם להתדמות לעכו"ם וזה כוונת הכתוב היום כמאמרם אימת אתא בר נפלי היום אם בקולו: אופן ב' אל תאסוף וכו' אשר בידיהם זימה וימינם וכמשל מוהר"ל מוכיח באוונות וזהו עלאה שוחד ואוי לשכנים הרעים אשר נעשה מודעים וכנ"ל ואפילו אם עשו איזה מצוה כתיקון הלא כבר נאמר ע"י יחזקאל קפטיל ל"ג צדקת הצדיק וכו' וכו' ורשע' הרשע לאיכשלו וכו' וזהו ויהי חיי שרה כי נעשה לו כזכיות וזה לפניכם היום כי אינך יודע איזה יום תשוב שיהי' הכל הולך אחר החתום: אופן הג' כי ר"ת אלול אני לדודי וכו' עוד איש לרעהו וכו' ודרך רוב בני עמינו לשנות את טעמם בימים האלו ונחקור אחר הרמזים הנ"ל רמז הא' אני לדודי בחקירות הס' ביל"ע בקושיות המתפקרי' ותירץ בעה"ע כי רבות מחשבות הוא רק בלב איש אבל עצת ה' כו' וכמאמר איוב הן יעצור וכו' וישלחם ויהפכו ועד עת' לטובה וכו' ונמצא כי אין חכמה ותבונה נגד ה' כ"א כמו שאני לדודי כך הוא דודי לי והעיקר התפל' והבקשה כי יתן בלבנו לעזוב דרך רשע ודרשו את ה' בהמצאו וזה היום ברכה וכו' כענין ויהי היום ויבואו בני האלהים רמז הב' איש לרעהו כי קש' התשובה על עבירות שבין אדם לחבירו כי יש רע לשמים ורע לבריות וידוע כי רע לבריות נקרא רשע רע והוא העיקר והאות לזה סיום הבקשה למען נחדל מעושק ידינו כי רע לשמים הפגם הוא שם אבל לא תקיא הארץ אותו ולא כן לבריו' ודרך היצר לפתות ע"ד הצדק' אבל או לנפשו כי המנחה יהי' מזכרת עון מטונף ומגואל וע"ז הרמז שופר שפרו וכו' או שורש פ' ר"ו והאות לזה אשר טבע השופר להחריד לב ב"א כי יש בו טור"ע ובידו להרע או להיטיב הכל לפי מעשה ב"א ומכש"כ נוסף לזה הבקשות עשה למען דתך צדק ומשפט וכו' תורה הקדושה התחנני לכן מחריד כי נתעורר השופר עליון אשר מלאכים יחפזון ומרומוז ליה"ד חשבון לפני מלך וכו' בחזן מעש' כל לעת ספרים יפתחו לזה מרומוז אלול כאשר חבול ישיב גזילה ישלם ועשה משפט וצדקה משלו ואז צדק ומשפט וכו' וזה היום ברכה וכו' את הברכ' אשר הוא גופה ברכ' שאין למעלה ממנה מצוה אתכם היום כי שמא לא תפנה ח"ו וההיפך אפילו אם לא היינו בדרך ספק כמו ועמי תלויים וכו' אז כאילו וסרתם כו' אתכם היום כי לא תהי' חפשי בשום יום וכאשר תבוא אל הארץ היינו ימי רצון לרשתה לקנות

שלימות ולהוריש מעשה יצר ונתת הברכה על הר גריזים שתעשה לא למען השכל כ"א בגזיר' המושל בעליונים ותחתונים והר עיבל כי העין מתחלף וגם מרומז ליב"ק ה"ה כמו הענין בעבר הירדן כי אין נידן מאחר שדן א"ע וכשיש דין למטה אחרי מופלג מבוא השמש יום המית' הכנע' מביא לכ"ט היושב בערבה כי נתון בערבון מול מבטל הגלגל החוזר אלוני מורה כי מי כמוהו דעה מורה: וזכרת כי עבד היית במצרים וכו' ועשית את החוקים האלה ונ"ל ע"ד דאיתא בגמרא הזהירו במנהג אבותיכם בידים דזימנין דגזרו המלכות גזירה ואתי לאקלקולי ונ"ל כך דהנה בח"ל עושים שני ימים טובים דהנה מה שבא"י אסרו חג דבאמת גם בו הארה כדאיתא אסרו לחג באכילה ושתי' אם כן לאותם שאינם דרים בארץ ישראל צריך ב' ימים טובים לפעול כל טוב כי אולי לא הי' באפשרי ביום א' כיון דח"ל הוא משא"כ א"י דזכותי' אהכי לפעול ביום א' וי"ל הפשט דזמנין דגזרו וכו' גזירה ואתי היינו לכך בא היום שני כדי לקלקל הגזירה רעה היינו ואתי לאקולקולי ומכ"ש שיכולים אנחנו לפעול שלא יהי' גזירה רעה כלל והנה איתא בזוה"ק שר"ש ב"י אמר לר' אלעזר הטעם על הגלות מה שהי' דוקא במצרים מחמת שהי' ישראל במעלה עליונה שלא יתקלקלו לכך הגלה הקב"ה הישראל למצרים שהמצרים היו שונאים אותם למאוד ולא הי' התחברות עמם ולא נתקלקלו ע"ש ולפי"ז י"ל הפשט בכך וזכרת כי עבד היית במצרים והיינו ע"י מעלתך הגדול' וכנ"ל וא"כ אם יבואו ישראל במעל' עליונה והנה זה לעומת זה וכו' שלא יבא שנאה שלא יגזרו גזירה רעה לכך באו ימים טובים ויש כח לבטל הגזירות ומכ"ש שלא לגזור גזירות רעות ואומר ושמרת ועשית ענין עשי' היינו לשון איבר ארביטין את החוקים האלה חוקים היינו לשון גזירות כדמתרגם על זאת חקת התורה דא גזירת והיינו שלא יקוים גזירה רעה וגם שלא לגזור כלל עוד נראה ע"ד דאיתא סוכה ישינה ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין י"ל כך דהנה בסכות כתיב בסכות תשבו וכו' למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי וכו' וקשה הו' לי' לכתוב למען ישמעו דורותיכם ודו"ק ונרא' כך דבסכות הי' ענני הכבוד והנה ע"ד דאיתא דבכל ימים טובים ונתנוצץ מציאות הראשון לפי"ז מסתמא בסכות נתנוצץ ענין ענני כבוד ומי שזוכה רואה לפי"ז קאמר שפיר למען ידעו וגומר והיינו מ' שיזכה ויראה בסכות ענני הכבוד לא יתמה על זה וידע כי בסכות הושבתי וגו' ומזה הענין נתנוצץ ולפי"ז ענין סוכה בכל שנה הוא ענין חדש כי לפי אדם המקבל זוכה ורואה יותר בהירות ענני כבוד ולפי"ז י"ל הפשט סוכ' ישינה היינו בפשוט כי לפי הנ"ל יש סוכה חדשה וכנ"ל ב"ש וכו' ב"ה מכשירין כי מה יעשה איש פשוט כערכנו עם כל זה הוא לרצון לפני בורא ב"ה עם כל זה סברת ב"ש נפקא מני' טעמא לאדם נגד יצה"ר שלא לבוא לידי גיאנות הגם שמקיים מצות סוכה כיון שיש עוד יותר מדרגה וכנ"ל וי"ל הפשט חג הסוכות תעשה לך וכו' היינו לפי ערכך תעשה לך אם תזכ' תראה יותר בהירות וכנ"ל וכן בכל המועדים כתיב שמור את חודש האביב ועשית פסחוכו' כי.

גם בפסח נתעורר מציאות הראשון ומשיג האדם הארה מענינו של יום והנה מצינו שאברהם אבינו קיים את כל התורה כולה והיינו שבשכלו ודביקתו השיג הארה השייך בכל יום וידע ההנהג' בפסח לאכול מצות וקיים בפועל ואז הי' ענין נפלא כי עדיין לא ניתנה התורה והי' הענין בכח ועכשיו הוא אצלנו המצוה גם בפועל היינו שנצטוינו על זה ואברהם אבינו עשה סוכה וכל המצות קיים גם בפועל ולענין זה היינו בכח כיון שלא

נצטוה והנה אם נהי' במדרגה גדולה שנבין מעצמינו ההאר' בכל עת ועי"ז איך להתנהג א"כ המצוה שנצטוינו היינו לענין זה חוקה היינו בלא טעם נגלה על זה מה שנצטוינו על זה הלא גם בלא זה היינו עושים וכנ"ל והנה אמת מי הוא במדרגה כל כך נמצא ודאי הוצרכנו להצטוות והלואי שנקיים מצות שכליות ומכ"ש מצות שמעיות היינו חוקים ולפי"ז י"ל הפשט וזכרת כי עבד היית במצרים והטעם שהי' עבד ובמצרים דייקא והיינו לפי הנ"ל מטעם מעלה עליונה וכנ"ל ובזכרך מעלה עליונה אזי תחזור בתשובה שלימה ותזכה לחכמה אמתיות והעליונה ושמרת ועשית את החוקים האלה היינו שיהי' אצלך כחקים והיינו שגם אם לא כצטוות הית' עושה וא"כ הציוי היינו חוקה כי הש"י יעזור לך בחסד וברחמים: פרשת שופטים צדק צדק תרדוף למען תחי' יש לפרש כי האדם נברא לתקן כל הענינים הוא שיעור קומה אך כל אדם צריך לראות א"ע כאילו עדיין לא תיקן מכל וכל וצריך לחזור אחר יותר שלימות שכיון שתיקן את הכל בלי שום חסרון אזי צריך להסתלק מזה העולם כי מה יש לו עוד לעשות וזהו פי' צדק צדק תרדוף אף שאתה צדיק תהי' רודף ומחזיר להיות צדיק יותר לא שידמה לך שאתה שלם בלי שום חסרון וזה למען תחי' כי אם תעלה בדעתך שאינך צריך עוד לתקן שום דבר אזי מה יש לך לעשות עוד בזה העולם וקל להבין: כי יקום עד חמס באיש לענות בו סרה ובפסוק אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס בשמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד שמע כתיב בעין גדולה ואחד בדלת גדולה רמז מזה עד פי' אנו מעידין על הקב"ה שהיא אחד ועד צריך לומר עדותו בקול רם כן אנו אומרים שמע ישראל בקול רם וגם צריך לקבל עליו האחדות באמונה שלימה בלב שלם ואם אומר שמע ישראל ובלבו יש לו ספיקות באמונת האחדות ח"ו ה"ז נקרא עד חמס וזה שכתב אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס פי' שתאמר אחד בפוך ולבך בל עמך ר"ל ולהבין למה נופלת פעמים בלב אנשים מעט ספיקות באמונה ח"ו זה בא מגיאות שמתגאה שהוא עובד את ה' ויש לו תורה ומע"ט ואיתא כל המתגאה אין אני והוא יכול לדור וכו' ודוחה רגלי השכינה וכשנופלת מחשבות ספיקות באמונה והוא כמו אפיקורס ולכל עבירות יש עלי' להעלות לקדושה ולאפיקורס אין עלי' אבל ל"כ שבזה יש לאפיקורס עלי' כשיש לו גיאות ונופלות לו מחשבה ספיקות באמונה אז רואה שעדיין הוא מבחוץ ובא לעניות גדול וגם בא לאמונה שלימה וזה רימז לנו הכתוב פן יפתה לבבכם פי' שמא יהי' לכם גיאות כי יפתה לשון ירבה וגיאות כמו יפת אלקים ליפת מיד וסרתם ועבדתם אלהים אחרים כי כשמתגא' אין אני והוא יכול לדור וכו' וכנ"ל וזה רימז לנו הכתוב כי יקום עד חמס באיש רצ"ל מאין בא לאיש שהוא מדרגה גדולה כמו והאיש משה שהוא במדרג' גדולה מאין עד חמס ספיקות האמונה ח"ו שאומר שמע ישראל ה' אחד ולבו בל עמו שזה נקרא עד חמס זה אינו אלא לענות בו סרה לענות הוא לשון הכנעה כמו לענות מפני תרגומו לאתכנעה פי' שהי' לו גיאות וכשיש לאדם גיאות מיד עובד אלהים אחרים ר"ל כמ"ש פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם וכו' ונפלה מחשבה זאת ספיקות באמונה ונעשה עניו וזהו לענות פי' להכניע בו אשר סרה מאתו יתברך כיון שבא לו מחמת גדלות שהי' לו וכשנופלת לו מחשבה ספיקות באמונת האל יתברך אזי רואה שעדיין היא מבחוץ וחוזר בתשובה שלימה ולהיות שפל בעיניו אז הוא בא לאמונה שלימה ודו"ק: פרשת תצא כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלהיך בידך ושבת שביו נלע"ד ביאור עפ"י דאיתא

בספרים דבאם יש לאיזה צדיק קטרוג מבני אדם אזי ישים אל לבו שבוודאי פגם בדיבורו גלל כן הש"י נפרע ממנו במדה זו ועל זה ייטב לפני הש"י ואז המלשינים עליו יהיו נכפפים לפניו יהיו תלמידיו לפ"ז מצינו לומר פ"י הפסוק הנ"ל כי תצא למלחמה הוא על אויביך פ"י בשביל אויביך אך עכ"ז תדע בעת שתשוב ונתנו ה' אלהיך בידך ושבת שביו פ"י מה שהי' בשב"י תחת יד הס"א תשוב את שבותו לקונו שתלמוד אותם דרכי ה' דרכי התשובה וראית בשב"י אשת יפת תואר וחשקת בה כי יאמר האומר מה לי לצרה הזאת להטפל ברשעת הרשעים להחזירם למוטב לכן אמר וראית בשב"י אשת יפת תואר פירוש שהיא גלותהשכינה כמו שכתוב עמו אנכי בצרה וכו' (חסר סוף המאמר): פרשת כי תבוא וענו הלויים ואמרו אל כל איש ישראל קול רם דהנה הצדיקים נקראים לויים מחמת שהם מדובקים תמיד ביחוד קוב"ה ושכינתו והתורה הקדושה מלמדת להם שיזהרו להיות בהכנע' הגדולה ולגדל ולפאר ולרומם לכל איש מישראל חלילה וחלילה בל יהי קל שום בר ישראל בעיניו וכשיתנהגו בהדרגה הזאת יגרמו בזה שלום בכל העולמות וזה הוא פירוש הפסוק שהתחלנו וענו הלויים שהצדיקים יהיו תמיד בהכנע' ואמרו אל כל איש ישראל ואמיר' הוא שבח מלשון יתאמרו כי הצדיקים מחויבים לשבח ולהלל לכל ישראל ולחוש על כבודן של ישראל ובזה יגרמו קול רם בגי' שלום כנ"ל ושלום עלינו ועל כל ישראל אמן: והיתה נבלת' מאכל לעוף השמים ולבהמת הארץ ואין מחריד וידוע שכל התוכחה הם ברכות אלא שהם באתכסייא ונ"ל ע"ד הרמז דאיתא בגמ' אדם מועד לעולם בין ער בין ישן והנה ע"ד המשל כשאדם הולך לפלטרין ופרקליטין של מלך כל זמן שהולך בהחדרים שאינו בא עוד לפני המלך יש לו תענוג גדול מהחדרים המפוארי' אבל בעת אשר בא לפני המלך מחמת יראה ופחד שיש לו מהמלך אינו מרגיש שום תענוג מהחדרים נמצא כשיש לו תענוג הוא סימן כשאינו עומד לפני המלך וכשיש לו פחד ויראה הוא סימן שעומד לפני המלך והנמשל הוא מוכן כשאדם מתפלל או עושה איזה עבדות להבורא יתברך כל זמן שיש לו תענוג הוא סימן שאינו עומד לפני המלך אבל כשיש לו פחד ויראה ואינו מרגיש שום תענוג הוא סימן שעומד לפני מלך הקב"ה וזה שאומרים בשם הרב הקדוש דק"ק ברדיטשוב זצ"ל"ה שינה בשבת תענוג פ"י כשיש לו תענוג בשבת והוא שינה כי סימן שאינו עומד לפני המלך אלא צריך להיות בפחד וברתת עד שאינו מרגיש שום תענוג וידוע כשהצדיק הוא בגדלות אז הוא פועל למעל' בעולמות העליוני' הרבה ועושה יחידים כנודע ושהוא בקטנות אז הוא פועל למטה השפעות פרנסה ורפואה על כל ישראל וזה הטעם אחר ש"ע חוזרין לאחוריי' ג' פסיעות כי בתפלת ש"ע פועל למעלה בעולמות הרבה היינו ביצירה בריאה אצילות ואח"כ חוזרין לאחוריו ג' פסיעות להוריד השפעות טובות למטה וזה אדם מועד לעולם פ"י הצדיק שהוא בחי' אדם שהוא מדרגה גדולה שבכל המדרגות אדם איש גבר אנוש כנודע הוא מועד לעולם פ"י לשון מזומן פ"י שהצדיק תמיד מזומן לעולם בין ער שהוא בגדלות המוחין הוא למעלה בעולמות העליונים בין ישן שהוא בקטנות המוחין הוא פועל למטה בעולמות התחתונים פרנסה ורפואה וזהו והיתה נבלתך מאכל לעוף השמים פ"י נבלתך לשון נבל וכנור שהוא מורה על תענוג וזהו והיתה נבלתך פ"י בקטנות ויש לך תענוג וזהו סימן שאינו עומד לפני המלך יהי' מאכל לעוף השמים עוף זהו תלמידי חכמים כדאיתא אין עוף אלא תורה ולבהמת הארץ זהו עמי הארץ פ"י אעפ"י שאתה בקטנות

תפעל למטה השפעה ופרנסה לת"ח ולעמי הארץ ואין מחריד פ"י ואין אעפ"י שעכשיו אתה בקטנות אעפ"כ מחריד תבוא אחר כך למדרגה גדולה שתהיה לך יראה ופחד לפני המלך הקב"ה כמקודם: והיו חייך תלואים לך מנגד וכו' נ"ל עפ"י דידוע דכל התוכחה הוא חסדים מצומצמים והנה זאת ג"כ ידוע אשר על כל אבר מאברי האדם שורה שם הוי"ב"ה וב"ש ואיתא בספרי יראים שצריך אדם לצייר שם הוי"ב"ה וב"ש לנגדו וזהו כוונת הכתוב והי' חייך ר"ל שם הוי"ב"ה שמשם אתה יונק החיות שלך תלואים לך מנגד שתתבונן בכל פעולתך כמ"ש שויתי ה' לנגדי תמיד ומזה יגיע לך ופחדת יומם ולילה ר"ל שתגיע ליראת ה' יומם ולילה ואעפ"כ ולא תאמין בחייך ע"ד מה דאיתא אל תאמין בעצמך: פרשת נצבים אתם נצבים וכו' עד ישראל דקדוק הא' מה אתם ומה היום והלא כל העולם וכל הימים הן עומדים לפניו כנאמר אם יסתר איש וכו' ואני לא אראנו וכן דקדק האלשיך בזה"ל האם עד כה לא היו עומדין והלא מלא כבוד ה' את כל הארץ ונ"ל לתרץ עפ"י פשוט במדרש והביאו רש"י למה נסמכה לפי ששמעו קללות חוץ ממה שבת"כ הוריקו וכו' התחיל לפייסן הרבה אתם נצבים היום הרבה הכעסתם למקום ולא עשה וכו' והרי אתם עומדין לפניו ולכאורה קשה המכיוון כאילו אמר ח"ו שיעודי התוכחות המה לפני לבד ובתהלים ע"כ לא כן וכו' כי יוד' וכו' רשעי' תאבד וקש' להולמו כי הרישא הל"ל כי יקיים דרך הצדיקים ובמדרש א' צפה הקב"ה בשעת הבריאה שעתידין רשעים לעמוד אם לבראותו הרי רשעים הפליג דרכן מכנגד פניו ב' כי אמר נעשה האדם לפני המלאכים והודיע להם דרך צדיקים אבל דרך רשעים איבדה מהם שאלולי גילה לא הי' מ"ה נותנת שיכרא ג' איבדה מן הצדיקים לא יטעו בה ד' איבד רשעים מפני הצדיקים נמרוד אני אברהם וזהו כי יודע אימת כשדרך רשעים תאבד ולכל הד' דרשות הל"ל איבד וגם מפירש"י נראה שכיון להמדרש זולת המצודות פ"י המקום ה נותן לב להשגיח ע"ד הצדיקים שלא יכשלו אבל הרשעים תהי' אבודה להיות נעזב אל המקרים לכאורה קשה ג"כ א' וכי משא פנים ב' וכי יעזוב ל המקרים לא הוי ברור הזיקא עדיין ואדרבא חבוקוק צווח מדוע וכו' ויתורץ קרוב לפ' המד' פייט זכרונות זכר החיים ע"כ הם חי' הן למות לחי' חי חי יזכור ע"ד כי מאתו לא תצא הרעה ידוע כאשר הקב"ה מסלק ח"ו השגחתו ממילא נאבד זנה האב בכך משגיח תמיד בכל רגע כמו הרופא הנאמן ברפואות שווים אבל בשונאו כאשר ישמע צעקת קולו בהתחננו והי' עליו למשא כבדה ויצוה לעבדיו ויזרקו לו עצם א' לבל יחנן וישמע קולו וכאשר יתעסק בהעצם אשר בעינו יהי' למתנה ובאמת הוא סם המות ממילא יהי' נטרד וזהו כי יודע ה' ע"ד תמיד עיני ה' אלהיך וזה כששמעו קללו' הוריקו התחיל מפייסן כי אינם כ"א ע"ד רפואות הרבה הכעסתם והרי אתם קיימין כי חצי אכלה וכו' והרשעים מבעטין כנאמר אשר לא ידעוך אבל ישראל צרה ויגון וכו' ובשם ה' אקרא וה' מעמידן וזהו אתם נצבים לפני היום מראשית עד אחרית שנה בהשגחות ברפואות להטובך באחריתך אבל יש לדקדק כלכם כלל ראשיכם וכו' פרט כל איש ישראל חזר וכלל הוי כו"פ וכלל לאיזה כוונה ותיר' ברש"י ראשיכם לשבטיכם זקניכ' שוטריכ' החשוב חשוב קודם ואח"כ כל איש ישראל דקשה מאי קמ"ל בזה ומי לא ידע כ"ז הגם כי אפשר לפרש הרש"י עפ"י הגמרא אמר רבב"ה אר"י וכולן נסקרין בסקירה וכו' שנאמר היוצר אמר ר' חסדא מלך וצבור משפט עבדו וכו' וזהו הגם אתם נצבים וכו' עכ"ז החשוב חשוב קודם ואח"כ כל איש

ישראל והנ"מ מזה הדרוש ובמה שנסקרים בס' א' ואם לחידוש נגד הבורא אין חידוש
נוכל לומר עפ"י הילקוט א"נ אימתי כשתעשו אגודה א' בנוהג שבעולם אדם נוטל אגודה
ש"ק בידו בב"א שמא יכול לשברן ואם ניטלין א"א אפי' תינוק יכו' לשברן כידוע מעלת
החיבו' [חבור] עצבי' אפרים הנח לו ולהבין תכלית מעלה זו ולמה הוא חביבה כ"כ הוא
כי ידוע שהאדם נברא להכיר את בוראו ולולי זאת הצלחת בהמה יותר שממנה נהנה
האדם ואילו מהאדם רמה ותולעה וזו הסתכל בג' דברים ועיקר הכרת הבורא אינו כ"א
להודות כי במה אכף אין ד"י בער כ"א ליראה ולעבוד בשמחה א וזה שכן חובת כל
היצורים וכן בפסוק ויהי הבל כו' וקין הי' וכו' ויהי מקץ ויבא קין מפרי האדמה וגו'
והבל הביא גם הוא מבכרו' צאנו וישע ה' וכו' ויחר לקין ויאמר ה' למה כו' הלא אם
תיטב שאת וא"ל לפתח וכו' והדיקדוקים נגלים והנ' לפ' אשר הביא כאשר קץ בהם
וקשה ג"כ הלא אמר ריב"ח באיכה רבתי ע"פ ולא אותי קראת הלואי עשאוני כהדין
גרמיזא הבא באחרונה אלא י"ל ג' פירושים א' כי הי' מנחה לה' דרך גיאאות ואין אני
והוא וכו' תועבת ה' וכו' והבל גם הוא דרך שפלו' ועניות וזה אמת ב' קרוב לאמת עפ"י
פי' אדומ"ר זצלה"ה ויהי הבל בצער מחמת הכרח הגדול כי כל יעודי עוה"ז הכנה התקן
עצמך בפרוזדור כדי שתכנס הגם שבחר בעבדות ב"ה וקין הי' בשמחה עובד האדמה
מדרגה הפחותה דו"ל ואף שנתקללה ועפ"י פירשתי ואלה שמות ב"י איש אי' וב"ב וזה
ויהי מקץ ימים בסוף שנה לקום בסליחות הביא מפרי האדמה שהי' צווח ככלב והי' זה
נחשב בעיניו למנחה והבל הביא מבכרו' צאנו ומחלבהן היינו התמצית הכינה לה' וזה
צאנו כי זה לבד הוא של האדם ע"ד שואל מעמך לפיכך לא שעה לקין לטובתו כאמור
הלא אם תטיב שאת הי' לך לשאת בכונת הבריאה ואל"ת לפתח וכו' כל מבוקשך וטוב
לך שלא יתקבל ולמה חרה לך בעד הטובה ג' יש אשר שנים עובדים לה' והמרחק ביניהם
כממזרח למערב א' לתשלום גמול והב' שאוהב את המלך הבחי' זה שלתשלום אינו חפץ
שגם אחרים יעבדוהו ותמיד מוצא חסרונות בהם אבל הב' משתוקק שכל העולם יעבדוהו
וזה והבל הבי' גם הוא ואם כ"א מישראל יעשה ע"ז הכונה לא ימצא שום חסרון על
חברו כ"א כשיצא ח"ו מהדת וזה ג"כ לאהבת חברו מחמת אהבת בוראו כיהושפט מלך
יהודה שהי' רואה ת"ח וכו' וזה וכולם נסקרי' וכו' והלא כל העולם לפניו אך הוא משגיח
כנ"ל כי דרך רשעים תאבד וכל באי עולם כפירוש רבינו מלובלין עוברים לפניו כחילות
של בד"ה מלחמה לה' נסקרים במאמר היוצר יחד לבם יחד ליוצרם ואף שאין מעשיהם
שוות לבם שוות והיא המבין וזה א"נ היום כלכם כשתעשו א"א ויעשו כולם אגודה אחת
לעשות רצונך בל"ש דייקא וזה כופו"כ מה הפרט ע"י הכוונה אף הכלל יצא מי שעובד
לעצמו כמנחת קין א"א דן אלא כעין הפרט כי המה רוב בנין כמאמר א"ת בניך אלא
בוניך וגם רוב מנין כידוע הגם שכתוב מה יעשו גדולי הדור שהעולם נידון א"ר כשאין
הפרט צריך לכלל והכלל לפרט אבל כשהכלל צריך לפרט ופל"כ המה אגודה אחת ועי"ז
נצבים לפני המקום ב"ה:פרשת וילך וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל
ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא יש לדקדק
בשום דיבור לא נאמר וילך וכאן נאמר וילך ועוד מה לא אוכל עוד לצאת ולבוא הלא
לא כהתה עינו ולא נס לחו כמו שהקשה רש"י ז"ל ונ"ל ע"ד דאיתא שחמשי' ש"ב נמסרו
למשה חוץ מאחד וקשה הול"ל שמ"ט ש"ב נמסרו למשה מה זה שנאמר חמשי' ש"ב

נמסרו למשה חוץ מאחד לכן נ"ל שבאמת למשה עצמו נמסרו חמשים ש"ב שהוא בעצמו
הי' משיג נ' ש"ב אבל ישראל לא הי' יכולין לקבל ממנו לכך כשהי' צריך להשפיע
לישראל הי' למשה מ"ט ש"ב כדי שיוכל להשפיע לישראל והם יכולים לקבל ממנו ע"ד
שיש להבין הטעם למה פסח נקרא שבת כמ"ש ממחרת השבת ולהבין איך הוא באפשרי
שששת ימי המעשה יכולין לקבל השפעה מן השבת כדאיתא ששי"מ יונקים משבת ונ"ל
כמו שעוה"ז הגשמי אין יכולין לקבל מהעולמות עליונים אלא ע"י השתלשלות היינו
אבי"ע ובאצילות יש כוללת מבי"ע עשי' דאצילות יצירה דאצילות בריאה דאצילות
אצילות דאצילות כדי שעולמות בריאה תוכל לקבל ממנה וכן בבריאה יש כוללת
ואצילות ומיצירה שעולם היצירה תוכל לקבל השפעה ממנה וכן בנפש רוח ונשמה
הנשמה יש חלק מרוח ורוח יש בה חלק מנשמה ומנפש ונפש יש בה חלק מרוח ומהגוף
היינו נפש השכליות ונפש הבהמיות וזהו דאיתא ששבת איקרי קודש ולא מקרא קודש
ויו"ט איקרי מקרא קודש וקשה הלא נאמר בפ' אמור שששת ימים תעשה מלאכה וביום
השביעי שבת שבתון מקרא קודש הרי גם שבת נקרא מקרא קודש אלא ניח' ע"ד
שכתבנו שיו"ט מקבל משבת ע"כ יש בשב' בחי' יו"ט כדי שתוכל להשפיע ליו"ט וביו"ט
יש חוה"מ פי' חול ומועד כדי שיוכלו להשפיע לחול והשתא ניחא מה ששב' איקרי מקר'
קודש בפ' אמור כי שם נאמ' שבת לפני המועדות ובשביל כן איקרי שבת מקרא קודש
כדי שתוכל שבת להשפיע למועדות ופסח איקרי שבת כמ"ש ממחרת השבת כי פסח
הוא יו"ט הראשון הנאמר מיד אחר שבת בפ' אמור ופסח הוא יו"ט ראשון המקבל משבת
לכך נקרא פסח שבת כך היה משה בעצמו הי' משיג חמשים ש"ב אלא כשהי' צריך
להשפיע לישראל לא הי' לו אלא מ"ט ש"ב כדי שיוכלו ישראל לקבל ממנו וממילא
מתורץ מה שיש להקשות למה אנו אומר' בששה זמ"ת הלא התור' נתנה בשביעי בסיון
אלא שמשה הוסיף יום אחד מדעתו פי' שהי' משיג חמשים ש"ב ולפי דעתו נתנה תורה
בחמשים ואחד משא"כ אנו לא היינו משיגים אלא מ"ט ש"ב ונתנה לנו תורה בחמשים
לכך א"א בששה בסיון זמ"ת ולהבין משה בפני עצמו שהיה משיג חש"ב הי' בחי' עומד
כי לא הי' באפשרי להשיג עוד מדרגה גדולה יותר וכשהי' בבחי' עומד במדרגה גדולה
לא יכול להשפיע לישראל כנ"ל וכשהי' משפיע לישראל לא הי' משיג אלא מ"ט ש"ב
ואז הי' בחי' הולך כדאיתא שהצדיק נקרא הולך וזהו שנאמר וילך משה וידבר את
הדברים האלה אל כל ישראל וצ"ל שמשה הי' בחי' הולך כדי שיוכל להשפיע לישראל
ומדבר את כל הדברים אל כל ישראל שהגיע זמנו אמר להם בן מאה ועשרים שנה אנכי
היום ורצ"ל אני היום בבחי' עומד פי' עומד בגמטריא מאה ועשרי' פי' שאני היום בבחי'
עומד לא אוכל עוד לצאת ולבוא פי' לא אוכל עוד להשפיע לכם שנטלה הרשות ממנו
ונתנ' ליהושע ודוק: לשבת שובה שובה ישראל עד וכו' דהנה ידוע מאז"ל בראשית וכו'
מתחל' עלה במחשבה לבראות במדה"ד ראה וכו' שיתף מדה"ר וכו' והנה נבין הפסוק
שיר המעלות לדוד לולי ה' שהי' לנו יאמר נא ישראל לכאורה מיותר הוא דהא קאמר
לקמן לולי ה' וכו' ונ"ל כך דהנה איתא בגמ' ברכות הקורא לאברהם אברם עובר בעשה
אלא מעתה יעקב וכו' שאני התם דאהדרי' קרא וכו' ונ"ל הטעם דהנה כתיב כי שרית
עם אלקים ואנשים ותוכל וידוע המלאך שנצח אותו יעקב מי זה הוא והנה תורה נקרא
ע"ש הלימוד לאדם ומה נפקא מיני' אך י"ל דגבי כ"א הוא ענין זה כדאי' בספרים שכל

ענין המפורש בתורה נמצאים באדם והנה קודם שמנצח את היצה"ר נקרא בשם יעקב ואח"כ כשמנצחו נקרא ישראל אך עכ"ז ידוע שכל הגדול מחבירו יצרו גדול א"כ כשמנצח באיזה ענין עכ"ז שלא יתגבר יצרו בענין אחר צריך תחבולה ולגבי כל ענין קודם הניצוח נקרא יעקב ואחר הניצוח נקרא ישראל וגם י"ל יעקב בחי' יראה וישראל בחי' אהבה ובאמת האדם צריך להחזיק גם במדרגת יראה גם אחר שבא לאהבה והיינו ויאמר וכו' במראות הלילה ויאמר יעקב יעקב כי לילה הוא בחי' יראה כידוע וי"ל יעקב יעקב ידוע מאז"ל לשון חבה ונ"ל שיש לומר מה שמרומז לדורות נקט כפול ע"ד כי ברך אברכך אחת לאב ואחת לבן וע"ש וי"ל יעקב מרומז למדה"ד וישראל מרומז למדה"ר לכך נקרא ישראל גם יעקב כי יש מדה"ד רק שנמתק ברחמים זה בחי' שמתחלה עלה במחשבה כנ"ל ולכאורה קשה הוי לי להשי"ת ב"ה וב"ש לבראות תיכף במדתהרחמים וי"ל כך שהנה ידוע כוונת הבריא' לעשות חסד עם ברואיו ובחסד לבד לא היה אפשר בעבור הרשעים והיה צריך מדה"ד אך ג"כ אי אפשר בשביל בני ישראל לכך שיתף וכו' וגם י"ל שזהו הוא בחי' האבות וידוע פי' האריז"ל מה היה לנו בחי' מה שם הרחמים היה דין כי לנו גימטריא פ"ו כמנין שם אלקים עכ"ל והנה י"ל כך פי' הפסוק לולי ה' שהי' לנו היינו שמתחלה היה בחי' לנו היינו בחי' דין ואם לא היה אזי יאמר נא ישראל היה צריך לאמר רק ישראל ולא יעקב משא"כ שבתחלה היה בחי' דין ואח"כ רחמים א"כ צריך לקרות יעקב גם אחר שנקרא ישראל והנה נכון היה להקדים [מדה"ר] ואח"כ מדה"ד אך י"ל דהרחמים ממתיק להדין ואם היה רחמים בתחלה ואח"כ היה מציאת הדין ח"ו אזי היה ח"ו קשה שלא היה במה להמתיק ולפ"ז פי' הפסוק לולי ה' שהי' לנו וכו' שאם היה בתחלה בחי' רחמים ואח"כ לנו בחי' דין ח"ו אזי בקום וכו' אזי חיים וכו' וי"ל שובה ישראל עד ה' אלקיך שבחי' אלקיך יהיה בחי' הוי' ב"ה היינו רחמים גם י"ל כי כשאדם סר מדרך הטוב ר"ל היינו בחי' עד לשון הסרה ע"ד מעדה בגד וכו' כידוע מאמרם ז"ל אין אדם עובר עבירה אלא א"כ נכנסה בו רוח שטות ר"ל וכשאדם יש לו דעת אינו חוטא וכאמור דע את אלקי אביך וי"ל כך שובה ישראל עד היינו בחי' עד היינו הסרה להשיב ויהי' אותיות דע אזי ה' אלקיך ויהי' זה בחי' ג"כ שוב מבחי' אלקי' יהי' הוי' רחמים וחיים ושלוי' ופרנסה טובה עלינו ועל כל ישראל אמן: שובה ישראל וכו' י"ל דהוי לי למכתב שוב ישראל ונ"ל הפירוש שישוב הא לגבי ואו עוד יש דיקדוק הא ישראל היא מדרגה גדולה דיעקב נקרא אח"כ ישראל א"כ מה צריך להזהיר על תשובה וביותר קשה לפי מאחז"ל גדולה תשובה שזדונות נעשו כשגגות שנאמר כי כשלת בעוניך הא עון מזיד וקרי מכשול עכ"ל וקשה האיך שייך על מדרגת ישראל שהוא מעלה גדולה שיזכיר הנביא על התשובה מיראה הלא ודאי כיון שנקרא ישראל עכ"פ ודאי עשה תשוב' מיראה עויל"ד לפי מאחז"ל שמביאין ראי' שזדונות נעשו כשגגות הוי לי למכתב בקרא כי בעונך כשלת והיינו המזידין יהי' שוגג עוד קשה מה הוסיף הנביא הלא בתור' כתיב תשובה ואיתא ברעיא מהימנא תשובה הוא מצות עשה אך זה לא קשה דהנביא המציא זאת להודיענו שע"י תשובה נעשו זדונות כשגגות אך דיקדוק הנ"ל קשה (עוד קשה) הול"ל כי כשלת עונך היינו דסמזיד נעשה שוגג עוד קשה אמאי לא הזהיר הנביא על התשובה מאהבה דעדיף טפי שזדון נעשה זכות אך י"ל דזה אי אפשר לעשות תיכף תשובה מאהבה רק מקודם לעשות מיראה ואח"כ יוכל

להביא לידי תשובה מאהבה והנה איתא בפסיקתא וה' נתן קולו לפני חילו זה ר"ה כי רב מאד מחנהו אלו ישראל כי עצום עושה דברו שהוא מאמץ את לבם של צדיקים לעשות רצונו כי גדול יום ה' יוה"כ ונורא מאוד ומי יכלנו שלשה ספרים נכתבין וכו' עד כאן וי"ל כך דבגמרא קאמר ג' ספרים נכתבין וכו' ומקשים העולם לבינונים למה צריך ספר אם יעשו תשובה יכתבו עם הצדיקים וכו' ושמעתי תירוץ דבמקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים וכו' א"כ בוודאי צריך ספר שגדולים מן הצדיקים ולי נראה בעז"ה פשוט דכתיב ותפארתו עבור על פשע א"כ השלשה ספרים היינו בבחי' חג"ת ובאמת היינו ע"ד תירוץ הנ"ל כי הבריח התיכון מבריח מן הקצה:.

(חסר סוף המאמר) פרשת האזינו האזינו עד עשך ויכוננך שובה ישראל עד פרים שפתינו עיין בספר רשמי שאלה דרוש לשובה ולדרשו ונוכל לומר כי הוא תשובה אריכתא מן הגז"ד ביוה"כ עד ש"ע ולזה נמצאים (באמתח') כי יודע מה לבסוף אך לפני ב"א נעכבים עד גמר התשובה והוא כי לפ"ז סב' כי יותר עצום שבחטאים כפירת הפשע כי נוגע לכבודו וזה הנני נשפט אתך על אמרך לא חטאתי ע"ש דרוש נ"ב ועיקר התשובה להיותו מודה וכו' ויציר בדעתו שחטא בהחלט כמו דוד ולא כשאל בהתנצלותו לתלות עליו החטא כמו חטאנו עם אבותינו ועפ"י משל כמלכותא דארע' וכו' ולפי שהוא מקור האמת וחזתמו אמת אוהב האמת וזהו ויהי להם למושיע ולכאורה ואהי הל"ל אך זאת הבחי' אשר בנים לא ישקרו יהי להם וכו' וזה לכו נא ונוכחה אם יהי' כשנים וכתולע היינו חטא גדול בהחלט יקל להתלבן כצמר וכשלג וזהו סוד לשון של זהירות ולא יתגלה האמת כ"א ע"י הויכוח ולא כמו שנוהגים העולם בהתרצים עי"כ עם חשיכה כי כל אהבה שאין עמה תוכחה וכו' וכל שלום שאין עמה תוכחה וכו' וזה אם יהי' וכו' כי באמת בזכות האמת נתקן כל הפגמות אשר המה מס"א שורש השקר וזהו וטהר לבנו לעבדך באמת באמת דייקא כי איך נעבוד אלא באמת להיות מודה עה"א וזהו מדתו של יעקב כ"ש תתן אמת וכו' ועפ"י שאדמו"ר והי' ה' לי לאלקים כי א"א ברוב חסדו הגדול הגומל לחייב' ויצחק אבינו ברוב פחד אלקים לנגד עיניו גם שמים לא זכו ולזה יצאו ישמעאל ועשו ויע"א תפס מדת שניהם להיותו תמים עם תמימיםועם עקש תתפתל לכן נקרא איש תם והוא משפט ורחמים מעורב חסד ודין ונקרא הוי' וזה מי מטהר אתכם מקוה ישראל וכו' כתב התוי"ט וזה דומה למקוה שמטהרים הבא ונכנס בתוכם כן הבא ונכנס תחת כנפי השכינ' הוא חוסהו בצל כנפיו ומסייע לטהר רומז לסוכה סמיך לי' סוכה שהיא וכו' וזו בחי' יעקב נסע סכותה חוסה בצילו דמהימנותא ועתידין הצדיקים להיות נקראים בשמו של הקב"ה: לחג הסכות ג' פעמים נאמר בסוכת בקרא והגמר' דרשה בזה ואפשר ג"כ לידרוש טעמא דקר' מפני מה כתיב ב' פעמי' חסר ואחד מלא בסכו' הענין כך הוא כי ידוע מספרים הקדושים שורש הסוכה כי אחרי הטהר' ביוה"כ זכינו לישב בצילא דמהימנות' עילאה בצילא דקוב"ה ומאז והלאה נקבע לדורות וצונו הקב"ה לעשות סוכה אחר טה"ת נפשנו ביוה"כ החיוב מוטל עלינו בני ישראל להשתדל תיכף במצוות סוכה כאשר נצטווינו מפי חז"ל אשר מפייהם אנו חיינ' להכין המצו' לזמן הקבוע לנו בתור' הקדוש' והכל הוא מאהבת הקב"ה את עמו ישראל כנאמר כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו ע"כ צוה לנו לישב בסוכה כי ע"י מצות סוכה שאנו מקיימין כדת וכהלכ' נסתם פי המקטריגין עלינו ולא יתערב זר בשמחתנו כי הש"י חופף עלינו ומסתיר אותנו מכל

המציקים לנו אבל לזה צריך הכנה רבה ועצומה לכל איש מישראל לפשפש במעשיו קודם החג הקדוש ולטהר ולקדש עצמו כפי יכולתו ומי יאמר זכיתי לבי עכ"ז אם האדם עושה כפי יכולתו ומתחיל להכין א"ע בקדוש' ובטהר' תיכף במוצאי יוה"כ לעשות בסוכה כאשר רמזו לנו חז"ל ועיקר הוא שהאדם ישתדל להיות כלי מוכשר לקבל קדושת חג הסוכות ולזה אל יתרפה עצמו ממלאכת שמים ח"ו ולא יעזוב עבודתו מימים הנוראים הקודמים רק תיכף במוצאי יוה"כ יאיר שכלו לכל עניניו ואם הוא משתדל כפי יכולתו עכ"פ אז הקב"ה מגיין עליו בחג הסוכות ומסתירו ומכלל המקטריגין ושומרו ומצילו מכל דבר רע ופורס עליו סוכת שלומו והעיקר לתקן חוש השמיע' וחוש הראות כי בראי' ובשמיעה תליא מילתא ועיקר הכנה שין בעצמו כי אפילו אם יכין האדם וישמור א"ע בכל עניניו נחשב למאומה כי האדם איננו יכול לעשות שום ענין בשלימות רק שהקב"ה מקבל הרצון ות של כל ישראל ושולח לו ברכתו בשלימות בלי שום חסרון חליל' כי הוא ממלא כל עלמין ותיבת סוכה יש לו שלשה פירושים שמיע' והאזנה מלשון הסכת ושמע ישראל גם סובל הפירוש ראי' מלשון יסכה הנאמר אצל שרה שסכה ברוח הקודש וגם כיסוי מלשון סכך כשמה ועל זה בא הרמז בתור' ב' פעמי' בסוכת חסר כי זה מרמז על האדם שצריך ל עצמו השמיעה והראי' כנ"ל והאדם אינו יכול לעשות בשלימות אבל אם האדם עושה את שלו כפי יכולתו אף שהוא בחסרונות.

הקב"ה ק באהבה ושולח להאדם שפע וברכה מכל העולמות וממלא לו כל חסרונותיו וחופף ומגיין עליו וע"ז הרמז בקרא בפעם שלישית בסוכות מלא להורות שהקב"ה מגיין ומחס' על האדם החפץ בכריתו בשלימות בלי שום מחסור כפי מתנת ידו הרחבה והמלאה והוא הענין הכתוב אצל יעקב אבינו ויעקב ל סכתה חסר ולמקנהו עשה סכת כתיב ג"כ חסר ב ואו ע"כ קרא שם המקום סוכות מלא בואו והמבין יבין: בעזר בורא כל בעשר אמרים נשלם ספר הדברים' ויתעלה שמו ית' לדור דורים שנשלמו כל החמשה ספרים תם ונשלם שבח לאל בורא עולם לקוטנים כיתרון האור מן החושך כן יתרון החכמה מן הסכלו' ויש לדקדק מה חכמ' אמר שלמה בזה הלא הכל יודעין שאור יותר מן החושך וחכמה יותר מן הסכלו' לכך נ"ל שאית'.

שאוה"ע קורין להקב"ה אלהא דאלהין פי' שהם אומר' שיש אלהים אחר' שיש ממש בהם אלא שהקב"ה הוא גבוה ויותר מהם כך אומרים אוה"ע והאמת שאין ממש באלוהיהם ואין אלהים זולת ה' אלקינו ולהבין שיתרון שייך לומר על איזה דבר שיש בו ממש שייך לומר על דבר אחר שזאת הדבר יותר מדבר הזה למשל על אנשים שאחד חכם שייך לומר על השני שהוא חכם יותר מן הראשון אבל כשאחד כסיל ושוטה אין שייך לומר על החכם שהוא חכם יותר מן הכסיל כיון שזה חכם וזה כסיל כך אין אנו יכולין לומר על כביכול הקב"ה שהוא אלהים יותר מאלהים אחרים מפני שה' הוא אלהים והם אלילים כלא הם זאת אמר שהע"ה כיתרון אור מן החושך פי' כמו שאור אין שום שייכות לחושך ואין יכולין לומר שזה יותר מזה כי אור מאיר ומבהיק לכל העולם וחושך הוא מחשיך ומאפי' כן יתרון החכמה היינו אלהות מן הסכלות היינו המינות פי' שאין יכולים לומר על ה' שהוא אלהא דאלהין כי ה' הוא אלהים ואין זולתו ועכו"ם הם אלילי' כלא הם חשובים ודוק היטיב כי נכון הוא: במדרש על פסוק בקראי ענני אלהי צדקי כו', א"ר יהודה כך אמר דוד בקראי כו' ראוי לך לצדקנו הואיל ואני משבט יהודה

וכתיב שמע ה' קול יהודה ונראה דהנה יהודה הודה ולא בוש שאמר צדקה ממני ועי"ז פעל לעצמו שיהי' דיבורו נשמע כי נתקשר בעולם הדיבור כי באמת כשאדם מקלקל מעשיו אז יש קטרוג ואינו נשמע תפלתו אבל כיון שאדם מודה ומקדים א"ע לפרט החטא שעשה אז אין להמקטרג לומר שום דבר וממילא נמתק ונעשה סניגור ויהודה שהודה ואמר צדקה ממני עי"ז התדבק בעולם הדיבור אך משה הוסיף והתפלל עליו ואמר לא די שישמע השם לדיבורו אלא אף לקולו לבד יקשיב ויאזין השם כי יש כמה ענינים אשר א"א לפרוט עי"י הדיבור וצריך לכוללו בהקול דהקול הוא כלל מכל האותיות והדיבורי' וז"ש וזאת ליהודה ויאמר ר"ל שכבר פעל יהודה לעצמו בחי' הדיבור הוא התגלות הדבר עי"י אותיות המכונה בתיבת זאת אך ע"ז התפלל משה ואמר שמע ה' בקול יהודה אפילו בקולו לבד תשמע ואל עמו תביאנו שיהי' קשור בשורשו שיהי' הקול נקשר במחשבה ידיו רב לו שיהי' הכוחות שלו רב שיהיה בידו כח למשוך שפע לכנס"י כל מה שירצה כל מיני השפעת טובות: (חסר סוף המאמר) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון וקשה מה חכמה הוא זאת לתקוע תרוע' ונ"ל דאיתא בגמרא כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה ופריך אלא מעתה הקור' לישראל יעקב הכי נמי ומשני שאני התם דאהדרי' קרא ומכ"מ קשה מפני מה אהדרי' קרא ונ"ל שיעקב אבינו נקרא בשני שמות כשהוא בקטנות נקרא בחי' יעקב ע"ש אותיות עקב וכשהצדיק הוא בגדלות ובדביקות נקרא בשם ישראל וזה רמז לנו הכתוב מי מנה עפר יעקב מי יכול למנות את עפר היינו קטנות ולב נשבר שיש להצדיק כשהוא בקטנות בחי' וגם מי יוכל למנות ולשער מספר רובע ישראל מספר לשון אור מאיר כלומר מי יוכל לשער כשהצדיק הוא בדביקות גדול בבחי' ישראל שהכל מאירים אפי' הגשמיות כמו רובע שהוא גשמיות עוד צריכין אנו להקדים כי תרועה הוא שני משמעות לשון שבירה כמו תרועם בשבט ברזל ולשון דביקות והתחברות כמו ותרועת מלך בו וזהו רימז לנו הכתוב אשרי העם יודעי תרועה שיודעין לרצות את קונם בתרועה רצ"ל כשהם בקטנות בחי' יעקב יודעים איך להיות להם לב נשבר ונדכה וכשהם בגדלות בחי' ישראל יודעים להיות בדביקות גדול ובשמחה עצומה ע"כ לתרץ מה שאינו עובר בעשה כשקורא לישראל יעקב כי שם יעקב מורה על הקטנו' והענוה והקב"ה קרא לו יעקב יעקב ב' פעמים להראות שהבורא ית"ב מסכים שיש לו באמת ענוה וקטנות בעיני עצמו ואיתא בזה"ק מאן דהוא רב הוא זעיר רצ"ל מאן דהוא רב בצדקות וחסידות הוא יוכל להיות עניו באמת והנה עוד יש לדקדק אצל אברהם נאמר לא יקרא עוד שמך אברם והי' שמך אברהם אבל אצל יעקב נאמר ולא יקרא שמך עוד יעקב והנה כי זה ידוע כי שני פעמים משה אברהם אברהם הוא דרך חבה ולזה רימז לנו הכתוב לא שציוי היתה שלא יקרא בשם יעקב אלא כך אמר הש"י ולא יקרא שמך עוד יעקב היינו ב"פ יעקב שמורה אתה (שבאמת אתה עניו וקטן בעיניך אלא כי אם ישראל יהי' שמך כשתהי' בגדלות בחי' ישראל אז תוכל להיות עניו באמת ותמצא שיעקב לא זז ממקומה אבל גבי אברהם כוונתו כפשוטו שלא יקרא מכאן והלאה רק בשם אברהם ודוק: עד מתי עוזך בשבי ותפארתך ביד צר דהנה אמרו ז"ל דאנשי כנסת הגדולה החזירו העטרה ליושנ' היינו ירו"ד לא אמרו הגבור והנור' דאי' גבורותיו וכו' ואנשי כנסת הגדולה צוו לאומרם דהן הןגבורותיו הן נוראותיו שישאל בין אוה"ע כשה בין הזאבים ובזה יש לדרוש עד מתי עוזך בשבי דהיינו עוז

הוא לשון מלכות כמו ד"א ויתן עוז למלכו כמו שפרש"י פ' ויחי על פסוק יתר שאת ויתר עז והכוונה באמרו עד מתי עוזך בשבי היינו עד מתי יהי המלוכה שלך ביד השבויים היינו בהגלות המר שבזה אתה מראה תוקף מלכותך ותפארתך ביד צר ר"ל התפארות שלך שאתה בעל היכולת ואמיץ כח במה שישראל הם ביד צר כמ"ש הן הן גבורותיו הלא טוב.

לך לגאול אותנו ובזה יראה גבורותיך ונוראותיך ודוק: הללוהו בתקע שופר בתקע הוא לשון ותקע כף ירך יעקב שופר היא שפר ונאה כמו הנותן אמרי שפר פי' שתתהלל כל כך ביראה ופחד עד שתקע ממך השפרות שלא תרגיש ממך שום תענוג מחמת יראה כענין ששמעתי מהרב המגיד משרים בוצינא קדישא עמודא דנהור' אב"ד ממעזריטש על פסוק אשרי אדם לא יחשב ה' לו עון פי' שישכח ה' ממחשבתו רגע אחת לו עון פי' היא אצלו לעון ועוד נ"ל אשרי אדם ה' לא יחשוב פי' אע"פ שזכר ה' אלא שלא נחשב אצלו שתפול עליו יראה ופחד לו עון פי' שהוא מחייב א"ע ע"ז בעין כי מה מועיל שזכר בה' ואין לו יראה ופחד ממנו כי אדם מחייב לתקן א"ע כל כך עד כשזכר הקב"ה אזי תפול עליו יראה ופחד כאלו עומד לפני ה' באמת כי הוא מלא כל הארץ כבודו ובכן בכל ברכה כשיאמר ברוך אתה ה' יהי' לו יראה ופחד כאלו עומד לפני ה' באמת ואם לאו אזי נחשב כמו ברכה לבטלה ח"ו וזהו שאמר דוד המלך ע"ה לא אירא רע כי אתה עמדי פי' כשאני אומר ברוך אתה הרי כאילו אני עומד לפניך באמת כיון שאני אומר אתה באמת ובירא' ופחד זהו שאמר שלמה המע"ה כי אלהים בשמים ואתה על הארץ פי' שאתה סובר שהאלקים בשמי' רחוק ממך והלאה ואתה על הארץ ע"כ יהי' דבריך מעטי' כי מה פועל זאת מה שאתה לומד ומתפלל ואין אתה עושה כאלו אתה עומד לפני המלך באמת וביראה ופחד הרי בלא דחילא ורחימ' לא פרחת לעילא ואיתא בתוספות שתורת דואג ואחיתופל לא הי' אלא מהשפה ולחוץ ולא בעמוקות הלב וזהו שנאמר ימיקו וידברו ברע עשק ממרום ידברו פי' ימיקו לשון עומק כמו רבי יוסי נמוקו עמו ור"ל ימיקו וידברו ברע כשמדברים ברע ח"ו הם מדברים מעמקו' הלב עשק ממרום ידברו פי' זאת עשק מהם ממרום ידברו כשמדברים ממרום היינו תורה ותפילה אלא בכל תורה ותפילה מחויב לומר מעמקות הלב ביראה ופחד כאלו עומד באמת לפני ממהב"ה ודוק: רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם והקשו בגמרא השתא רצון יראיו יעשה כ"ש שועתם ישמע ויושיעים ותירץ שהפסוק אמר בלשון ק"ו וקשה לי הקושי' עכשיו ג"כ למה כתב זה הק"ו וכי ממילא לא נדע זה הק"ו ונ"ל לתרץ כך כי הכלל שהצדיק קטן בעיניו ואינו רוצה להתפלל על שום דבר כי מה אנו והקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים אזי נותן להצדיק שהרצון שלו יפעול כל דבר וכיון שהצדיק רואה שהמחשבה שלו פועל אז הצדיק זה נוש' הק"ו וכ"ש שהתפל' שלו יפעול ולכן מתפלל ודוק: או יאמר עד שאית' בתפילת ר' כחוני' בן הקנ' שועתינו קבל ושמע צעקתינו יודע תעלומות והוא כפל ל' שועתינו קבל ושמע צעקתינו זה שוע' וזהו צעק' לכך כשהצדיק אומר איזה ברכה ושבח להשי"ת כדומה ברוך אתה ה' אמ"ה מתיר אסורים הפשיטות של הברכה זו כמו שאומר בפה הפירוש היא שמתיר את האסורים בשבי ובתפיסה וכשצריך להצדיק להתפלל על איזה יולדת שיפתח את רחמה הצדיק מתפלל בלבו מתיר אסורים שיפתח רחמה והקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו שומע ומקבל שניהם המשמעות של אמירת פיו של

הצדיק ומחשבת לבו ונענה בתפילתו על שניהם כאחד וזה שועתינו קבל פי' כמו שאנו אומרים בפינו ושמע צעקתינו מחשבת לבבינו כי צעקה היא בלב וזה שנאמר רצון יראיו יעשה פי' מה שהצדיק מתפלל במחשבה במחשבת לבבו ואת שועתם ישמע פי' משמעות של לשון אמרי פיו הקב"ה שמע את שניהם ונענה בתפילתו על שניהם כאחד ודוק: תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו נראה עפ"י משל למלך שעשה סעודה לכל עבדיו ואמר שכל הבקש' של כל אחד שירצה יעשה והי' אחד חכם בקש שהוא אינו רוצה רק שידבר שלש פעמים ביום עם המלך וממילא יהיה לו כל דבר וזהו תפלה לעני כי יעטוף כל דבר בקשה ועיקר בקשה שלו ושלפני ד' ישפוך שיחו דהיינו ערב ובוקר וצהרים ודוק: ראה ויתר גוים ואמחז"ל ראה שלא קיימו שבע מצות והתירם ופריך בגמרא וכי חוטא נשכר ותל' אינו דומה מי שמצוה ועושה למי שאינו מצוה ועושה וכו' והכלל כ"מ שהתירץ אינה אליבא דהלכתא רשאי אדם לתרץ תירוץ אחר ונ"ל עפ"י משל לאחד שיש לו בן ועבד אם הבן אינו הולך בדרך הישר אזי מכהו אותו ואם רואה אח"כ שג"כ חזר לסורו אזי מכהו אותו יותר ויותר בכל פעם אבל להסיר אותו מביתו זה אינו אפשר כי הוא בנו רק מכה אותו עד שיהי' טוב לאפוקי עבד אם אינורוצה לשמעו להרב בפעם ראשונה ושניה מכה אותו ואם רואה שאינו פועל כלום אזי יסיר אותו מביתו לילך למקום אחר והנמשל כי אנו ע"י שקבלנו התורה הקדושה ותר"ג מצות נקראים בנים למקום כש"ה בנים אתם וכו' ולכן אעפ"י שאין אנו מקיימי' נקראי' בנים כי בהכרח זה אנו מחויבים כש"ה אם לא ביד חזקה וכו' כי מחמת שקונה אותנו כבן אזי אנו שורים בהשי"ת כביכול אבל האומות שאינם רוצים לקבל רק שבע מצות בלבד אזי נקראים עבדים ועכשיו שלא קיימו השבע מצות אשר צוה הש"י אזי התיר קשר של עבדות ודוק: כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם ופושעי' יכשלו בהם יש לדקדק מה השני דרכים ונ"ל לפרש בעז"ה אחר שנדקדק בפסוק ויהושע בן נון וכלב בן יפנה חיו מן האנשים כו' חלק חבריהם כדברי רז"ל זכה נטל חלקו וחלק חבריו כו' הדבר הזה צריך ביאור על מה שזכה יהושע וכלב ליטול חלק האחרים האם מפא' שלא דברו סרה על הארץ ולא אמרו קשר לכל אשר אמרו המרגלי' עבור זאת מהראוי שיעמדו בחלק' השייך לעצמ' וצדקת' יגרו' להיו' מצרה נחלץ ולא ילכדו ברשת הרשעים האלה ומפני מה נטלו חלקם של חבריהם רק הענין הוא הקב"ה אינו מקפח שכר כל ברי' על כל פעולותיו ומחשבותיו הטובים והנה יהושע וכלב עשו בכאן דבר גדול בראותם רשעת המרגלים הרוצים לגנות ולבזות ארצינו הקדושה בדיבורם אשר הוציאו והיו יראים לנפשם להוכיחם על זאת פן יבולעו להיותם הרבים אחזו להם דרך זה אשר לא נסתה בה כף רגלם להתנהג עמהם בלבנות מחולקות ויפתום אותם בפיהם לאמור נהי' לפה א' כמונו כמוכם אך לבבם הזך לא כן נכון עמהם כאשר מעיד הכתוב על כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וילמד סתום מן המפורש גם יהושע בן נון הנאמן רוח הי' לבו שלם ג"כ בדבר וכאשר גנבו את לבבי המרגלים על בלי הגיד להם תוכן לבותם הטהור הי' בהם כח להשקיטם שנאמר ויהס כלב ואחרי שהשתיקם גלו כוונתם הרצוי לאמור עלה נעלה כי היראים והשלימים האלו בעשותם הדבר הזה הגם כי אחזו מדת השקר שהיא דבר מגונה אצל הצדיקים מ"מ לא הפסידו אמנם השכירו והרוויחו ריווח גדול בשכר המיועד להם כי הוסיפו תת כח להקדושה והשקר עשו טפל להאמת והתקינו בזה תיקון גדול להלהיב

לבבי בני ישראל בהשתוקקות גדול לארץ הקדושה זאת היא כשרון מעשה יהושע וכלב בעוצם צדקתם ועתה נבוא לבאר דעת המרגלים הרשעים האלו המה בפחזותם אחזו להם ההיפך כאשר באו להוציא דבתם ולספר שקרותם ה' יראים פן לא יעשו פרי כי לא יאמינו להם התחילו לספר האמת בתחלתו באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש הוא וזה פרי' למען יחזיקו בתרמית לבם את השקר אשר ידברו אחרי זה וזאת אשר העונו בעשותם האמת טפל לשקר ונתנו כח ואומץ להקליפה ואשר יהושע וכלב תקנו את המעוות אשר העונו המרגלים לכן בארצם משנה ירשו וזכה ליטול את חלקם וחלק חבריהם כי כן יאות להם תשלום גמולם הטוב התיקון גדול אשר תקנו ועתה בוא וראה יתרון החכמים מן הכסילים אשר גם המה עשו כמעשיהם להאחז בפלך השקר והרשיעו מרגלים בזה והצדיקו יהושע וכלב בזה ואחרי בארנו כל זה נבא לבאר הפסוק הנ"ל כי ישרים דרכי השם דייקא הם שני דרכים דרך אחד הוא האמ' נתעלה מאוד ברום המעלה הדרך הב' היא השקר הן אמת שמגונה הוא נתנה הרשות לאיש אשר עיני שכלו פתוחי להתנהג בה לפעמים לעשותה טפל אל האמת והקדושה לעת הצורך כענין הזה של יהושע וכלב בכוונה הרצוי' להגדיל הקדושה ולהאדירה ולפרוס רשת לרגלי הקליפה לכובשה תחת הקדושה וזאת פעולת צדיקים נאמנה רוחם עם ה' אמנם הפושעים יכשלו במם הם גורמים ח"ו להגדיל הס"א ולהתר אגודת מוטה והאמת נעדרת והוא הנרצה בדברינו כי ישרים דרכי ה' כפי המבואר לעיל צדיקים ילכו במם ופושעים יכשלו במם השם יזכינו להיות מעובדי השם באמת ובתמים להרים עטרת ישראל ולהגדיל הקדושה ברום התפארת אל תהי' עוד נעדרת: והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע לכאורה היא כפל דברי' אמנם נבאר בזה מה צורך לכפול להיות ראי' מוכחת ותנא סיפא לגלויי רישא כי מהידוע מאמר רבז"ל במס' תענית בימי שמואל הקטן גזרו תענית על עצירת גשמים וירד להם הגשם אחר עבור היום ושמחו בזה אמר להם שמואל הקטן שמחה זו מה עושה משל למלך שעשה רצון עבדיו בהתחננו זמן רב אין זאת שבח הציבור פעם אחרת גזרו ג"כ תענית על הענין הנ"ל וירד להם בבוקר אמר להם שמואל הקטן גם בזה לא הוגדל השמחה משל למלך שהבהיל מבוקש עבדו טרם ישמע קולו בהתחננו אך היכן הוא ניכר שבח הציבור רק באופן זה באמרם משיב הרוח ונשב זיקא מוריד הגשם ואתא מיטרא אז גלוי בעליל מעלת הדרת הציבור ועתה לפי מאמרם ז"ל אין מופת חותך על שבח הציבור כי אם יפעלו תיכף מדי יוציאו דבריהם הנעימים בבקשה ועתה בעת ראותו כי צדיקים עושים מפעלות נפלאות טרם קוראם ע"ד רצון יראיו יעשה אך א"י איפוא מופת החותך על זהכי מצד גודל שבחם הוא שמא כמשל השני אשר ימשול שמואל הקטן אך בזאת נדע יקר ותפארת מעלת הצדיק ושבחו בהיותו עורך להתפלל על שני דברים כאחת למשל רפואה ועוד איזה דבר ועל אחת מהן נענה טרם יקרא רק מחשבתו הטהורה בוקעת ועולה ועל אחת מהן בעודו מדבר והוא נענה זאת לאות ולמופת כי זה גם פעולת מחשבה מאוד נחשב' כאשר תגיד עליו עסק השני אשר פעל הדיבור מיד בידוע כי הוא שבח מעלת הצדיק הנכבד ומה שהוצרך לזה לערוך תפילתו בפנים שוכי' גבהו דרכיו הקדושים נעלמו מלהבין זאת ועתה הוא מבואר בפסוק הנ"ל והי' טרם יקראו ואני אענה אך מי יאמר כי היא מצד שבח הצדיק ע"ז בא להורות עוד הם מדברים ואני אשמע באותו מעמד ומצב מדבריו נאוה לפעול מיד היא לראי'

מוכרחת כי מיד הצדיק בשבחו והדרתו הוא זאת לנו והבן: כי ה' ברא חדשה בארץ נקבה תסובב גבר דה' כל דבר בעולם קודם שבא בסוד השבירה וביטול המציאות אז עדיין לא נגמר שלימות הכלי כי עומדת בכל יום ויום להשבר ויבא לידי הפסד וכליון אבל כשבא לידי שבירה וביטול ואז יכנס הדבר בבחי' מ"ה ומזה המ"ה בא התחדשות הארה חדש' לכלי ההוא וזהו שמקיים אותה כמו התבואה כל זמן שהוא שלימה בארץ אז אי אפשר שתצמח רק כשירקב ובא לידי אפס ואין אז מצמיח הישועה והבן והנה אף שזה השבירה הוא גבורה ודין אעפ"כ מעוטף בתוכו רחמים גדולים שע"י השביר' והביטול בא התיקון והוא בחי' דכר שהוא רחמים וז"ש ה' ברא חדשה בארץ שנותן להכלי בחי' חדשה מבחי' מ"ה וז"ש נקב' תסובב גבר ר"ל שהכלי מסבבת הגבורות ר"ל שאעפ"כ שבאה לידי ביטול אבל מכ"מ הוא בחי' גבר ולשון זכר ורחמי' גדולי' ודו"ק: אדון עולם אשר מלך בטר' כל וקשה הא אין מלך בלא עם רק נ"ל כי מה טעם אין מלך בלא עם רק מחמת זה כי המלך הוא ג"כ אדם כמו כל העולם וג"כ אפשר יש בהעם יותר גבור ממנו רק שהוא מלך מחמת הסכמת המדינ' ומפני זה הדרך הטבע כשבא ח"ו ישראל בין העכו"ם אזי הם מסיתים אותו לכפור ח"ו רחמנא ליצולן כי הוא רק מחמת הסכמ' ומפני זה רוצים שיהי' יותר הסכמות אבל אנו אין צריכין לשום הסכמ' ומפני זה אין אנו מסיתים כשבא עכו"ם בינינו כי הקב"ה וב"ש אין צריך לשום הסכמה כי הי' הוה ויהי' ומפני זה הי' מלך אפ"י קוד' בריאות העולם רק לא הי' אדם שיקרא מלך וזהו לעת נעשה בחפצו כל אזי מלך שמו נקרא הי' קראו מלך אבל מלך הי' ג"כ קודם ודו"ק: והאמין בה' ויחשבה לו צדקה נ"ל כי אברהם נולד במזל צדק ואיתא בזה"ק אין חדש תחת השמש דהיינו כל דבר שהוא תחת השמים דהיינו הילוך של חמה ושל יום ולילה שאין שום חידוש כדאתמול כן היום אבל כשיסתכל על שרשם ואז יש חידוש כמ"ש המחדש בטובו וכו' וזה שא נא עניך היינו שא עניך למעלה מהשמש וראה מן המקום אשר אתה עומד שם צפונה ונגבה לכל ד' רוחות העולם רק שתשא עיניך למעלה מהשמש דהיינו מהטבע וזהו שאמר הקב"ה לאברהם צא מאצטגנינות שלך והוסיף לו ה' דהיינו הא לכם זרע ואז נעשה מצדק צדקה ונשנה המז"ל ולפיכך הוליד כי חיי בני ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא רק במזלא ואגב זה יתורץ שקשה למה על הבטחת הבנים האמין ועל ירושת א"י שאל אות כי אאע"ה הי' קטן בעיני' והי' דומ' לו כאילו אין לו שום זכות ולפיכך שאל אות על ירושת א"י כי ירושת א"י תלוי בזכות אבל בנים תלוי במזל כמ"ש חיי בני וכנ"ל ואף שהי' רואה במזלו שאין מוליד הוסף הקב"ה הא ונעשה מצדק צדקה כנ"ל ואמר והאמין בה' כי צדקה אין לה שיעור ואברהם הי' קטן בעיני' רק שהש"י נותן לו במתנת חנם וצדקה אין לה שיעור ולפיכך והאמין כי חשב שעוש' לו הקב"ה מחמת צדקה ודו"ק: וימהר מש' ויקוד ארצ' וישתחו והנ' ידוע כשהצדיק מעל' מים נוקבין לעילא דהיינו תור' ומע"ט אז מוריד מי' מלמעל' דהיינו השפעות טובות על הדרך הכתוב כי יקריב מכם קרבן לה' וכו' תקריבו את קרבנכ' ר"ל תקריבו לשון הפעיל כלומר תקריבו את קרבנכ' השפעת טובות שלכ' מלמעל' וזה רימז לנו הכתוב וימהר משה וימהר לשון מהר ומתן רצ"ל כשהצדיק נותן מהר ומתן למעל' אז ויקוד ארצ' מוריד השפעות מלמעל' למט' וישתחו לשון וישטחו כי תיו מתחלף בטית רצ"ל שע"י הצדיק מתפשט השפעות לכל מה שצרי' ודו"ק: הטעם למה משה קרוי איש כדאמרינן מי קרוי

איש זה משה וקש' הלא משה הי' מבחר הבריאה שבאנשי הי' לו לקרותו בשם אדם כי מדריגות אדם הוא מבחר שבארבע מדריגות איש גבר אנוש אדם ולמה נקרא בשם איש ונ"ל הטעם כי הצדיק צריך להיות בעיניו עניו ושפל במאד מאד אבל כשצריך להתפלל איזה דבר להשי"ת צריך להיות בעיניו בגדלות כי אם יהי' שפל בעיניו אזי לא יוכל להתפלל וזה שנאמר ויגבה לבו בדרכי ה' ומשה הי' לו אלו שני מדרגות והאיש משה עניו מאד והוא לא ידע מנעוריו שהוא עניו וכשהי' צריך להתפללהי' בגדלות ובזה הוא הקרוי איש אלף לשון אין שלא הי' נחשב בעיניו לכלום וכשהי' צריך להתפלל הי' בעיניו יש וזה איש ר"ת אין יש ואין לא נאמר אלא א' כלומר שהי' עניו כל כך עד שלא הי' ידע שהוא עניו וזהו שנאמר ויקרא באלף זעירא כי יקרא היא אותיות איש וי' ק' ר' הוא שוין ואלף זעירא הוא לשון אין וכתוב זעירא שהוא בעצמו לא ידע שהוא עניו וד"ק: משנה כל ישראל יש להם חלק לעה"ב וקשה בעה"ב הוה לי' למכתב ונראה כי ישראל יונקי' מסטרא דקדוש' ע"י מצות ואוה"ע יונקי' מסטרא אחרא וכתוב כי חלק הי' עמו שישראל יש להם חלק אלקות שעי"ז עושה מצות וזהו פירוש כל ישראל יש להם חלק אלקו' וזה מביא אותן לעה"ב וד"ל: בגמרא מסכת חגיג' אין בין מים העליונים למים התחתונים אלא כמלא נימא נ"ל ביאור הענין כי ידוע כי תורתנו הקדושה נקראת מים הוי כל צמא לכו למים ויש בלימוד תורתנו שני בחי' א' מי שלומד כראוי ביראה עצמו' היא העולה למעלה ב' מי שלומד כדרך מצות אנשים מלומדה אין פחד ויראת ה' נגד פניו נשאר למטה אין לה כנפים לעוף למעלה כמבואר כמ' פעמי' בזה"ק גם חכמי הש"ס דברו מזה כדרשתם והי' אמונת עתך כו' יראת ה' היא אוצרו אי אית בי' יראה אין אי לא לא הגם כל אנשים לומדים התורה העיקר היא אם לומדה כראוי ביראה כו' והנ' המילואי' ממלת נימא המה עולים כמספר יראה צא וחשוב ותמצא והוא המבואר בגמרא הנ"ל אין בין מים העליוני' היינו התורה העולה לרום למים התחתוני' היינו התורה הנשארת למטה אלא כמלא נימא היינו מילואי' של מלת נימא העולה מספר יראה אם לומדה כן אז עולה למעל' בלי שום מניעה ומעכב ופועל' שמחה ושעשועים ודו"ק: בגמרא מסכת ביצה אי לאו האי יומא כמה יוסף איכא בשוקא נראה לי כי אנו מברכין במוצאי שבת המבדיל בין קודש לחול וכו' ודע אם לא הי' תורה לא הי' הבדלה כ"ש כי אם לא בריתי יומם ולילה וכו' ולא הי' בין קודש לחול כי לא הי' שבת ואנו אומרים קוד' לימוד תורתנו הקדוש' מודה אני לפניך ששמת חלקי וכו' הם משכימים ואנו משכימי' הם משכימי' לרעה ואנו משכימי' לתורה אבל אם לא הי' תורה לא הי' אנחנו גדולי' מהם וזה שאמר רב יוסף אי לאו האי יומא כמה יוסף איכא בשוקא ואין אנו גדולי' מהם כי אנו שוים משכימי' ודו"ק: פירוש על מה שאמרו חז"ל אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד הי' נגאלין והנה אנחנו שומרי' כמה וכמה שבתות ואין אתנו יודע עד מה אך הענין הוא דהנה נשאלתי מאדם אחד דבזה"ק כתב דשבת איקרי קודש וי"ט איקרי מקרא קודש והלא בפ' אמור כתיב גם גבי שבת מקרא קודש ונראה דהנ' בלוחות הראשונות כתיב זכור את יום השבת וכו' כי ששת ימים עשה כו' היינו זכר למעשה בראשית ובפ' ואתחנן בלוחות האחרונות כתיב שמור את יום השבת לקדשו כו' וזכרת כי עבד היית בארץ מצרי' ויוציאך וכו' דהוא זכר ליציאת מצרי' והענין דהנ' כל הימי' צריכי' להיות להם התחברות זה לזה דאי לא לא הי' יכולי' להיות ימי חול כלל בזה העול' והנ' שבת הוא מקבל ראשון מאחדות הפשוט

ולכן נקרא רק קודש בכל מקום וי"ט הוא מקבל קדוש' משבת וחול המועד יש לו התחברות עם יו"ט וימי החול הם מקבלי' מימי חולו של מועד ובזה יבואר מה שאמרו חז"ל ע"פ וספרת' לכם ממחרת השבת ואמרו חז"ל זהו יום שני של פסח וא"כ למה כתיב ממחרת השבת ולדרכינו ניחא כיון דכל הימ' הם מקבלי' זה מזה ופסח הוא מקבל ראשון משבת לכן גם הוא כמו שבת לכך כתיב ממחרת השבת ולפ"ז ניחא דיום שבת בעצמו הוא נקרא קודש ולכן לא נכתב בשום מקו' בשבת מקרא קודש רק בפ' אמור שכלל כל המועדי' בהדי שבת והוא משפיע לכל הימים ועי"ז הוא ג"כ מקבל תענוג כמו הזכר שמשפיע ועי"ז גם הוא מקבל תענוג לכך כתיב בפ' אמור מקרא קודש גבי שבת ולכך בלוחות הראשונות כתיב זכר למעש' בראשית זהו העיקר שמקבל מאחדות הפשוט אבל בלוחות האחרונ' כתיב ליציאת מצרי' דהיינו ע"י שהשבת מתחבר עם כל המועדי' וידוע דהמועדי' עיקרם זכר ליציאת מצרים ולכן בראשונ' כתיב זכור דבאמת שבת בעצמו הוא בבחי' דכורא כי לכל ימי החול יש להם בן זוג אבל שבת הוא יום השביעי הוא יחידו זהו המרכז שש' קצוות כנודע וזה סוד זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו ולפ"ז ניחא דאמרו חז"ל אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד הי' נגאלין היינו ע"ז האופן רמזו דישמרו זכר למעשה בראשית וזכר ליציאת מצרי' והבן וד"ק: פירוש על מאמרם מצאתי לדוד היכן מצאתי בסדו' דהנ' מה שאנו עכווני' ביענונו ביום קראנו ר"ת יבק ענינו הוא שהשם הזה גי' אהי' הוי' אדנ"י שהוא בחי' מחשבה קול דבור שאהי' הוא בחי' מחשב' לשון עתיד שיצא מהלב מכח אל הפועל והקול הוא בחי' הוי' לשון הוי' הקול הוא עדיין בגרון והדיבור הוא בחי' אדנ"י הוא מלכות פה ואם כן כשאדם מכוון במחשב' וקול ודיבור בוודאי יענונו ביום קראנו ובזה יש לפרש מאמרם ז"ל היכן מצאתי בסדום דהנ' דוד עבדי הוא בחי' נפש דוד הוא השכינ' כידוע לי"ח בסדו' גימ' השם יב"ק כנ"ל במחשב' קול ודיבור וזה פי' מצאתי לדוד עבדי היינו בחינת נפש דוד הוא השכינ' היכן מצאתי בסדום רצה לומר כשאדם מכוון במחשבה קול ודיבור כנ"ל: בגמרא אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס הנה לכאור' קשה דאיתא בגמרא בענין בן דוד זכו וארי עם ענני שמיא אתא לא זכו עני ורוכב על חמור והנה הסברא נותנת שבכל עניני' המעותדים לביאת בן דוד יהיה ג"כ חילוק בין זכו וכנ"ל ונ"ל כך דהנה ידוע עהעלאת דרפ"ח ניצוצות והיינו ע"י תורה ותפלה והנה פרוטה נ"ל מרומז על רפ"ח ניצוצות עם הכולל ועם בחי' ובחי' ה' והנה רפ"ח במ"ק עולה ט' והנה ה' ידוע שהוא ג' ויום נמצא עולה במ"ק ט' והנה יראה במ"ק ג"כ ט' והנה ואו גי' אהבה ואות ה' גי' יראה במ"ק כנ"ל והנה ידוע כמים הפנים אל פנים מים היא בחי' חסד והיינו בחי' אהבה כידוע ושני פעמים אהבה עם הכולל עולה במ"ק ט' והנה ידוע ממה שאיתא בזה"ק על לוז שלא שלטה בחי' מ"ה היינו שמכוון כנגד אות ט' והנה ידוע מאמר חז"ל חיי ובני ומזוני במזלא תלי' ומבואר בספרים שיש עולם שהיא בחי' מזל נמצא מוכרח שאות ט' הוא בחי' מזל והנה אות ט' ידוע שהוא גי' כ"ו כמנין שם הוי' ב"ה והנה עם הכולל גי' במ"ק ט' ולפי הנ"ל נ"ל כך באם ח"ו לא זכו אזי הפשט אין בן דוד בא עד שיכלה פרוטה מן הכיס כמשמעו שיהי' ח"ו עניות ובאם זכו יהיה הפשט כך שעם הצדקה יכול לפעול בחי' העלאת ניצוצות וגם עם כל עניני גשמיות יעלו ניצוצות וזה מרומז בשם כ"ס שבתוכו גשמיות והנה כ"ס במ"ק בגי' ט' כמנין רפ"ח הנ"ל ונמצא הפשט אין בן דוד בא עד

שיכלה מלשון כלתה נפשי היינו בחי' תשוקה היינו בחי' העלא' פרוטה היינו ענין העלאת ניצוצות עד שרשם ע"ד המתקת הדינים היא בשרשם בבחי' ט' כנ"ל מן הכיס היינו גם בגשמיות והבן היטב כן יהי רצון במהרה בימינו אמן וידוע ט' היא בחי' טוב היינו ר"ת מן תיבת טוב ונ"ל טוב עם הכולל גי' ח"י ובמ"ק ט' וממ"ק נזכה למספר גדול אמן: בעזר גומל חסדים טובים נשלמו הלקוטים והמכתבים וכן יעזרני אלהי הרוחות להשלים גם חידושי הלכות ובזכות זה יאיר עיני ולבי בתורתו לשמה ואזכה לשמש ת"ח ולהתאבק בעפר רגליהם ולשתות בצמא את דבריהם ולעבוד את ה' מתוך שמחה והרחבת הלב אמן כי"ר דברי נכד המחבר זצל"ה המביא לביה"ד ידודא ליבש נתן בן המנוח החסיד ומופלג ירא אלקים חו"פ מדר' אלימלך זצ"ל: תם ונשלם שבח לאל בורא עולם